

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI EKONOMICKÁ FAKULTA

Studijní program: N 6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

CESTOVNÍ RUCH KRAJŮ ČESKÉ REPUBLIKY

TOURISM OF THE REGIONS IN THE CZECH REPUBLIC

DP-EF-KPE-2010-96

ŠÁRKA ŠVEJDOVÁ

Vedoucí práce: Ing. Řehořová Pavla, Ph.D. - Katedra podnikové ekonomiky

Konzultant: Kubínová Kristýna - Infocentrum Mladá Boleslav

Počet stran: 104
Datum odevzdání: 5. 1. 2010

Počet příloh: 17

PROHLÁŠENÍ

Byla jsem seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědoma povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracovala samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 5. 1. 2010

.....
vlastnoruční podpis

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěla poděkovat vedoucí mé diplomové práce paní Ing. Pavle Řehořové, Ph.D. za odborné vedení, podnětné rady a připomínky při zpracování této práce. Dále pak bych chtěla poděkovat všem, kteří mi vstřícně poskytovali požadované informace (krajské úřady, ČSÚ, MMR, CzechTourism, Klub českých turistů a další). Touto cestou bych také chtěla poděkovat mojí rodině za to, že mi studium umožnila a ve všech chvílích mě při studiu podporovala.

ANOTACE

Tato diplomová práce se zabývá současným stavem cestovního ruchu v jednotlivých krajích České republiky. Seznamuje s důležitostí cestovního ruchu všeobecně pro Českou republiku. Charakterizuje a analyzuje nabídku cestovního ruchu v jednotlivých krajích a následně analyzuje kraje z hlediska úspěšnosti, respektive návštěvnosti v cestovním ruchu. Na základě získaných informací určuje nejsilnější a nejslabší kraje. Hlavní část práce je věnována nejslabším krajům, u nichž je provedena situační analýza, na základě které je sestavená SWOT analýza. Snaží se specifikovat dosavadní problémy cestovního ruchu ve sledovaných krajích a následně nastínit vhodné strategické kroky do budoucna, které by zvýšily atraktivnost kraje a tedy i návštěvnost a příjmy z cestovního ruchu. Na závěr je vybráno jedno opatření, které je ekonomicky zhodnoceno.

KLÍČOVÁ SLOVA

cestovní ruch, kraj, hrubý domácí produkt, návštěvnost, analýza cestovního ruchu, rozvoj, ekologie, životní prostředí, trvale udržitelný rozvoj, turista, návštěvník, strategie rozvoje, situační analýza

ANNOTATION

This graduate thesis is about the present state of tourism in individual regions of the Czech Republic. It introduces various projects of tourist industry in individual regions of the Czech Republic and then analyses success rate of these projects, respectively the number of visitors. On the basis of the obtained information, this thesis rates the most and least successful regions. The main part of work consists in the situation analysis from which follows the SWOT analysis of the weakest regions. It specifies present problems of tourist industry in the regions into the future and then attempts to outline suitable steps to increase popularity of the regions and consequently the number of visitors and income from tourism. At the end an economic analysis of one of the proposals is performed.

KEY WORDS

tourist industry, region, gross national product, number of visitors, analysis of tourist industry, development, ecology, environment, sustainable development, tourist, visitor, strategy of development, situation analysis

OBSAH

ÚVOD	14
1 VYJÁDŘENÍ DŮLEŽITOSTI CESTOVNÍHO RUCHU VŠEOBECNĚ PRO ČESKOU REPUBLIKU	15
2 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA NABÍDKY CESTOVNÍHO RUCHU JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ ČR....	18
2.1 Hlavní město Praha	18
2.2 Středočeský kraj	19
2.2.1 Městský a kulturní cestovní ruch.....	19
2.2.2 Přírodní atraktivity	20
2.2.3 Sportovní a aktivní dovolená.....	21
2.2.4 Lázeňství.....	22
2.2.5 Kongresová turistika.....	22
2.2.6 Možnosti ubytování	23
2.3 Jihočeský kraj	23
2.3.1 Městský a kulturní cestovní ruch.....	23
2.3.2 Přírodní atraktivity	24
2.3.3 Sportovní a aktivní dovolená.....	25
2.3.4 Lázeňství.....	25
2.3.5 Kongresová turistika.....	26
2.3.6 Možnosti ubytování	26
2.4 Plzeňský kraj	26
2.4.1 Městský a kulturní cestovní ruch.....	27
2.4.2 Přírodní atraktivity	27
2.4.3 Sportovní a aktivní dovolená.....	28
2.4.4 Lázeňství.....	28
2.4.5 Kongresová turistika.....	28
2.4.6 Možnosti ubytování	29
2.5 Karlovarský kraj	29
2.5.1 Městský a kulturní cestovní ruch.....	29
2.5.2 Přírodní atraktivity	30
2.5.3 Sportovní a aktivní dovolená.....	30
2.5.4 Lázeňství.....	31
2.5.5 Kongresová turistika.....	31
2.5.6 Možnosti ubytování	32
2.6 Ústecký kraj	32
2.6.1 Městský a kulturní cestovní ruch.....	33
2.6.2 Přírodní atraktivity	33
2.6.3 Sportovní a aktivní dovolená.....	34
2.6.4 Lázeňství.....	34
2.6.5 Kongresová turistika.....	35
2.6.6 Možnosti ubytování	35

2.7	Liberecký kraj.....	35
2.7.1	Městský a kulturní cestovní ruch.....	35
2.7.2	Přírodní atraktivita	36
2.7.3	Sportovní a aktivní dovolená.....	36
2.7.4	Lázeňství.....	37
2.7.5	Kongresová turistika.....	37
2.7.6	Možnosti ubytování.....	38
2.8	Královéhradecký kraj.....	38
2.8.1	Městský a kulturní cestovní ruch.....	38
2.8.2	Přírodní atraktivita	39
2.8.3	Sportovní a aktivní dovolená.....	39
2.8.4	Lázeňství.....	40
2.8.5	Kongresová turistika.....	40
2.8.6	Možnosti ubytování	41
2.9	Pardubický kraj.....	41
2.9.1	Městský a kulturní cestovní ruch.....	41
2.9.2	Přírodní atraktivita	42
2.9.3	Sportovní a aktivní dovolená.....	42
2.9.4	Lázeňství.....	43
2.9.5	Kongresová turistika.....	43
2.9.6	Možnosti ubytování	44
2.10	Vysočina	44
2.10.1	Městský a kulturní cestovní ruch.....	44
2.10.2	Přírodní atraktivita	45
2.10.3	Sportovní a aktivní dovolená.....	46
2.10.4	Kongresová turistika.....	47
2.10.5	Možnosti ubytování.....	47
2.11	Jihomoravský kraj	47
2.11.1	Městský a kulturní cestovní ruch.....	47
2.11.2	Přírodní atraktivita	48
2.11.3	Sportovní a aktivní dovolená.....	49
2.11.4	Lázeňství.....	50
2.11.5	Kongresová turistika.....	50
2.11.6	Možnosti ubytování	51
2.12	Olomoucký kraj.....	51
2.12.1	Městský a kulturní cestovní ruch.....	51
2.12.2	Přírodní atraktivita	52
2.12.3	Sportovní a aktivní dovolená.....	52
2.12.4	Lázeňství.....	53
2.12.5	Kongresová turistika.....	54
2.12.6	Možnosti ubytování.....	54

2.13	Zlínský kraj	54
2.13.1	Městský a kulturní cestovní ruch	54
2.13.2	Přírodní atraktivita	55
2.13.3	Sportovní a aktivní dovolená	55
2.13.4	Lázeňství	56
2.13.5	Kongresová turistika	57
2.13.6	Možnosti ubytování	57
2.14	Moravskoslezský kraj	57
2.14.1	Městský a kulturní cestovní ruch	57
2.14.2	Přírodní atraktivita	58
2.14.3	Sportovní a aktivní dovolená	58
2.14.4	Lázeňství	59
2.14.5	Kongresová turistika	59
2.14.6	Možnosti ubytování	60
3	ANALÝZA KRAJŮ DLE ÚSPĚŠNOSTI V CESTOVNÍM RUCHU	61
3.1	Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení	61
3.2	Domácí cestovní ruch	66
4	VYHODNOCENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V KRAJÍCH	70
5	STRATEGIE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU V NEJSLABŠÍCH KRAJÍCH	73
5.1	Kraj Vysočina	73
5.1.1	Situační analýza	73
5.1.2	Strategie rozvoje cestovního ruchu	77
5.2	Pardubický kraj	83
5.2.1	Situační analýza	83
5.2.2	Strategie rozvoje	85
5.3	Ústecký kraj	89
5.3.1	Situační analýza	89
5.3.2	Strategie rozvoje cestovního ruchu	91
5.4	EKONOMICKÉ ZHODNOCENÍ	95
ZÁVĚR		103

Seznam použitých zkratek a symbolů

CR	cestovní ruch
ČSÚ	Český statistický úřad
HDP	hrubý domácí produkt
HUZ	hromadné ubytovací zařízení
CHKO	chráněná krajinná oblast
MCHÚ	maloplošné chráněné území
MPZ	městská památková zóna
NUTS	nomenklatura územních statistických jednotek
PAKT	Pražská asociace kongresové turistiky
SRN	Spolková republika Německo
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu)

Seznam tabulek

- Tab. 1 Vývoj devizových příjmů z mezinárodního cestovního ruchu v ČR v letech 1993 – 2006
- Tab. 2 Přehled památkově chráněných objektů v hl. městě Praha (rok 2009)
- Tab. 3 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v hl. městě Praha podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 4 Přehled památkově chráněných objektů ve Středočeském kraji (rok 2009)
- Tab. 5 Kulturní zařízení ve Středočeském kraji (rok 2006)
- Tab. 6 Maloplošná zvláště chráněná území ve Středočeském kraji k 31. 12. 2007
- Tab. 7 Sportovní zařízení ve Středočeském kraji (rok 2006)
- Tab. 8 Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů ve Středočeském kraji k 31. 12. 2005
- Tab. 9 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu Středočeského kraje podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 10 Památky Unesco, NPK a chráněná území jihočeského kraje (rok 2009)
- Tab. 11 Kulturní zařízení v Jihočeském kraji (rok 2006)
- Tab. 12 Maloplošná zvláště chráněná území (MCHÚ) v Jihočeském kraji k 31. 12. 2007
- Tab. 13 Přehled hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů v Jihočeském kraji (31. 12. 2005)
- Tab. 14 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu Jihočeského kraje podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 15 Přehled památkově chráněných objektů v Plzeňském kraji
- Tab. 16 Přehled vybraných památek Plzeňského kraje
- Tab. 17 Maloplošná zvláště chráněná území Plzeňského kraje
- Tab. 18 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu Plzeňského kraje podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 19 Přehled památkově chráněných objektů v Karlovarském kraji
- Tab. 20 Maloplošná zvláště chráněná území Karlovarského kraje (31. 12. 2007)
- Tab. 21 Přehled sportovního zařízení v Karlovarském kraji (rok 2006)
- Tab. 22 Přehled kapacit lázeňských ubytovacích zařízení v Karlovarském kraji
- Tab. 23 Přehled hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů v Karlovarském kraji (31. 12. 2005)
- Tab. 24 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v Karlovarském kraji podle kategorie (31. 12. 2005)
- Tab. 25 Přehled památkově chráněných objektů v Ústeckém kraji
- Tab. 26 Kulturní zařízení v Ústeckém kraji (rok 2006)
- Tab. 27 Maloplošná zvláště chráněná území v Ústeckém kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 28 Sportovní zařízení v Ústeckém kraji (rok 2006)
- Tab. 29 Přehled památkově chráněných objektů v Libereckém kraji (rok 2009)
- Tab. 30 Kulturní zařízení v Libereckém kraji (rok 2006)
- Tab. 31 Maloplošná chráněná území v Libereckém kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 32 Sportovní zařízení v Libereckém kraji (rok 2006)

- Tab. 33 Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů v Libereckém kraji (31. 12. 2005)
- Tab. 34 Kulturní zařízení v Královéhradeckém kraji (rok 2006)
- Tab. 35 Maloplošná chráněná území v Královéhradeckém kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 36 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v Královéhradeckém kraji podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 37 Přehled památkově chráněných objektů v Pardubickém kraji (rok 2009)
- Tab. 38 Kulturní zařízení v Pardubickém kraji (rok 2006)
- Tab. 39 Maloplošná chráněná území v Pardubickém kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 40 Sportovní zařízení v Pardubickém kraji (rok 2006)
- Tab. 41 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v Pardubickém kraji podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 42 Přehled památkově chráněných objektů v kraji Vysočina (rok 2009)
- Tab. 43 Kulturní zařízení v kraji Vysočina (rok 2006)
- Tab. 44 Sportovní zařízení v kraji Vysočina (rok 2006)
- Tab. 45 Kulturní zařízení v Jihomoravském kraji (rok 2006)
- Tab. 46 Sportovní zařízení v Jihomoravském kraji (rok 2006)
- Tab. 47 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie v Jihomoravském kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 48 Maloplošná chráněná území v Olomouckém kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 49 Sportovní zařízení v Olomouckém kraji (rok 2006)
- Tab. 50 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v Olomouckém kraji podle kategorie (31. 12. 2007)
- Tab. 51 Přehled památkově chráněných objektů ve Zlínském kraji (rok 2009)
- Tab. 52 Maloplošná chráněná území ve Zlínském kraji (31. 12. 2007)
- Tab. 53 Sportovní zařízení v Moravskoslezském kraji (rok 2006)
- Tab. 56 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v Moravskoslezském kraji podle kategorie
- Tab. 57 Tuzemské služební cesty dle místa pobytu v roce 2007
- Tab. 58 Orientační rozpočet nákladů projektu Vysočanské zelené stezky venkovem
- Tab. 59 Zdroje financování projektu
- Tab. 60 Roční makroekonomické přírůstkové efekty

Seznam obrázků

- Obr. 1 Cestovní ruch a jeho vazby na odvětví ekonomické
- Obr. 2 Informační matice koncového klienta – zdroje informací a výhody a nevýhody
- Graf 1 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2007
- Graf 2 Podíl krajů na počtu přenocování zahraničních hostů (% z celku)
- Graf 3 Domácí hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2007
- Graf 4 Podíl krajů na počtu přenocování domácích hostů v roce 2007
- Graf 5 Podíl domácích a zahraničních hostů na příjezdech do jednotlivých krajů
- Graf 6 Počet příjezdů a přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních CELKEM
- Graf 7 Počet kongresů/konferencí v krajích ČR
- Graf 8 Počet účastníků na kongresech/konferencích v krajích ČR
- Graf 9 Tuzemské turistické cesty do jednotlivých krajů ČR v roce 2007
- Graf 10 Výdaje na tuzemské turistické cesty v roce 2007
- Graf 11 Průměrné výdaje na 1 turistickou cestu v roce 2007
- Graf 12 Využitý typ ubytování v kraji Vysočina
- Graf 13 Hodnocení vybavenosti vybraných ukazatelů v kraji Vysočina
- Graf 14 Využitý typ ubytování v Pardubickém kraji
- Graf 15 Využití ubytování při pobytu v Ústeckém kraji

ÚVOD

Diplomová práce se zabývá cestovním ruchem v krajích České republiky. Cestovní ruch jakožto ekonomické odvětví, které tvoří 3 % HDP v užším pojetí a 13 % HDP v širším pojetí, je důležitou ekonomickou aktivitou, která krajům přináší nemalé příjmy a vytváří řadu pracovních míst.

Cílem práce je zanalyzovat současný stav cestovního ruchu v jednotlivých krajích České republiky a to jak z pohledu nabídky cestovního ruchu, tak i úspěšnosti, respektive návštěvnosti krajů. Z provedených analýz vyhodnotit nejsilnější a nejslabší kraje v cestovním ruchu a nejslabším krajům na základě získaných informací a situační analýzy nastinit strategické tahy do budoucna pro efektivní rozvoj cestovního ruchu. Z navržených strategických kroků vybrat jeden návrh, u kterého doložit ekonomickou efektivnost.

První kapitola nastiňuje důležitost cestovního ruchu všeobecně pro Českou republiku. Charakterizuje, jaká ekonomická odvětví cestovní ruch pozitivně ovlivňuje a ekonomický přínos z toho plynoucí. Seznamuje, jak se cestovní ruch podílel na tvorbě HDP a zaměstnanosti a to v užším i širším pojetí. Význam cestovního ruchu deklaruje i na výši devizových příjmů z příjezdového cestovního ruchu a na výdajích českých turistů v rámci domácího cestovního ruchu.

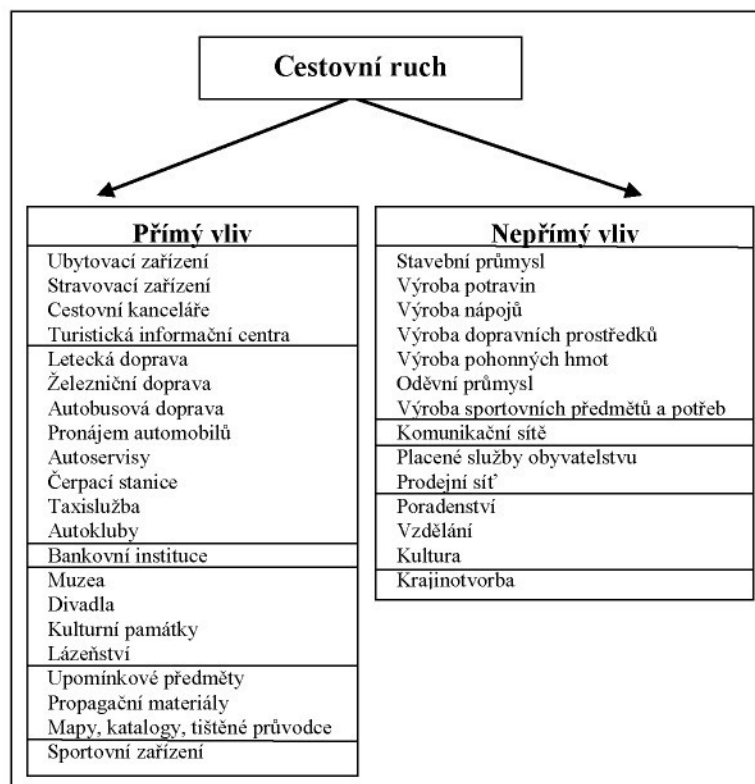
Další část práce je zaměřena na charakteristiku nabídky cestovního ruchu v krajích. Analýza nabídky je u jednotlivých krajů členěna do pěti až šesti kategorií (městský a kulturní cestovní ruch, přírodní atraktivity, sportovní a aktivní dovolená, lázeňství, kongresová turistika a ubytovací možnosti). Jednotlivé kategorie jsou pak analyzovány a vypovídají o tom, zda je kraj v dané oblasti nabídky nad průměrem České republiky či naopak.

Následující kapitola analyzuje kraje dle úspěšnosti v cestovním ruchu. Analýza je rozdělena na statistiku návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních (což jsou údaje získané přímo z ubytovacích zařízení) a statistiku domácího cestovního ruchu (což jsou údaje získané výběrovým šetřením cestovního ruchu v domácnostech). Na to navazuje kapitola, která obsahuje souhrnné vyhodnocení nejsilnějších a nejslabších krajů jak z hlediska nabídky, tak z hlediska úspěšnosti v cestovním ruchu a určuje nejslabší kraje, kterým budou navrženy vhodné kroky pro efektivní rozvoj cestovního ruchu.

Závěrečná část práce se zabývá nejslabšími kraji v cestovním ruchu, u nichž je provedena situační analýza, na základě již je sestavena SWOT analýza, která vyzdvihuje silné a slabé stránky kraje a jeho možnosti. Následně jsou doporučeny strategické kroky, které by do budoucna mohly zvýšit přitažlivost kraje a tedy i návštěvnost a příjmy z cestovního ruchu. Na závěr je u jednoho opatření doložena ekonomická efektivnost návrhu.

1 VYJÁDŘENÍ DŮLEŽITOSTI CESTOVNÍHO RUCHU VŠEOBECNĚ PRO ČESKOU REPUBLIKU

Cestovní ruch patří mezi nejdynamičtější rozvíjející se odvětví světové i české ekonomiky. Svým objemem tržeb se řadí ve světě na třetí místo za petrochemický a automobilový průmysl a rovněž rozsahem zaměstnanosti a tvorbou pracovních příležitostí patří mezi nejvýznamnější ekonomická odvětví. Česká republika se sice v pojetí světového a evropského vývoje cestovního ruchu dosud na přední místa neřadí, ale přínos tohoto odvětví je pro ekonomiku velice významný. Představuje pro Českou republiku totiž takovou ekonomickou aktivitu, která významným způsobem ovlivňuje zaměstnanost, platební bilanci a rozvoj regionů, podílí se na tvorbě hrubého domácího produktu, má vliv na příjmy místních rozpočtů a v neposlední řadě podporuje i investiční aktivitu v regionech. V roce 2006 se na tvorbě HDP podílel cestovní ruch 3 %, příjmy tak činily 95 mld. Kč a zaměstnáno v tomto odvětví bylo 239 465 praceschopného obyvatelstva, což činí 4,9% podíl na celkové zaměstnanosti. Odvětví cestovního ruchu se pojí s řadou dalších ekonomických odvětví (viz obr. 1). [1,3]

Obr. 1 Cestovní ruch a jeho vazby na odvětví ekonomické

Zdroj: [2]

Pozitivně ovlivňuje zejména odvětví dopravy, stavebnictví, bankovníctví, kulturu, maloobchod a další odvětví, která vytváří produkty související s poskytováním služeb týkajících se volného času. Ekonomický přínos cestovního ruchu, při zohlednění efektů ve prospěch dalších odvětví (tzv. nepřímý vliv) činil v roce 2006 cca 420 mld. Kč (13 % HDP). Toto širší pojetí odvětví zaměstnávalo více než 12 % pracujících [2].

Význam cestovního ruchu se může také deklarovat na výši devizových příjmů ČR z aktivního zahraničního (příjezdového) cestovního ruchu. V roce 2006 již počtvrté tyto příjmy překročily hranici 100 mld. Kč. Devizové příjmy z cestovního ruchu pozitivně ovlivňují platební bilanci ČR, zejména bilanci služeb. Pozitivní saldo devizových příjmů z cestovního ruchu (53 mld. Kč v roce 2006) zajišťuje kladnou bilanci služeb (podíl devizových příjmů z cestovního ruchu ve stejném roce činil 38 % všech devizových příjmů ze služeb) a přispívá tak nižšímu deficitu platební bilance (na exportu se devizové příjmy z cestovního ruchu podílejí 5,3 %).

Z hlediska vývoje lze v tab. 1 pozorovat klesající význam devizových příjmů z cestovního ruchu na základních makroekonomických veličinách. Jde především o podíl na HDP, který od roku 1996 kontinuálně klesá. V roce 2006 představoval podíl devizových příjmů z cestovního ruchu na tvorbě HDP cca 3,5 %, na rozdíl od toho v roce 1996 to bylo 6,6 %. Obdobný vývoj lze sledovat i u podílu devizových příjmů z cestovního ruchu na exportu. Tento vývoj je zapříčiněn zlepšujícím se stavem národního hospodářství (tj. růst HDP, zlepšující se exportní schopnost ekonomiky) a stagnací sektoru cestovního ruchu. [6]

Tab. 1 Vývoj devizových příjmů z mezinárodního cestovního ruchu v ČR v letech 1993 - 2006

Rok	Devizové příjmy z CR v mld. Kč	HDP v mld. Kč	Podíl devizových příjmů z CR na HDP v %	Podíl devizových příjmů z CR na devizových příjmech ze služeb celkem v %	Podíl devizových příjmů z CR na exportu v %
1993	45,4	1020,3	4,4	33,0	11,0
1994	64,2	1182,8	5,4	43,2	14,0
1995	76,3	1466,5	5,2	42,8	13,4
1996	110,6	1683,3	6,6	49,8	18,6
1997	115,7	1811,1	6,4	50,9	16,3
1998	124,9	1996,5	6,3	50,6	15,0
1999	109,1	2080,8	5,2	44,8	12,0
2000	115,1	2189,2	5,3	43,5	10,3
2001	118,1	2352,2	5,0	43,8	9,3
2002	96,3	2464,4	3,9	41,7	7,7
2003	100,3	2577,1	3,9	45,8	7,3
2004	107,2	2781,1	3,8	43,4	6,2
2005	111,8	2970,3	3,7	39,7	6,0
2006	113,1	3204,1	3,5	37,7	5,3

Zdroj: [6]

Pro národní ekonomiku je rovněž významný domácí cestovní ruch. Dle údajů ČSÚ byly dlouhodobě výdaje českých turistů cestujících do zahraničí na vyšší úrovni než jejich výdaje při cestování v ČR. V roce 2005 došlo ke zlomu, útraty v ČR představovaly hodnotu 86,9 mld. Kč a v zahraničí 77,9 mld. Kč. Další zvýšení

výdajů českých turistů na domácí cestovní ruch zvyšuje příjmy podnikatelského sektoru na úkor pasivního cestovního ruchu a pozitivně tak ovlivňuje platební bilanci ČR.

Pro účely satelitního účtu cestovního ruchu České republiky jsou čeští cestovatelé rozděleni do tří skupin: 1. jednodenní návštěvníci (cesta bez přenocování), turisté (minimálně jedno přenocování) a služební cesty. V roce 2006 výdaje Čechů na turistické cesty představovaly 60 mld. Kč, výdaje jednodenních návštěvníků byly 28 mld. Kč a na služební cesty bylo vydáno 11 mld. Kč. [3]

Cestovní ruch se stává stále významnějším a nepostradatelnějším faktorem regionálního rozvoje v řadě českých regionů i krajů. Infrastruktura vybudovaná pro účely cestovního ruchu přispívá k místnímu rozvoji a městské obnově, jsou vytvářeny či udržovány pracovní příležitosti dokonce i v oblastech, kde dochází k úpadku průmyslu či venkova. Potřeba zvýšit přitažlivost regionů je pro stále více destinací a zúčastněných stran podnětem k zaměření se na udržitelnější a ekologičtější postupy a politiky. Udržitelný cestovní ruch hraje důležitou roli při zachování a posílení kulturního a přírodního dědictví ve stále větším počtu oblastí, od umění k místní gastronomii, řemeslům či ochraně biologické rozmanitosti. To vše má kladný dopad na vytváření pracovních příležitostí a přispívá k ekonomickému růstu. Na druhé straně se cestovní ruch může stát obětí vlastního úspěchu, pokud se nerozvíjí udržitelným způsobem. Biologická rozmanitost, funkce ekosystémů, přírodní zdroje a neobnovitelné kulturní dědictví či dokonce fungování městských oblastí může být ohroženo nekontrolovatelným rozvojem cestovního ruchu. [2,6]

Cestovní ruch v regionu může být považován za polarizující, indukované, případně neutrální odvětví. **Polarizujícím (hnacím) odvětvím** se cestovní ruch v regionu stává v případě, že má bezprostřední vliv na hospodářský a sociální rozvoj regionu, výrazně ovlivňuje zaměření i jiných ekonomických aktivit a stává se tak určujícím faktorem ekonomické činnosti. V souvislosti s rozvojem a potřebami cestovního ruchu se v regionu rozvíjejí návazná i podpůrná odvětví, rozvíjí se i kooperace mezi regiony. Ekonomické podmínky umožňují podnikatelským subjektům, v porovnání s jinými regiony, dosahovat úspor a zvyšovat konkurenceschopnost na rozsáhlých trzích. Region se stává předmětem nabídky na mezinárodních trzích cestovního ruchu (např. Krkonoše, Šumava, Český Krumlov, Karlovy Vary, Český ráj apod.). V regionu, kde má cestovní ruch na hospodářský a sociální rozvoj jen zprostředkovaný vliv, je **indukovaným (hnaným) odvětvím**. Znamená to, že rozvoj regionu stimuluje, ale není jeho dynamickým odvětvím (Praha, Jižní Morava, Český sever apod.). V případě, že cestovní ruch nemá v regionu vliv na jeho hospodářský a sociální rozvoj, ale je jeho důležitým doplňkem, je pro region **neutrálním odvětvím** (Severozápadní Čechy, Plzeňsko apod.) [2]

2 OBECNÁ CHARAKTERISTIKA NABÍDKY CESTOVNÍHO RUCHU JEDNOTLIVÝCH KRAJŮ ČR

Český cestovní ruch je vystaven mezinárodní konkurenci, proto vyžaduje vytvoření komplexní a atraktivní nabídky, jež by dostatečně aktivovala všechny potenciály cestovního ruchu v České republice. Metodickým základem je vytvoření regionů cestovního ruchu, které jsou definovány jako oblasti, pro něž je typický určitý druh cestovního ruchu a který jednotlivé prvky dané oblasti sjednocuje a zároveň odlišuje od ostatních krajů. Hlavní význam regionů cestovního ruchu je tudíž v možnosti ucelené prezentace České republiky jako turistické destinace, která nabízí určitý souhrn produktů prezentovaný jednotlivými kraji cestovního ruchu a slouží také ke snadnější orientaci návštěvníků a turistů. [4]

2.1 Hlavní město Praha

Praha je hlavním městem České republiky a významným centrem střední Evropy. Je neznámějším a nejnavštěvovanějším místem, politickým, hospodářským a kulturním centrem státu, který ročně navštíví více než 3 miliony turistů ze všech koutů světa.

Praha nabízí pro své návštěvníky v oblasti cestovního ruchu celou řadu vyžití a poznání. Svoji nabídku a propagaci směřuje zejména na zahraniční turisty, protože ti tvoří 89,4 % hostů v hromadných ubytovacích zařízeních Prahy. Největší důraz klade na historické pamětihodnosti, které jsou součástí světového kulturního dědictví UNESCO a které navozují hlavnímu městu nezapomenutelnou atmosféru. V Seznamu světového dědictví UNESCO je zasáno pražské historické centrum. Mezi nejvíce prezentované památky patří Pražský hrad, Karlův most, Staroměstský orloj, židovské synagogy, atd. V Praze je označeno za národní kulturní památku 42 památek, další výčty lze vidět v tab. 2.

Tab. 2 Přehled památkově chráněných objektů v hl. městě Praha (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Praha	1	42	0	1	2	0	10	7

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Praha však nabízí mnohem více, další prioritou hlavního města je nepřehledné množství kulturního vyžití, nachází se zde 88 divadel, 5 přírodních amfiteátrů, 40 kin a multikin, 74 muzeí, 184 galerií. Tradiční a světově proslulou kulturní akcí je mezinárodní hudební festival Pražské jaro, který je reprezentativní přehlídkou světové hudební kultury a jejích nejnovějších trendů. Na své si v hlavním městě přijdou i milovníci neotichajícího nočního života, kde si mohou vybrat ze všech hudebních žánrů. Praha nabízí řadu nákupních možností ale i sportovní vyžití (horolezecké stěny, bobová dráha Prosek, motokáry, golfové hřiště, fitness, plavecké bazény, adrenalinové sporty, fotbalové a hokejové stadiony, stezky pro cyklisty a in-line brusle - celkově je nyní v metropoli přes 260 kilometrů cyklotras, z toho více než 110 kilometrů představují

stezky). Praha ve své nabídce myslí i na ty nejmenší, ti mohou navštívit ZOO, botanickou zahradu, Matějskou pout', Mořský svět a mnoho dalších programů. Praha jakožto hlavní město a významné centrum střední Evropy nabízí v hojném počtu kongresovou turistiku. Většina kongresových hostů přijíždí díky Pražské asociaci kongresové turistiky (PAKT), lépe řečeno činnosti jejich členů. Hlavním posláním asociace je totiž prezentace Prahy jako významné kongresové lokality především v zahraničí, nejdůležitější aktivitou členů je pak příprava, produkce a kompletní realizace kongresů, veletrhů, a seminářů. V Praze je k dispozici 47 kongresových a výstavních zařízení o celkové kapacitě 23 510 osob (dále viz příloha 9).

Z výše uvedeného vyplývá, že se hlavní město Praha zaměřuje převážně na:

- **městský a kulturní cestovní ruch,**
- **kongresový cestovní ruch.**

Pro cestovní ruch je velmi důležitá infrastruktura, kterou má Praha velmi dobře vybudovanou. Kapacita hromadných ubytovacích zařízení, jak lze vidět v tab. 3, k počátkem roku 2008 čítá 654 zařízení (tj. 74 602 lůžek). Praha má ve své nabídce převážně hotely a to s kategorizací 3* a 4*. Vyšší úroveň kategorizace je nabízena především zahraničním turistům. Průměrná cena za ubytování se v těchto kategoriích pohybuje 946 Kč – 3 265 Kč. [5, 9, 11, 19, 20, 38]

Tab. 3 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Praha	654	547	31	127	389	107	22	20	65

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.2 Středočeský kraj

Středočeský kraj se rozprostírá v centrální části Čech (Česká kotlina), převážně v nížinách kolem říčních toků, do kterých zasahují z jihu a ze západu pahorkatiny. Rozlohou 11 015 km² je největším krajem České republiky, tvoří téměř 14 % území ČR a je cca 1,9 krát větší než je průměrná rozloha kraje v zemi. Poloha Středočeského kraje je výhodná především kvůli blízkosti hlavního města Prahy, což významně ovlivňuje jeho ekonomickou charakteristiku a infrastrukturu. Středočeský kraj má tudíž výhodnou polohu vzhledem k hlavním liniovým osám, které tvoří dálnice a silnice, železnice a vodní toky. [8]

2.2.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Městský a kulturní cestovní ruch je pro Středočeský kraj velice významný. Středočeský kraj se vyznačuje významným kulturním dědictvím. Nedílnou součástí je velké množství nemovitých kulturních památek. V absolutních hodnotách čítá seznam **nemovitých kulturních památek** 4314 položek, čímž se Středočeský

kraj řadí na druhé místo. To je však dáno velkou rozlohou kraje, v přepočtu na rozlohu se Středočeský kraj řadí až na 12. místo (viz příloha 1).

Snad nejvýznamnějšími kulturními objekty jsou památky zapsané do Seznamu světového dědictví UNESCO. Ve Středočeském kraji se nachází jedna takováto jedinečná památka a tou je město Kutná Hora (důlní díla a část historického jádra s chrámem sv. Barbory). Středočeský kraj se dále pyšní 26 národními kulturními památkami. Významný je Středočeský kraj v počtu archeologických památkových rezervací, kterých je na území kraje 3 z celkového počtu 10 rezervací. Dále pak Středočeský kraj vyniká se svými 34 městskými památkovými zónami [9]. Jednotlivé počty památkově chráněných objektů si lze prohlédnout v příloze 1 a tab. 4.

Tab. 4 Přehled památkově chráněných objektů ve Středočeském kraji (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Středočeský	1	26	3	2	10	2	34	26

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Dalšími významnými kulturními aktivitami jsou **zámky, hrady, zříceniny**. Na území Středočeského kraje se nachází velké množství zámků (250 zámků prohlášených za kulturní památku), většina z nich však neslouží turistům. Podle databáze Encyklopedického přehledu památek je ve Středočeském kraji zpřístupněno 33 zámků, 7 hradů, 56 tvrzí, 53 zřícenin (porovnání s ostatními kraji viz příloha 2) [9,10]. Středočeský kraj nabízí také řadu možností pro příznivce **církevních památek**. V kraji je množství kostelů a klášterů. Nejvýznamnější církevní památka zapsaná do Seznamu světového dědictví UNESCO je výše zmíněná Kutná Hora (chrám sv. Barbory). Pro církevní turistiku mají význam především **poutní místa**, např. Svátá Hora v Příbrami. Z **technických památek** jsou pro Středočeský kraj významné především rozhledny, exkurze ve sklárnách a pivovarech a také technické skanzeny týkající se zejména těžby nerostných surovin (např. Příbram, Kladno, Kutná Hora,...). K cestovnímu ruchu patří také **kulturní zařízení**. Ve Středočeském kraji se nachází 20 divadel, 133 muzeí, 53 kin (další zařízení viz tab. 5 a porovnání mezi kraji viz příloha 3). Z hlediska kulturního vyžití Středočeský kraj zaostává za ostatními kraji a je v této oblasti podprůměrný.

Tab. 5 Kulturní zařízení ve Středočeském kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Středočeský	53	133	74	20	51

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.2.2 Přírodní atraktivity

Milovníky přírody Středočeský kraj láká řadou **přírodních atraktivit**. Na území Středočeského kraje se nachází nebo do něj zasahuje pět velkoplošných zvláště chráněných území, jsou jimi CHKO Blaník, Český

kras, Kokořínsko, Křivoklátsko a Český ráj (celkový počet v ČR je 25). Přírodně nejceněnější a také nejvíce chráněná je oblast Křivoklátsko a Český kras. V Českém krasu, kde se nacházejí kaňony a rokle, je největší krasový jeskynní systém v Čechách. Oblast Kokořínsko a Český ráj nabízí skalní města a další skalní útvary. Přírodně chudšími regiony jsou z pohledu ochrany území Kutnohorsko a Praha-východ. Národní parky na území kraje nejsou, atraktivitu Středočeského kraje ale zvyšují maloplošná zvláště chráněná území¹. Ve Středočeském kraji leží zcela nebo zčásti 225 maloplošných zvláště chráněných území (viz tab. 6 a příloha 4). Středočeský kraj se řadí mezi kraje s největší rozlohou maloplošného chráněného území.

Tab. 6 Maloplošná zvláště chráněná území k 31. 12. 2007

Kraj	Maloplošná zvláště chráněná území (MCHÚ)				
	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ (ha)
Středočeský	16	16	79	114	12 454

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

Pro zájemce zoologických zahrad se v Chlebech nachází malá zoo s chovem ohrožených zvířat a v Zelčíně lze navštívit zoopark s chovem domácích zvířat. [25]

2.2.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Značení turistických tras a jejich údržbu zabezpečuje Klub českých turistů. Síť pěších značených cest je svou hustotou, kvalitou a tím, že pokrývá beze zbytku celé území ČR, jednou z nejlepších v Evropě [8]. Evidence turistických tras ve Středočeském kraji je vedena společně s Prahou (kde je vyznačeno cca 210 km). Středočeský kraj společně s Prahou tak čítá 5710,6 km turistických tras. Hustota sítě značených turistických tras je ve Středočeském kraji pod úrovní průměru ČR, řadí se na 9. místo v republice (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Významným trendem dnešního cestovního ruchu je cykloturistika. Cyklistické komunikace (cyklostezky)² jsou ve Středočeském kraji vybudovány o délce 110,43 km a cyklotrasy jsou značeny (společně s Prahou) o délce 3664,5 km. V hustotě cyklotras a cyklostezek je Středočeský kraj pod průměrem ČR, řadí se až na 11. místo (viz příloha 6). Nejvíce cyklotras je v okrese Beroun (642,5 km) a Mladá Boleslav (460 km).

c) Vodní turistika

Vodní turistika má ve Středočeském kraji ve srovnání s ostatními kraji nadprůměrně dobré podmínky, dané především nabídkou dobře sjízdných řek. Nejtradičnějšími vodními toky pro vodáky jsou zejména Berounka, Sázava, Vltava, Labe a Jizera, ale i menší přítoky těchto řek. Celkem se ve Středočeském kraji

¹ Vysvětlivky k pojmům jednotlivých kategorií maloplošných zvláště chráněných území jsou součástí přílohy 4

² Komunikace speciálně určená pro cyklisty, případně pro jízdu na in line a pěší, s vyloučením aut. provozu.

nachází 22 řek. Většina řek je nízkého stupně obtížnosti ZW (klidný, mírně proudící tok bez překážek a peřejí). [16]

d) Hipoturistika (cestování s koňmi)

Terény vhodné pro hipoturistiku jsou v mnoha oblastech kraje, koňské stezky však zatím nejsou ve větším rozsahu vybudovány a vyznačeny. Klub českých turistů má zatím ve Středočeském kraji evidováno 1002 km hipotras. Nejrozšířenější je jezdeckví v blízkém okolí Prahy a v jižních částech kraje (zejména na Benešovsku), kde je poměrně hojná nabídka vyjížděk na koni, výuky jízdy na koni či hipoterapie. Ve Středočeském kraji je jedna z největších nabídek pro tuto zálibu v republice. [8]

e) Golf

Ve Středočeském kraji jsou podmínky pro golfovou turistiku jedny z nejlepších. Ve Středočeském kraji je 16 znormovaných golfových hřišť. [17]

f) Sportovní zařízení

Z hlediska využití ve sportovních zařízeních Středočeský kraj zaostává za ostatními. Byť v absolutních hodnotách se řadí mezi kraje s nejpočetnějšími sportovními zařízeními (počty jednotlivých zařízení lze vidět v tab. 7), v přepočtu na rozlohu propadá až na 11. místo (viz příloha 7).

Tab. 7. Sportovní zařízení ve Středočeském kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	Hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Středočeský	81	21	1 078	529	164	25	1 898

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.2.4 Lázeňství

Lázeňství je další důležitou součástí cestovního ruchu a v posledních letech jeho význam narůstá. Na území Středočeského kraje se nachází 12 lázeňských zařízení [18]. Nejvýznamnější jsou lázně Poděbrady. Počtem zařízení se řadí Středočeský kraj na 3. místo (za Karlovarský a Zlínský kraj). Přehled ubytovacích kapacit a srovnání s ostatními kraji znázorňuje příloha 8.

2.2.5 Kongresová turistika

Kongresový cestovní ruch je ovlivněn blízkostí Prahy, která je v kongresové turistice nejúspěšnější. Středočeský kraj nabízí 24 zařízení s možností pořádání kongresů (viz tab. 8). V přepočtu na rozlohu tak patří do průměru ČR. V počtu zařízení pro pořádání školení, kurzů, pracovních setkání je Středočeský kraj v podprůměru ČR stejně tak i v počtu zařízení pro obchodní služby (viz příloha 9).

Tab. 8 Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů k 31. 12. 2005

Kraj	Počet zařízení s možností pořádání kongresů	Kapacita pro pořádání kongresů v počtu osob	Počet zařízení pro pořádání školení, kurzů, prac. setkání	Počet zařízení pro obchodní služby
Středočeský	24	6 065	237	42,0

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 19]

2.2.6 Možnosti ubytování

Ubytovací kapacity jsou v regionu oproti jiným krajům (s přihlédnutím k rozloze) jedny z nejnižších (viz příloha 10). Jak lze vidět v tab. 9 Středočeský kraj v roce 2007 statisticky vykazoval 566 hromadných ubytovacích zařízení³.

Tab. 9 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu Středočeského kraje podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ostatní hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Středočeský	566	312	1	22	289	254	67	72	115

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.3 Jihočeský kraj

Jihočeský kraj disponuje vysoce atraktivními a hodnotnými přírodními a krajinnými atraktivitami. Jihočeská oblast patří již tradičně díky svým přírodním atraktivitám mezi nejvyhledávanější turistické destinace v České republice. Rozlohou 10 057 km² tvoří druhý největší kraj České republiky zabírající 12,8 % území. Oblast jižních Čech je možno rozdělit na několik odlišných přírodních částí. Centrální část tvoří Třeboňská a Českobudějovická pánev navzájem oddělené vyvýšeninou Lišovského prahu. Obě pánve obklopuje na jihozápadě Šumava, na jihu Novohradské hory, na severovýchodě Českomoravská vysočina a na severu Středočeská pahorkatina [4].

2.3.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Jihočeský kraj disponuje kulturním dědictvím výjimečné kvality. Na území Jihočeského kraje se nachází 2 památky zapsané do Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, jsou jimi historická vesnice Holašovice a historické jádro města Český Krumlov. Jihočeský kraj čítá 5505 **nemovitých kulturních památek**, což je nejvyšší počet v rámci krajů ČR. V přepočtu na rozlohu zaujímá 6. místo. Specifickým kulturním bohatstvím jižních Čech jsou lidová zvyky, slavnosti, tradice, řemesla a architektura. Jihočeský kraj je oceněn 16 vesnickými památkovými rezervacemi a staví se tak na první místo v počtu těchto památek (viz tab. 10 a příloha 1).

³ V rámci metodiky ČSÚ je za hromadné ubytovací zařízení považováno zařízení s minimálně pěti pokoji nebo deseti lůžky sloužící pro účely cestovního ruchu.

Tab. 10 Památky Unesco, NPK a chráněná území jihočeského kraje (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Jihočeský	2	29	1	7	16	5	25	55

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Jihočeský kraj je i poměrně bohatý na počet **zámků, hradů, zřícenin**. V Jihočeském kraji se nachází 127 zámků, zpřístupněno je však pouze 16 zámků, 6 hradů, 40 zřícenin, 63 tvrzí [9,10]. Velice početné zastoupení mají v jižních Čechách **církevní stavby a památky**. Nalezneme zde velké množství kostelů a kaplí a poutních míst. Velice zajímavá a atraktivní je i nabídka **technických památek**. Dominantní je především řada zachovalých staveb spojených s historií nejstarší koněspřežné dráhy v Evropě a Schwarzenberský plavební kanál. Zajímavými technickými památkami, které charakterizují oblast jižních Čech, jsou četné hamry a mlýny. A samozřejmě Jihočeský kraj nabízí i řadu rozhleden. Z hlediska **kulturního zařízení** na tom Jihočeský kraj zas tak dobře není. V Jihočeském kraji můžeme navštívit 14 divadel, 75 muzeí, 53 kin (další zařízení viz tab. 11 a porovnání krajů viz příloha 3). V přepočtu na rozlohu spadá Jihočeský kraj do průměru ČR a to ve všech sledových oblastech.

Tab. 11 Kulturní zařízení v Jihočeském kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Jihočeský	54	75	120	14	19

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.3.2 Přírodní atraktivity

Jihočeský kraj disponuje vysoce atraktivními a hodnotnými přírodními krásami. Jihočeský kraj se může chlubit Národním parkem Šumava, třemi chráněnými krajinnými oblastmi (CHKO Blanský les, Šumava, Třeboňsko) a největším počtem i plochou maloplošným chráněným územím. Z celkové rozlohy maloplošného chráněného území ČR má právě Jihočeský kraj největší podíl (14,7 %). Konkrétní hodnoty a typy ochrany lze vidět tab. 12 a srovnání mezi kraji znázorňuje příloha 4.

Tab. 12 Maloplošná zvláště chráněná území (MCHÚ) k 31. 12. 2007

Kraj	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ (ha)
Jihočeský	12	11	102	180	14 055

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

Mezi nejatraktivnější oblasti patří Šumava, Třeboňská a Českobudějovická pánev spojená s vodními plochami a toky a Novohradské hory s planinovým pohořím a rozsáhlými lesy. Naopak oblasti méně turisticky rozvinuté jsou v severo-východní části kraje (Středočeská pahorkatina a Českomoravská vrchovina) [22]. Jihočeský kraj vyniká velkým počtem **vodních ploch** vhodných k rekreaci. Pro cestovní ruch je nejvýznamnější vodní plochou jednoznačně nádrž Lipno. Jihočeský kraj v posledních letech klade velký důraz na venkovskou turistiku. Stále se rozšiřuje nabídka farem, kde turisté mohou trávit svůj volný čas

v souladu s přírodou, nakrmit domácí zvěř či se zapojit do ostatních prací na farmě. Dále pak je možné navštívit zoologické zahrady (ZOO Ohrada, ZOO Dvorec – chov exotických zvířat a Krokodýlí ZOO). [25]

2.3.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Na území jižních Čech je vyznačeno 5 352,8 km turistických tras. V přepočtu na rozlohu tím Jihočeský kraj zaujímá 7. místo v republice a je na úrovni průměru ČR (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Jihočeský kraj má vybudovanou síť cyklotras o délce 4 474 km a na jejím území se k tomu ještě nachází 24,89 km cyklostezek. V délce cyklostezek je Jihočeský kraj na tom téměř nejhůře z celé ČR. Ale co se týče cyklotras, tak na jeho území je vybudováno nejvíce km těchto tras, v přepočtu na rozlohu zaujímá 7. místo a je nad průměrem ČR (viz příloha 6).

c) Vodní turistika

Jihočeský kraj má výborné podmínky pro vyznavače vodní turistiky. Lze zde splout téměř 500 km plavných úseků řek. Pro vodní turistiku jsou nejatraktivnější Vltava, Lužnice, Nežárka a Otava. Na území jižních Čech se nejvíce vyskytují řeky obtížnosti ZW (klidný, mírně proudící tok bez překážek a peřejí) a WW1 (lehký tok s občasnými peřejemi). [16,21]

d) Hipoturistika

Jihočeský kraj nabízí možnosti i pro hipoturistiku. V propagační nabídce je k dispozici mapa se zákresem stájí, hiposteze a odpočinkových míst sloužících k odpočinku, napojení a nasycení koní i jezdců. V Jihočeském kraji je vyznačeno k databázi Klubu českých turistů 648 km hiposteze.

e) Golf

Jihočeský kraj nabízí 9 golfových hřišť (šest 18jamkových a tři 9jamkové). [17]

f) Sportovní zařízení

Co se týká sportovního zařízení, tak Jihočeský kraj má v této oblasti velké nedostatky. Vyniká sice největším počtem koupališť a bazénů, ale v ostatních oblastech zaostává. V přepočtu na rozlohu zaujímá až 13. místo v ČR (viz příloha 7).

g) Zimní sporty

V jižních Čechách a především na Šumavě a Lipensku jsou ideální podmínky pro běžecké lyžování. Je zde upravováno 270 kilometrů tras [21]. Jsou zde i příležitosti pro sjezdové lyžování.

h) Rybolov

Jihočeský kraj má pro rybolov nejlepší zázemí z celé České republiky. Na území jižních Čech se nachází velké množství rybníků, kde je možné rybařit na rybářský lístek nebo si lze zarybařit na vybraných rybnících za poplatek. Největší a neznámější rybníky jsou Rožmberk, Svět a Bezdrev.

2.3.4 Lázeňství

Jihočeský kraj nabízí k rekreaci a zotavení 5 lázeňských zařízení. Přehled ubytovacích kapacit a srovnání s ostatními kraji lze vidět v příloze 8. [18]

2.3.5 Kongresová turistika

Jihočeský kraj nabízí 17 zařízení s možností pořádání kongresů a spadá tak do průměru ČR (viz tab. 13 a příloha 9).

Tab. 13 Přehled hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů (31. 12. 2005)

Kraj	Počet zařízení s možností pořádání kongresů	Kapacita pro pořádání kongresů v počtu osob	Počet zařízení pro pořádání školení, kurzů, prac. setkání	Počet zařízení pro obchodní služby
Jihočeský	17	3 929	258	60,0

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 19]

2.3.6 Možnosti ubytování

Ubytovací kapacity (v přepočtu na rozlohu) jsou v jihočeském kraji na úrovni průměru ČR. V Jihočeském kraji je početně nejvíce ubytovacích zařízení ze všech krajů. Vyniká především počtem kempů, kterých je v jižních Čechách 125. Celkem Jihočeský kraj čítá 1022 hromadných ubytovacích zařízení (viz tab. 14 a příloha 10).

Tab. 14 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu Jihočeského kraje podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	hotely a podobná zařízení celkem	v tom						
			v tom			ostatní hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Jihočeský	1 022	530	1	24	505	492	125	116	251

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.4 Plzeňský kraj

Plzeňský kraj leží na jihozápadě České republiky. Nejdelší hranici na jihozápadě tvoří státní hranice se SRN (Bavorskem). Na severozápadě sousedí s krajem Karlovarským, severovýchodně leží kraj Středočeský a na jihovýchodě kraj Jihočeský. Krátkou hranici má na severu také s Ústeckým krajem. Svou rozlohou 7 561 km² je třetím největším krajem v České republice, velikostí srovnatelný s Jihomoravským krajem. Rozmanitost přírodních podmínek je dána především reliéfem kraje. Přírodní podmínky významně ovlivnily vývoj urbanizace území. Z hlediska geografického lze Plzeňský kraj rozdělit do několika oblastí (Plzeňská pahorkatina, Český les, Šumava (část), Brdská vrchovina (část) a hraniční Tepelská vrchovina s Rakovnickou pahorkatinou. [23]

2.4.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Plzeňský kraj má na svém území 3 170 **nemovitých památek**. V přepočtu na rozlohu tak zaujímá 10. místo. V oblasti Plzeňského kraje se však nachází 44 vesnických památkových zón, což je po Jihočeském kraji nejvyšší počet (ostatní objekty památkové ochrany lze vidět v tab. 15 a porovnání s ost. kraji v příloze 1). Plzeňský kraj a především Chodsko je typický pro folklór, lidové kroje, tanec a tradiční řemesla.

Tab. 15 Přehled památkově chráněných objektů v Plzeňském kraji

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Plzeňský	0	17	0	3	5	2	21	44

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

V Plzeňském kraji se nachází velký počet **zřícenin a církevních památek** (viz tab. 16). Nachází se zde i **židovské památky**, z nichž nejznámější a nejvýznamnější je Velká synagoga v Plzni, druhá největší v Evropě a třetí největší na světě. Plzeňský kraj nabízí i řadu **technických památek**, jejich nabídka se specializuje především na pivovary a na podzemí Plzeňského kraje, které zahrnuje těžební doly a jeskyně.

Tab. 16 Přehled vybraných památek Plzeňského kraje

Kraj	Hrady	Zříceniny	Tvrze	Zámky		Církevní památky				Židovské památky	Technické památky
				celkem	přístupné	kostely	kláštery	kaple	fary		
Plzeňský	5	134	39	152	9	328	16	295	89	27	90

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 23]

V počtu **kulturního zařízení** Plzeňský kraj zaostává za ostatními kraji. Zejména muzeí a galerií se v kraji nachází nejméně z České republiky, ale i ostatní sledovaná zařízení se pohybují hluboko pod průměrem ČR (viz příloha 2).

2.4.2 Přírodní atraktivity

Plzeňský kraj je obohacen národním parkem Šumava, který zásadně zhodnocuje nabídku kraje. Na území se ale nachází i 4 chráněné krajinné oblasti (Český les, Křivoklátsko, Slavkovský les, Šumava) a také maloplošná chráněná území, která z celkové rozlohy MCHÚ ČR zaujímají 9,1 %, což je čtvrtá největší plocha v rámci krajů ČR. V tab. 17 lze vidět konkrétní počty chráněných maloplošných území a v příloze 4 lze srovnat s ostatními kraji.

Tab. 17 Maloplošná zvláště chráněná území Plzeňského kraje

Kraj	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka
Plzeňský	6	5	88	83

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12]

Pro milovníky zvířat a botaniky se v Plzni nachází zoologická a botanická zahrada. [25]

2.4.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Plzeňský kraj nabízí k turistice 4 099,3 km značených turistických tras, což v přepočtu na rozlohu řadí kraj na 6. místo (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Cyklostezky jsou v kraji vybudovány o délce 61,16 km a cyklotrasy o délce 3 288,66 km. Délkou cyklotras + stezek je Plzeňský kraj mírně nad průměrem ČR (viz příloha 6).

c) Vodní turistika

Pro milovníky vodní turistiky je v Plzeňském kraji k dispozici 528 km sjízdných řek. Jsou jimi především Berounka, Mže, Radbuza, Střela, Úhlava, Úslava a Otava. Obtížnost řek je převážně pro méně zdatné vodáky. [24,16]

d) Hipoturistika

Hipoturistika se Plzeňským kraji teprve rozvíjí. Vyznačena je pouze jedna trasa. Na území kraje se nachází přibližně 17 stanic s možností vyjížděky na koních. [24]

e) Golf

Plzeňský kraj nabízí 5 golfových hřišť (jedno 27jamkové, tři 18jamkové a jedno 9 jamkové). [17]

f) Sportovní zařízení

V oblasti sportovního zařízení je na tom Plzeňský kraj nejhůře z celé České republiky. Ve všech typech sportovního zařízení propadá za ostatními kraji. Pouze v počtu stadionů se drží na průměru ČR. Počty sledovaných zařízení a porovnání s ostatními kraji lze vidět v příloze 7.

g) Zimní sporty

Hlavní západočeská šumavská střediska zimních sportů – Železná Ruda, Prášily, Srní a Modrava nabízejí bohatý výběr trati pro sjezdové lyžování i pro snowboarding. Celková délka sjezdovek přesahuje 45 km. Běžkařům a turistům na lyžích nabízí Šumava vynikající podmínky. V oblasti Kvildy, Horské Kvildy, Modravy, Filipovy Hutě se udržují lyžařské stopy v délce přes 70 km. Desítky kilometrů turistických běžeckých tratí jsou upravovány v okolí Srní a Prášil. Na Železnorudsku je strojově upravováno 55 km stop. Lyžařská trasa k hraničnímu přechodu Ferdinandovo údolí je napojena na běžecké tratě v okolí Zwieslerwaldhausu v Bavorsku. [23]

2.4.4 Lázeňství

V Plzeňském kraji se nachází pouze 1 lázeňské zařízení, jsou to Konstantinovy Lázně na Tachovsku. Konstantinovy Lázně jsou výchovným centrem životního stylu pacientů postižených kardiovaskulárními chorobami. [18]

2.4.5 Kongresová turistika

V oblasti kongresové turistiky má Plzeňský kraj velké nedostatky a má pro kongresovou turistiku nejhorší podmínky z celé České republiky. Na celém území kraje se nachází pouze 17 zařízení s možností pořádání

kongresů s kapacitou 1 432 osob, 127 zařízení pro pořádání školení a kurzu a 26 zařízení pro obchodní služby (viz příloha 9).

2.4.6 Možnosti ubytování

I v možnostech ubytování v hromadných ubytovacích zařízeních se Plzeňský kraj řadí mezi nejslabší. Celkem je v kraji pouze 517 hromadných ubytovacích zařízení (viz tab. 18). Plzeňský kraj zaostává jak počtu hotelů a podobných zařízení tak i v počtu ostatních hromadných ubytovacích zařízení v přepočtu na rozlohu (viz příloha 10)

Tab. 18 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu Plzeňského kraje podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ostatní hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ostatní hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení jinde nespecifikovaná
Plzeňský	517	312	-	12	300	205	39	68	98

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.5 Karlovarský kraj

Karlovarský kraj leží v západní části republiky, při státní hranici s Německem. Tato poloha určuje Karlovarskému kraj významné hospodářské i kulturní postavení v evropském měřítku a umožňuje oboustranně výhodnou příhraniční spolupráci. Svou rozlohou (3315 km²) se Karlovarský kraj řadí k těm nejmenším, zaujímá pouze 4,2 % území ČR, ale z plochy kraje je 43,1 % pokryto lesy. Karlovarský kraj je velmi bohatý na přírodní bohatství, především na vývěr studených a teplých minerálních pramenů s léčivými účinky a je tak bezesporu krajem lázeňství [26].

2.5.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Na území Karlovarského kraje, vzhledem k jeho rozloze, je mírně podprůměrná nabídka rozmanitých historických památek. Celkem se na území nachází 1383 **nemovitých památek**, což řadí Karlovarský kraj na 11. místo. S přihlédnutím na to, že Karlovarský kraj čítá nejmenší počet obcí ze všech krajů, tak se na území nachází řada památkových rezervací a zón (viz tab. 19 a příloha 9).

Tab. 19 Přehled památkově chráněných objektů v Karlovarském kraji

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Karlovarský	0	7	1	3	2	1	11	8

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Cílem romantiků a zájemců o historii mohou být **hrady, zámky a zříceniny**. V Karlovarském kraji mohou navštívit 4 zámky, 4 hrady, 16 zřícenin a 5 tvrzí (viz příloha 2). **Kulturní zařízení** jsou směřovány hlavně do lázeňských měst, proto v přepočtu na rozlohu zaujímá kraj podprůměrné pozice (viz příloha 3). Lázeňská města však nabízejí bohatý společenský a kulturní život. Na území Karlovarského kraje se koná řada mezinárodních kulturních akcí. Za zmínku stojí proslulý Mezinárodní filmový festival kategorie A v Karlových Varech nebo řada mezinárodních hudebních festivalů (Mezinárodní Chopinův festival v Mariánských Lázních, Mezinárodní jazzový festival v Karlových Varech, atd.). [10, 27]

2.5.2 Přírodní atraktivity

Na území Karlovarského kraje se nenachází žádný národní park a pouze jedna chráněná krajinná oblast (CHKO Slavkovský les). Ale nachází se zde 70 maloplošných chráněných území všech kategorií (viz tab. 20 a příloha 4). Návštěvníci mohou obdivovat krásnou přírodu, které vévodí Krušné hory či unikátní krajinný celek CHKO Slavkovský les. Nejcennějšími lokalitami je soubor rašelinišť u Kladenské a hadovcový hřeben u Pramenů. [23]

Tab. 20 Maloplošná zvláště chráněná území Karlovarského kraje (31. 12. 2007)

Kraj	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)
Karlovarský	6	7	30	27	3 355

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

2.5.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Pro pěší turistiku je v Karlovarském kraji přichystáno 1 374,4 km značených turistických tras. V přepočtu na rozlohu se tak kraj řadí na poslední místo v délce značených tras (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Cykloturistika patří ke slabým článkům Karlovarského kraje. Na území kraje je vyznačeno 33,11 km cyklostezek a 1 141,5 km cyklotras, což jsou podprůměrné hodnoty (viz příloha 6).

c) Vodní turistika

Pro vodní turistiku nemá Karlovarský kraj příliš příhodné podmínky. Toků a území se nachází v porovnání s ostatními kraji pomálu. Mezi sjízdné řeky patří především Ohře, protože sjízdnost ostatních toků je obtížnější a vyžaduje již zkušenosti vodáka.

d) Hipoturistika

Co se týče hipoturistiky tak kraj nemá ještě řádně propracovanou síť hipotras. Na území kraje se však nachází koňské ranče s možností vyjížděky na koních.

e) Golf

V Karlovarském kraji jsou podmínky pro golfovou turistiku velice dobré. Je zde 9 hřišť (6 osmnácti jamkových a 4 devíti jamkové). [17]

f) Sportovní zařízení

Počtem sportovního zařízení kraj příliš nevyniká, v přepočtu na rozlohu se řadí až na 12. místo. Ale to může ovlivněno tím, že se tato zařízení směřují především do lázeňských měst. Přehled sportovního zařízení lze vidět tab. 21 a příloze 7).

Tab. 21 Přehled sportovního zařízení v Karlovarském kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Karlovarský	41	19	275	167	21	6	529

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

Pro zimní sporty má Karlovarský kraj dobré zázemí díky Krušným horám. Nachází se zde přibližně 11 lyžařských areálů a okolo Božího Daru téměř 200 km běžeckých lyžařských tratí. [27]

2.5.4 Lázeňství

Pro lázeňství má Karlovarský kraj nejlepší podmínky z celé České republiky a má věhlas v evropském i světovém měřítku. Četnost výskytu minerálních pramenů, kterých vyvěrá v regionu kolem pěti set, nemá ve světě obdoby. Zdejší minerální prameny jsou totiž výjimečné nejen různorodostí svého chemického složení, ale také velice širokou škálou fyziologických a terapeutických účinků. Dají se zde léčit veškeré neduhy, které sužují lidskou populaci. Od kožních onemocnění a nemocí pohybového ústrojí přes poruchy látkové výměny, nemoci zažívací traktu a močových cest až po choroby srdce, cév a nervové a ženské nemoci. Lázeňskými městy jsou Karlovy Vary, Mariánské Lázně, Jáchymov, Františkovy Lázně a Lázně Kynžvart. Celkem se v Karlovarském kraji nachází 101 lázeňských ubytovacích zařízení. V tab. 22 lze vidět počet pokojů, lůžek a průměrnou cenu za ubytování v lázeňském zařízení.

Tab. 22 Přehled kapacit lázeňských ubytovacích zařízení

Kraj	Počet zařízení	Počet pokojů	Počet lůžek	Průměrná cena za ubytování (v Kč)
Karlovarský	101	8 589	15 788	1 124

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 18]

2.5.5 Kongresová turistika

Karlovarský kraj má velice dobré podmínky pro pořádání kongresů. Na území kraje je k dispozici 15 zařízení s možností pořádání kongresů, což v přepočtu na rozlohu řadí Karlovarský kraj na druhé místo za hlavní město Prahu. Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů a příbuzných aktivit lze vidět v tab. 23 a příloze 9).

Tab. 23 Přehled hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů (31. 12. 2005)

Kraj	Počet zařízení s možností pořádání kongresů	Kapacita pro pořádání kongresů v počtu osob	Počet zařízení pro pořádání školení, kurzů, prac. setkání	Počet zařízení pro obchodní služby
Karlovarský	15	4 654	112	51,0

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 19]

2.5.6 Možnosti ubytování

V možnosti ubytování je Karlovarský kraj nad hranicí průměru ČR a to především co se týče hotelového a podobného zařízení. Na území kraje se nachází pět hotelů kategorizovaných 5*, což je po Praze nejvíce hotelů této kategorie v rámci jednoho kraje. Karlovarský kraj vyniká i počtem 4* hotelů, kterých je k dispozici 54. Na hranici průměru je v počtu ostatních ubytovacích zařízení (např. kempy, chatové osady), kterých celkem Karlovarský kraj má 123 (viz tab. 24).

Tab. 24 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu v Karlovarském kraji podle kategorie (31. 12. 2005)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ostatní hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ostatní hotely a penziony		kempy	Chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení jinde nespecifikovaná
Karlovarský	427	304	5	54	245	123	22	21	80

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.6 Ústecký kraj

Ústecký kraj leží na severozápadě České republiky podél státní hranice se spolkovou zemí Sasko Spolkové republiky Německa. Svoji rozlohou 5 335 km² je sedmý největší kraj v ČR. Podél hranic s Německem je kraj vymezen pásmem Krušných hor, Labských pískovců a Lužických hor. Silně urbanizované a průmyslově využívané podkrušnohorské pánve pod příkrými jihovýchodními svahy Krušných hor jsou vymezeny druhým kratším horským pásmem uvnitř kraje, Českým středohořím, navazující na Lužické hory. Na jihu kraje navazuje na Mosteckou pánev zvlněná krajina a roviny Poohří. Západní hranici kraje tvoří Doupovské hory, jižní hranici vymezují Rakovnická pahorkatina a vrchovina Džbán na Žatecku. [39]

2.6.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Ústecký kraj oplývá poměrně velkým počtem **nemovitých památek**. Na celém území se jich nachází 3 540 a to je třetí nejvyšší počet těchto památek v rámci jednoho kraje. Ústecký kraj vyniká počtem městských památkových rezervací. Jsou jimi Kadaň, Litoměřice, Terezín, Ústěck a Žatec (viz tab. 25 a příloha 1). Dále kraj může nabídnout řadu **zámků, hradů, zřícenin**. V Ústeckém kraji lze navštívit 17 zámků, 4 hrady, 32 zřícenin a 10 tvrzí (viz příloha 2). Z **technických památek** nabízí především rozhledny, kterých se v kraji nachází přibližně 26.

Tab. 25 Přehled památkově chráněných objektů v Ústeckém kraji

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Ústecký	0	13	1	5	3	1	17	13

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

V oblasti **kulturního zařízení** se Ústecký kraj, v přepočtu na rozlohu, zařazuje do mírného podprůměru v počtu muzeí a galerií a v počtu divadel a přírodních amfiteátrů. Vysoce nad průměrem je však v počtu kin a multikin, kterých je v kraji 64, což je po Praze druhý nejvyšší počet s přihlédnutím k rozloze (viz tab. 26 a příloha 3).

Tab. 26 Kulturní zařízení v Ústeckém kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Ústecký	64	53	70	17	12

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.6.2 Přírodní atraktivita

Ústecký kraj je velice bohatý na přírodní krásy. Nachází se zde národní park České Švýcarsko a do kraje zasahují 4 **chráněné krajinné oblasti** (CHKO České středohoří, Kokořínsko, Labské pískovce a Lužické hory). Ústecký kraj zároveň nabízí i velké množství **maloplošných chráněných území**. Celkový jejich počet čítá 140 území. Přehled maloplošných chráněných území lze vidět v tab. 27 a příloze 4. Ústecký kraj nabízí milovníkům přírody **zoologické zahrady** v Děčíně, Ústí nad Labem a v Chomutově (rozlohou největší zoologická zahrada v Čechách).

Tab. 27 Maloplošná zvláště chráněná území (31. 12. 2007)

Kraj	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)
Ústecký	11	13	53	63	3 331

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

2.6.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Úroveň pěší turistiky v kraji je mírně podprůměrná vzhledem k ostatním krajům. V Ústeckém kraji je vyznačeno 2 612,6 km turistických tras (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

V oblasti nabídky cykloturistiky zaujímá Ústecký kraj poslední místo a velmi zaostává za ostatními kraji. Na celém území je vyznačeno pouze 1 522,7 km cyklistických tras + cyklostezek (viz příloha 6).

c) Vodní turistika

V Ústeckém kraji jsou uspokojivé podmínky pro vodáckou turistiku. Není zde sice takový výběr z řek jako např. v jižních Čechách, ale řeky jsou sjízdné i pro začátečníky. Nejoblíbenějšími toky kraje jsou Ohře, Labe a Ploučnice.

d) Hipoturistika

V Ústeckém kraji se nachází přibližně 25 jízďáren a koňských rančů s možností projížďky na koních. Ústeckým krajem prochází Polabská jezdecká stezka, která spojuje oblasti Děčínska, Ústecka a Litoměřicka. [28]

e) Golf

Příznivcům golfu je v Ústeckém kraji k dispozici 7 golfových hřišť (6 devítijamkových a 1 osmnáctijamková). [17]

f) Sportovní zařízení

V počtu sportovního zařízení (s přihlédnutím k rozloze) zaujímá Ústecký kraj 10. místo a je pod průměrem ČR. Přehled sportovního zařízení lze vidět v tab. 28 a příloze 7).

Tab. 28 Sportovní zařízení v Ústeckém kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Ústecký	119	29	385	328	65	20	946

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

Ústecký kraj má i podmínky pro zimní sporty. V oblasti Krušných hor se nachází několik lyžařských areálů a je zde vybudováno a upravováno několik desítek běžeckých lyžařských tratí.

2.6.4 Lázeňství

Ústecký kraj nabízí 6 lázeňských ubytovacích zařízení. Všechny se nacházejí v okrese Teplice. V lázeňských zařízeních je celkem 675 pokojů (1 189 lůžek). Přehled kapacit lázeňských ubytovacích zařízení lze vidět v příloze 8. [18]

2.6.5 Kongresová turistika

Možnosti pro kongresovou turistiku jsou v kraji velice podprůměrné. Nachází se zde pouze 6 zařízení s možností pořádání kongresů o kapacitě 1 112 osob. Pod průměrem se Ústecký kraj pohybuje i v počtu zařízení pro pořádání školení či kurzů i v počtu zařízení pro obchodní služby (viz příloha 9).

2.6.6 Možnosti ubytování

V oblasti možnosti ubytování Ústecký kraj také příliš nevyniká. Patří ke krajům s nejnižšími počty hromadných ubytovacích zařízení. Přehled ubytovacích zařízení si lze prohlédnout v příloze 10.

2.7 Liberecký kraj

Liberecký kraj se rozprostírá na severu České republiky. Území zahrnuje sever České kotliny, Jizerské hory, západní Krkonoše s Krkonošským podhůřím a východní část Lužických hor. Svým severním okrajem tvoří v délce 20 km státní hranici se Spolkovou republikou Německo, na kterou navazuje 130 km dlouhá hranice s Polskem. Východní část kraje sousedí s Královéhradeckým krajem, na jihu přiléhá ke Středočeskému kraji a na západě ke kraji Ústeckému. Svou rozlohou 3 163 km² je za Prahou druhým nejmenším krajem. [29]

2.7.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Liberecký kraj dominuje početnými historickými památkami. Na území kraje je za **nemovitou kulturní památku** prohlášeno 2 245 objektů, čímž se s přihlédnutím k rozloze řadí na druhé místo hned za hlavní město Prahu. Pro cestovní ruch jsou nevýznamnější především národní kulturní památky a památkově chráněná území, v jejichž počtu Liberecký kraj také zaujímá z celé České republiky 2. místo. Jejich jednotlivé počty lze vidět v tab. 29 a porovnat s ostatními kraji je možné v příloze 1.

Tab. 29 Přehled památkově chráněných objektů v Libereckém kraji (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Liberecký	0	10	0	0	8	2	15	10

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Dalšími prvořadými památkami jsou také **hrady a zámky**. V Libereckém kraji je možno navštívit 12 zámků, 5 hradů, 6 tvrzí a 27 zřícenin. K zajímavým **technickým stavbám**, které byly postaveny v minulosti díky činnosti turistických spolků zejména v oblasti Jizerských hor, patří **rozhledny**. V Libereckém kraji je kolem 30 rozhleden. Převážná většina z nich má své místo na vrcholcích jizerských hor (např. Štěpánka, Kopanina, Černá studnice). Kromě jizerskohorských rozhleden je potřeba uvést především pozoruhodnou **věž** ve tvaru rotačního hyperboloidu od architekta K. Hubáčka na Ještědu, která je symbolem a dominantou města Liberce. [29]

Z hlediska **kulturního zařízení** se Liberecký kraj pohybuje okolo průměru ČR. V počtu muzeí a galerií je podprůměrný, ale v počtu divadel a přírodních amfiteátrů se pohybuje na hranici průměru a v počtu kin a multikin je dokonce v nadprůměru ČR. Přehled kulturního zařízení lze vidět v tab. 30 a v příloze 3 lze porovnat s ostatními kraji.

Tab. 30 Kulturní zařízení v Libereckém kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Liberecký	27	47	14	11	15

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.7.2 Přírodní atraktivita

Na území Libereckého kraje se nachází celá řada různorodých chráněných území. Do Libereckého kraje zasahuje Krkonošský národní park, dále pak na území je vyhlášeno nebo do něho zasahuje celkem pět chráněných krajinných oblastí (CHKO Jizerské hory, Lužické hory, České středohoří a Český ráj). V Libereckém kraji je i řada maloplošných chráněných území. Celkem se na území nachází 112 MCHÚ (viz tab. 31 a příloze 4).

Tab. 31 Maloplošná chráněná území (31. 12. 2007)

Kraj	maloplošná (MCHÚ)					
	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)	Podíl z celkové rozlohy MCHÚ* v ČR (%)
Liberecký	7	8	36	61	6 130	6,4

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

Pro příznivce zoologie a botaniky je v Libereckém kraji k navštívení **Zoologická a botanická zahrada** Liberec.

2.7.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Pro pěší turistiku má Liberecký kraj vynikající podmínky. Na území kraje je vybudováno (s přihlédnutím k rozloze) nejvíce km značených turistických tras z celé ČR. Celkem se těchto tras v Libereckém kraji nachází o délce 2 612,6 km (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Liberecký kraj je nadprůměrný i v nabídce cykloturistiky. Na území je vybudováno 27,45 km cyklostezek a 1 408 km cyklotras. V pořadí krajů tak zaujímá 6. místo v délce vyznačených cyklistických tras.

c) Vodní turistika

Liberecký kraj nepatří k dominujícím krajům v oblasti vodní turistiky. Jsou zde spíše horské vodní toky vhodné pro pokročilejší vodáky. Klidnějšími toky jsou Jizera, Cidlina, Ploučnice.

d) Golf

Celkem je v Libereckém kraji k dispozici 7 golfových hřišť. Z toho jsou 3 osmnáctijamkové a 4 devítijamkové.

e) Sportovní zařízení

Z hlediska sportovního zařízení je Liberecký kraj v nadprůměru ČR a zaujímá mezi kraji 6. pořadí. Přehled sportovního zařízení lze vidět v tab. 32 a příloze 7)

Tab. 32 Sportovní zařízení v Libereckém kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Liberecký	88	24	477	268	54	13	924

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

f) Zimní sporty

Liberecký kraj má vynikající podmínky pro nabídku zimních sportů. Na jeho území se nacházejí 3 pohoří, takže jsou zde výborné podmínky pro sjezdové i běžecké lyžování.

Liberecký kraj má ve své nabídce i řadu adrenalinových sportů (bobové dráhy, lánová centra, horolezectví...) a jsou zde i možnosti pro rybaření.

2.7.4 Lázeňství

V Libereckém kraji se nachází 2 lázeňská zařízení (Lázně Libverda a Lázně Kundratice). Lázně Libverda jsou zaměřené na léčebné procedury pacientům s onemocněním srdce a krevního oběhu. Lázně Kundratice využívají k léčbě pohybového ústrojí mimo ostatních procedur i tradiční přírodní léčivý zdroj sirnoželezitou slatinu.

2.7.5 Kongresová turistika

Liberecký kraj nabízí 10 zařízení s možností pořádání kongresů o celkové kapacitě 1 970 osob. S přihlédnutím k rozloze je kraj počtem zařízení na průměru ČR. Výrazně nadprůměrný je v počtu zařízení pro pořádání školení či kurzů. V přepočtu na rozlohu zaujímá druhé místo za Prahou. V počtu zařízení pro obchodní služby spadá mezi kraje, kde je počet těchto zařízení mírně podprůměrný. Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů je možno vidět v tab. 33 a příloze 9 porovnání s ost. kraji.

Tab. 33 Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů (31. 12. 2005)

Kraj	Počet zařízení s možností pořádání kongresů	Kapacita pro pořádání kongresů v počtu osob	Počet zařízení pro pořádání školení, kurzů, prac. setkání	Počet zařízení pro obchodní služby
Liberecký	10	1 970	219	17,0

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 19]

2.7.6 Možnosti ubytování

V oblasti ubytovacích možností a kapacit si Liberecký kraj vede velice dobře. V počtu hromadných ubytovacích zařízení se řadí za hlavní město Prahu, a to ve všech sledovaných skupinách (viz příloha 10).

2.8 Královéhradecký kraj

Královéhradecký kraj leží v severovýchodní části Čech. Hranici kraje tvoří z více než jedné třetiny státní hranice s Polskem v délce asi 208 km. Se sousedními Libereckým a Pardubickým krajem tvoří oblast Severovýchod.

Na severu a severovýchodě se rozkládají pohoří Krkonoše a Orlické hory, které na jihu a jihozápadě přecházejí do úrodné Polabské nížiny. Obě pohoří od sebe odděluje Broumovský výběžek, geologicky i horopisně pestrý, který byl kdysi plochou pánví mezi dvěma pohořími a kde příroda vytvořila rozsáhlá skalní města. Jsou to Teplické a Adršpašské skály, Broumovské stěny, Křížový vrch a Ostaš. Rozlohou 4 758 km² zaujímá Královéhradecký kraj šest procent rozlohy České republiky a řadí se na 9. místo v pořadí krajů. [30]

2.8.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Na území Královéhradeckého kraje se nachází **velké množství kulturně-historických objektů a památek**. Jde zejména o 15 národních kulturních památek (zámky Hrádek u Nechanic, Kuks, Ratibořice, Opočno a další), 4 městské památkové rezervace (Hradec Králové, Jičín, Nové Město nad Metují, pevnost Josefov v Jaroměři), 2 vesnické památkové rezervace (Vesec u Sobotky a Křinice) a řada městských (20) a vesnických (13) památkových zón. Celkový počet **nemovitých památek** čítá v Královéhradeckém kraji 3006 objektů a kraj se tak umísťuje na čtvrtém místě mezi kraji. Dále se také na území kraje nachází 15 zámků, 2 hrady (Kost a Pecka), 24 zřícenin a 12 tvrzí [10]. Hojný počet je na území i **židovských památek**. Z technických památek jsou pro cestovní ruch Královéhradeckého kraje nejvýznamnější **rozhledny a vojenská pevnost Josefov a další dělostřelecké tvrze a opevnění**.

Královéhradecký kraj nabízí v oblasti **kulturního zařízení** poměrně hojné možnosti. Pouze v počtu muzeí a galerií se pohybuje pod průměrem ČR. Přehled kulturního zařízení lze vidět v tab. 34 a příloze 3.

Tab. 34 Kulturní zařízení v Královéhradeckém kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Královéhradecký	42	56	44	17	24

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.8.2 Přírodní atraktivity

Královéhradecký kraj je obohacen rozsáhlými přírodními krásami. Na území kraje se nachází Krkonošský národní park a 3 chráněné krajinné oblasti (CHKO Broumovsko, Orlické hory a část Českého ráje). Významná jsou i maloplošná chráněná území, která svoji plochou jsou třetí největší v rámci krajů (viz tab. 35 a příloha 4). Ekologicky nejceněnější a současně i turisticky nejnavštěvovanější je severní a severovýchodní část kraje Krkonošský národní park (současně i biosférická rezervace UNESCO), chráněné krajinné oblasti Broumovsko a Orlické hory [30].

Tab. 35 Maloplošná chráněná území (31. 12. 2007)

Kraj	maloplošná (MCHÚ)					
	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)	Podíl z celkové rozlohy MCHÚ* v ČR (%)
Královéhradecký	6	1	38	65	11 839	12,4

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

Jako další přírodní atraktivita je **zoologická zahrada** ve Dvoře Králové nad Labem, jež je jednou z nejvýznamnějších ZOO v ČR nebo **botanická zahrada** v Hradci Králové či **Obří akvárium** v Hradci Králové.

2.8.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Královéhradecký kraj nabízí značené turistické trasy o délce 3 381,4 km. Hustotou tras tak zaujímá druhé místo mezi kraji (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

V Královéhradeckém kraji je vybudovaná rozsáhlá síť tras pro cykloturistiku. Je zde k dispozici 98, 95 km cyklostezek a 2139,5 km cyklotras. Hustotou tras a stezek dohromady se Královéhradecký kraj řadí na páté místo (viz příloha 6).

c) Vodní turistika

Pro vodní turistiku jsou vhodné především řeky Cidlina, Labe, Orlice a Metuje, dalších 13 menších toků je určeno spíše pokročilejším vodákům, protože se jedná o divočejší horské řeky či říčky.

d) Hipoturistika

V Královéhradeckém kraji je k dispozici přibližně 27 jízďáren a rančů s možností vyjížděky na koních. Královéhradecký kraj nemá tuto oblast cestovního ruchu příliš zpracovanou. [30]

e) Golf

Pro golfovou turistiku má Královéhradecký kraj dobré zázemí. Nachází se zde 8 golfových hřišť (pět 9 jamkových, jedno 6 jamkové, jedno 18 jamkové a jedno 27 jamkové). Hřiště Nová Amerika, které je situováno u města Jaroměř a má 27 jamek, patří k největším golfovým areálům v České republice (120 ha). [17,30]

f) Sportovní zařízení

V počtu sportovního zařízení (s přihlédnutím k rozloze) zaujímá kraj čtvrté místo v rámci krajů a je velice nad průměrem ČR. Kraj vyniká především v počtu hřišť (873) a tělocvičen (421), viz příloha 7.

g) Zimní sporty

Pro provozování zimních sportů má Královéhradecký kraj nadprůměrně dobré podmínky. A to zejména díky pohoří Krkonoš. Nachází se zde 23 lanovek a více než 125 vleků s celkovou přepravní kapacitou více jak 120tis. osob za hodinu. Celková délka pravidelně upravovaných sjezdových tratí je téměř 140 km a délka pravidelně upravovaných běžeckých tratí dosahuje 600 km. Hlavními lyžařskými areály jsou Špindlerův Mlýn, Pec pod Sněžkou, Janské Lázně – Černá hora, Malá a Velká Úpa, Černý Důl, Mladé Buky, lyžařská centra se nachází na řadě dalších míst. [30]

Díky skalnatým útvarům v oblasti Českého ráje a Adršpašsko-teplickým skalám jsou v Královéhradeckém kraji výborné podmínky pro horolezectví.

2.8.4 Lázeňství

Lázeňství je v současné době rozvinuto pouze ve třech střediscích Královéhradeckého kraje – Janské Lázně, Velichovky a Lázně Běláhrad. Janské Lázně patří mezi jedny z největších lázeňských středisek v ČR. Všechna lázeňská střediska dohromady vytváří cca 4,5 tis. lůžek. Každé z nich se specializuje na léčbu pohybového ústrojí a některé i navíc na léčbu nervových (Janské Lázně) a kardiovaskulárních (Lázně Běláhrad) poruch. [18, 30]

2.8.5 Kongresová turistika

Z hlediska počtu zařízení s možností pořádání kongresů Královéhradecký kraj zaostává za ostatními kraji. Na celém území kraje se nachází 11 zařízení s možností pořádání kongresů. V počtu zařízení s možností pořádání školení či kurzů Královéhradecký kraj naopak patří mezi kraje s největším počtem těchto zařízení (269). S přihlédnutím k rozloze tak zaujímá třetí místo mezi kraji. Mírně podprůměrný je v počtu zařízení pro obchodní služby (25). Přehled zařízení s možností pořádání kongresů lze vidět v příloze 9.

2.8.6 Možnosti ubytování

Královéhradecký kraj nabízí k ubytování celkem 968 zařízení. V přepočtu na rozlohu, zaujímá kraj třetí místo jak počtu hotelů tak i v počtu ostatního hromadného ubytovacího zařízení (např. kempy, chatové osady). Počty hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu dělené podle kategorie lze vidět v tab. 36 a příloze 10.

Tab. 36 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Královéhradecký	968	543	-	12	531	425	41	106	278

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.9 Pardubický kraj

Pardubický kraj se nachází ve východní části Čech. Polohu kraje dále určují sousedící kraje – Středočeský, Královéhradecký, Olomoucký, Jihomoravský a Vysočina. Spolu s krajem Královéhradeckým a Libereckým tvoří oblast soudržnosti Severovýchod. Část severovýchodní hranice kraje je zároveň i státní česko-polskou hranicí, odtud je kraj ohraničen jižní částí Orlických hor a nejzápadnějšími svahy Hrubého Jeseníku. Jih a jihovýchod je lemován vrchovinnými oblastmi Žďárských vrchů a Železných hor, střed a západ kraje je tvořen úrodnou Polabskou nížinou. Svou rozlohou 4 519 km² (5,7 % rozlohy ČR) je Pardubický kraj pátým nejmenším krajem ČR. Z celkové výměry kraje připadá 60,5 % na zemědělskou půdu. Lesní pozemky pokrývají 29,5 % rozlohy kraje. Nejvyšším bodem kraje je Králícký Sněžník (1 424 m n. m.), třetí nejvyšší místo České republiky.

2.9.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Pardubický kraj je obohacen o památku zapsanou do **Seznamu světového dědictví UNESCO**. Touto významnou památkou je zámek Litomyšl. Na svém území má kraj především oceněné městské památkové zóny, jejich soupis čítá 19 položek (viz tab. 37). Na území se však nachází 2 104 objektů, které jsou prohlášeny za **nemovitou památku**, ovšem jen řada z nich slouží k turistickým účelům. Počtem těchto objektů se kraj řadí na sedmé místo.

Tab. 37 Přehled památkově chráněných objektů v Pardubickém kraji (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Pardubický	1	7	1	3	1	1	19	3

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Kraj samozřejmě nabízí i možnosti návštěv **zámků, hradů, zřícenin**. V Pardubickém kraji se nachází 12 zámků, 4 hrady, 17 zřícenin a 8 tvrzí [10]. Z technických památek jsou pro cestovní ruch Pardubického kraje významné i vojenské objekty v Králíkách.

O oblasti kulturního zařízení kraje Pardubický kraj v některých oblastech zaostává a v některých zase naopak je nadprůměrný. S přihlédnutím k rozloze je v počtu muzeí a galerií mírně podprůměrný, v počtu kin a multikin se pohybuje na průměru ČR a v počtu divadel a přírodních amfiteátrů je nadprůměrný a mezi kraji zaujímá čtvrté místo. Počty jednotlivých kulturních zařízení lze vidět v tab. 38 a v příloze 3.

Tab. 38 Kulturní zařízení v Pardubickém kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Pardubický	35	54	46	18	22

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.9.2 Přírodní atraktivity

Na území kraje se nachází 3 chráněné krajinné oblasti (CHKO Orlické hory, Žďárské vrchy, Železné hory) a dále pak 97 maloplošných chráněných územích o celkové rozloze 5 224 ha. Velmi významná pro kraj je národní přírodní rezervace Kralický Sněžník (třetí nejvyšší hora v ČR). Přehled maloplošných chráněných území lze vidět v tab. 39 a příloze 4.

Tab. 39 Maloplošná chráněná území (31. 12. 2007)

Kraj	maloplošná (MCHÚ)					
	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)	Podíl z celkové rozlohy MCHÚ* v ČR (%)
Pardubický	3	1	39	54	5 224	5,5

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

2.9.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Pardubický kraj má na svém území vyznačeno 2 484,9 turistických tras, pohybuje se tak v nadprůměru ČR a zaujímá páté místo mezi kraji (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Pardubický kraj je krajem číslo jedna v oblasti cykloturistiky. Na jeho území je vybudováno nejvíce kilometrů cyklotras a cyklostezek z celé ČR (s přihlédnutím k rozloze). Vyniká jak délkou cyklostezek (113,92 km) tak i délkou cyklotras (3242,5 km). Porovnání s ost. kraji je možné v příloze 6.

c) Vodní turistika

V Pardubickém kraji je 17 toků. Většina z nich je sjízdná i pro méně zkušené vodáky. Nejatraktivnější toky jsou Orlice, Svitava, Morava a jejich přítoky.

d) Hipoturistika

Pardubický kraj je s fenoménem koně nerozlučně spojený. Milovníci koní si přijdou na své na zdejších dostizích, z nichž nejznámější je Velká pardubická steeplechase, nebo je může zaujmout prohlídka nejstaršího hřebčína na světě s krásnými kladrubskými bělouši – Národního hřebčína v Kladruzech nad Labem. Pokračovat můžou návštěvou hipologického muzea ve Slatinaněch. Velkým zážitkem se může stát pohled na Pardubický kraj z koňského hřbetu. Na mnoha místech si lze půjčit koně nebo s koněm přenocovat při putování po značených jezdeckých trasách, kterých jsou připraveny kolem 1 000 km. [31]

e) Golf

Pardubický kraj může nabídnout pět golfových hřišť (jedno 18jamkové, čtyři 9jamkové a jedno 6 jamkové). [17]

f) Sportovní zařízení

V počtu sportovního zařízení (s přihlédnutím k rozloze) je Pardubický kraj nad průměrem ČR a v pořadí krajů zaujímá osmé místo. Přehled sportovního zařízení lze vidět v tab. 40 a porovnat s ost. kraji lze v příloze 7.

Tab. 40 Sportovní zařízení v Pardubickém kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Pardubický	68	11	712	340	49	19	1 199

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

Pro zimní sporty jsou nejatraktivnější oblasti podhůří Orlických hor a oblast Kralického Sněžníku. Jsou zde příhodné podmínky pro sjezdové lyžování a je zde vyznačeno i řada běžeckých lyžařských tras.

h) Rybolov

Pardubický kraj nabízí i řadu možností pro rybaření. Je zde nabízeno více jak 33 možností k rybaření.

2.9.4 Lázeňství

V Pardubickém kraji se nachází pouze jedno lázeňské zařízení a to Lázně Letiny, které se specializují na poskytování péče klientům s Alzheimerovou chorobou, Parkinsonským syndromem, demencí, schizofrenií a organickými poruchami s bludy. [31]

2.9.5 Kongresová turistika

V oblasti kongresové turistiky Pardubický kraj velmi zaostává za ostatními kraji. Nachází se zde pouze 3 zařízení s možností pořádání kongresů. V podprůměru je i v počtu zařízení pro pořádní školení či kurzů

(105 zařízení). Silně podprůměrný je i v počtu zařízení pro obchodní služby, kterých na celém území pouze 13 (viz příloha 9).

2.9.6 Možnosti ubytování

V počtu hromadných ubytovacích zařízení je Pardubický kraj pod průměrem ČR. Dle statistického úřadu čítá počet hromadných ubytovacích zařízení celkem 362 položek. V přepočtu na rozlohu tak Pardubický kraj zaujímá sedmé místo mezi kraji. Podprůměrný je především v počtu hotelů a podobného zařízení, na hranici průměru se pohybuje v počtu ostatních hromadných ubytovacích zařízení (např. kempy, chatové osady...).

Přehled hromadných ubytovacích zařízení lze vidět v tab. 41 a příloze 10 v kompletu s ostatními kraji.

Tab. 41 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Pardubický	362	191	-	2	189	171	19	68	84

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.10 Vysočina

Název kraje Vysočina souvisí se skutečností, že se tento správní celek rozkládá na podstatné části Českomoravské vrchoviny, vyvýšené zvlněné krajiny mezi oběma historickými zeměmi České republiky. Ta dosahuje nadmořské výšky přes osm set metrů ve dvou výrazných masivech, Žďárských vrších na severu kraje a Jihlavských vrších na jihozápadě. Kraj Vysočina se rozkládá na ploše 6 796 km², řadí se tak na 5. místo mezi kraji a zabírá asi 9% z celkové rozlohy ČR. [32]

2.10.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Kraj Vysočina je významným krajem z hlediska historických památek UNESCO. Největší koncentrace památek UNESCO v rámci celé ČR, které je možné považovat za součást kultury a historie, se nachází právě v kraji Vysočina, kde tyto památky vytvářejí prostorový trojúhelník s vrcholy ve Žďáru nad Sázavou (Zelená Hora – poutní kostel sv. Jana Nepomuckého), Třebíči (bazilika sv. Prokopa, židovská čtvrť) a Telči (historické jádro a zámek). Součástí nejvýznamnějšího kulturního bohatství národa jsou také objekty označené za národní kulturní památky, kterých je na Vysočině deset. Vysočina vyniká počtem **městských památkových zón (MPZ)**, jichž v regionu nalezneme 22, což je třetí největší počet v rámci krajů ČR z celkového počtu 253 MPZ [32]. Ostatní počty objektů s památkovou ochranou lze vidět v tab. 42 a příloze 1.

Tab. 42 Přehled památkově chráněných objektů v kraji Vysočina (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Vysočina	3	10	0	3	3	1	22	5

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Součástí kulturní krajiny Vysočiny je také mnoho historických památek. Pro cestovní ruch resp. pro poznávací cestovní ruch jsou významné zejména ty **hrady, zámky, zříceniny a tvrze**, které jsou nejen přístupné veřejnosti, ale naplňují také vlastní poznávací funkci. Na Vysočině lze tedy navštívit 17 zámků, 5 hradů, 35 zřícenin a 33 tvrzí. Vedle profánních (světských, nenáboženských) kulturních a historických památek nabízí území České republiky i kraje Vysočina celou řadu **církevních památek**, které jsou dokladem dlouhodobé náboženské, zejména křesťanské, ale i židovské kultury a tradice. V regionu lze nalézt unikátní církevní (sakrální) památky, které byly zařazeny do seznamu památek UNESCO (kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené Hoře ve Žďáru nad Sázavou, basilika sv. Prokopa v Třebíči a židovská čtvrť a hřbitov v Třebíči). V regionu Vysočiny lze nalézt více jak 700 církevních památek (cca 300 kostelů, 11 klášterů, cca 300 kaplí a cca 90 far). Součástí kulturně-historických památek jsou také **památky technické a vojenské**. Na Vysočině nalezneme především památky komunikačního stavitelství (např. silniční, železniční mosty, viadukty, lávky, železniční tratě a další) a tři vojenské památky významné pro cestovní ruch (městské opevnění v Jihlavě, památník Jana Žižky u Přibyslavi a poslední husitská bitva – kamenný pomník ve tvaru kalicha u obce Křeč) [32]

Ve vybavenosti **kulturním zařízením** je kraj Vysočina podprůměrný, a to zejména v počtu muzeí a galerií, kde v přepočtu na rozlohu zaujímá předposlední místo mezi kraji. Přehled kulturních zařízení lze vidět v tab. 43 a příloze 3.

Tab. 43 Kulturní zařízení v kraji Vysočina (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Vysočina	44	52	71	7	30

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.10.2 Přírodní atraktivity

K **velkoplošným zvláště chráněným územím** se na Vysočině řadí CHKO Žďárské vrchy a CHKO Železné hory, které se rozkládají při hranici s Pardubickým krajem, do kterého přesahují. Jejich rozloha v kraji Vysočina činí 607 km². V kraji Vysočina bylo vyhlášeno 172 **maloplošných zvláště chráněných území** (asi 5,7% podíl z celkové rozlohy maloplošného chráněného území ČR). K nejvýznamnějším patří sedm národních přírodních rezervací a tři národní přírodní památky. Dále se v kraji nachází 67 přírodních rezervací a 93 přírodních památek (viz příloha 4). [12, 13, 32]

2.10.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Kraj Vysočina zaujímá předposlední místo mezi kraji, co se týče hustoty značených turistických tras. V regionu je vybudováno a vyznačeno 2 890,7 km turistických tras (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Podprůměrný je kraj Vysočina i v hustotě značených tras pro cyklisty. Na Vysočině je zřízeno 17,29 km cyklostezek a 2 504,5 km cyklotras. Hustotou cyklotras + cyklostezek se kraj řadí na deváté místo.

c) Vodní turistika

Vysočina má příznivé podmínky pro vodní turistiku, protože převážná většina toků je vhodná i pro méně zkušené vodáky. Celým územím protéká 24 toků. Vodácky nejoblíbenější jsou Sázava, Svratka, Želivka, Jihlava, Svitava.

d) Hipoturistika

V oblasti hipoturistiky má Vysočina zpracovanou mapu koňských stanic, podle kterých lze plánovat vícedenní výlety. Obsahuje kolem 200 stanic, které zapůjčují koně nebo které umožňují ubytování i pro koňského společníka.

e) Golf

Na území kraje Vysočina jsou pouze dva golfové areály (Golf Club Svratka - devítijamkový, Golf Club Telč – osmnáctijamkový). [17]

f) Sportovní zařízení

V počtu sportovního zařízení (s přihlédnutím k rozloze) je kraj Vysočina pod průměrem ČR a v pořadí krajů zaujímá deváté místo. Přehled sportovního zařízení lze vidět v tab. 44 a porovnat s ost. kraji lze v příloze 7.

Tab. 44 Sportovní zařízení v kraji Vysočina (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Vysočina	100	15	785	318	43	18	1 279

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

K vyhlášeným střediskům zimních sportů patří především Nové Město na Moravě (sjezdovka na Harusově kopci), dále je zde několik středisek regionálního významu (např. Fajtův kopec, Karasín, Svratka, Luka nad Jihlavou). Ucelená síť upravovaných běžeckých tras v okolí Nového Města na Moravě, ale i v jiných lokalitách Žďárských vrchů patří k nejlepším a nejvyhledávanějším v celé ČR. Také další partie nad 600 m n.m. (tedy prakticky celá centrální Vysočina) jsou územím s příznivými podmínkami pro běžecké lyžování. [32]

h) Rybaření – Vysočina nabízí příznivé podmínky pro rybaření a to především na severovýchodě území.

2.10.4 Kongresová turistika

Pro pořádné kongresové turistiky nemá Vysočina vybudované příliš dobré zázemí. Na území kraje se nachází 13 zařízení s možností pořádání kongresů a tím spadá mezi kraje s velmi malým počtem tohoto zařízení. Stejně si kraj počíná i počtu zařízení pro pořádání školení či kurzů (130 zařízení) a v počtu zařízení pro obchodní služby, kterých je v kraji k dispozici 24 (viz příloha 9). [19]

2.10.5 Možnosti ubytování

V oblasti hromadných ubytovacích zařízení kraj Vysočina dosahuje podprůměrných hodnot. Celkem je na území regionu 358 hromadných ubytovacích zařízení, čímž v přepočtu na rozlohu patří společně se Středočeským krajem mezi nejslabší kraje v této kategorii. Kraj Vysočina velice zaostává za ostatními kraji především v počtu hotelů a podobných zařízení, kterých je v kraji pouze 165 a to je ze všech krajů nejméně. Podprůměrný je kraj i počtu ostatních hromadných zařízení (kempy, chatové osady, ...), kterých je v kraji 193. Kraj Vysočina se tak řadí k Plzeňskému, Ústeckému, Jihomoravskému a Olomouckému kraji, které dosahují v přepočtu na rozlohu stejných hodnot a za nimi stojí už jen Středočeský kraj (viz příloha 10). [20]

2.11 Jihomoravský kraj

Jihomoravský kraj se rozkládá v jihovýchodní části České republiky při hranicích s Rakouskem a Slovenskem. Centrem kraje je druhé největší město České republiky Brno. Rozlohou 7 196 km² se Jihomoravský kraj řadí na čtvrté místo v republice. Území kraje se nachází na rozhraní dvou výrazně geomorfologických jednotek – České Vysočiny a Karpat. To určuje charakter reliéfu. Západní část kraje je postupně klesajícím okrajem České Vysočiny, centrální a jižní části jsou nížinatou součástí Vněkarpatských sníženin, do jihovýchodní části zasahuje karpatská Západopanonská pánev a východní část je již součástí horského systému Západních Karpat. Pestrůst reliéfu Jihomoravského kraje umocňují dvě vápencová území. Poblíž Mikulova je to vápencový hřeben Pavlovských vrchů, na severu kraje pak součást Moravskoslezského devonu vytvářející Moravský kras. [33]

2.11.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Na území kraje je 25 **národních kulturních památek**, z toho 6 v Brně. Lednicko-valtický areál s komplexem dvou zámku a zahrad byl v roce 1996 zapsán na **Seznam světového dědictví UNESCO** jako kulturní krajina. V roce 2001 byla na tentýž seznam zapsána brněnská vila Tugendhat jakožto památka ve funkcionalistickém stylu. Na území kraje se dále nachází 2 **archeologické lokality** (z celkového počtu 10) – Staré zámky a Pohansko. Kraj dále pak vyniká počtem **krajinných památkových zón** (Lednicko-valtický areál, Bojiště bitvy u Slavkova a Vranovsko-Bítovsko). Tabulkový přehled jednotlivých památkově chráněných rezervací, zón a objektů je obsažen v příloze 1. Stejně jako na většině území ČR patří k významným atraktivitám **hrady a zámky**. Mezi hrady vynikají národní kulturní památky Bítov a Špilberk,

dále je na území kraje 62 zřícenin, 4 tvrze a 30 zámků. Významnou, unikátní památkou je bývalé slovanské hradiště v Mikulčicích na Hodonínsku. Neodmyslitelnou součástí krajiny Jihomoravského kraje tvoří **poutní místa** (Vranov, Žarošice, Svatý kopeček v Mikulově a Blatnice pod svatým Antonínkem). Na četná poutní místa navazují také významné **církevní památky**. K nejvýznamnějším patří Krtiny a Rajhrad. Jejich výskyt je však významný na celém území kraje. Významná je židovská čtvrť v Boskovicích i kláštery v Predklášteří (Tišnovsko) a Rajhradu, z architektonického hlediska je cenná rotunda ve Znojmě. V Jihomoravském kraji se nacházejí také **vojenské a technické památky** a atraktivity. Nejvýznamnější z nich jsou nesporně komplex s mohylou upomínající na bitvu tří císařů u Slavkova a brněnská vojenská pevnost Špilberk. Vojenskou a technickou atrakcí je také Letecké a vojenské muzeum ve Vyškově, mezi významné technické památky patří např. Stará Huť v Josefském údolí u Olomučan, vodní mlýn ve Slupi na Znojemsku nebo specifickou atraktivitou jsou větrné mlýny v oblasti Dražanské vrchoviny (např. Ruprechtov). Jihomoravský kraj je typický **folklórem, kroji a kulturními akcemi**. V průběhu roku se na území kraje koná celá řada mezinárodních folklórních festivalů a slavností (ve Veselí nad Moravou, ve Strážnici, ve Svatobořicích, v Brně,...). Folklorní akce se pořádají také v Kořenci u Boskovic. Další kulturní akce (jarmarky, historické slavnosti apod.) jsou pořádány na celém území kraje.

V Jihomoravském kraji je řada možností k navštívení nějakého **kulturního zařízení**. Z hlediska počtu těchto zařízení se Jihomoravský kraj pohybuje nad průměrem ČR. Hlavně v nabídce muzeí a galerií a počtu divadel a přírodních amfiteátrů vyniká (viz tab. 45). [9, 10, 11, 33]

Tab. 45 Kulturní zařízení v Jihomoravském kraji (rok 2006)

Kraj	Stálá kina a multikina	Muzea	Galerie	Divadla	Přírodní amfiteátry
Jihomoravský	54	83	95	16	55

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

2.11.2 Přírodní atraktivity

Krajina Jihomoravského kraje je na několika místech velkoplošně chráněná. Právě tato území patří k hlavním přírodním atraktivitám kraje. Nejvyšší stupeň ochrany má plošně nepříliš rozsáhlý **národní park Podyjí** na jihozápadě kraje, který pokračuje jako národní park také na rakouském území. Národní park reprezentuje výjimečně zachovalou ukázkou krajiny říčního údolí. Kanon Dyje vytváří unikátní říční fenomén s četnými meandry, hluboce zaříznutými údolními bočními přítoky, bohatými skalními tvary, kamennými moři a skalními stěnami. Dalšími velkoplošnými chráněnými územími v kraji jsou tři **chráněné krajinné oblasti** (CHKO Moravský kras, Pálava, Bílé Karpaty). V Jihomoravském kraji se nacházejí nebo do něj zasahují také území celosvětového významu (zmíněné Bílé Karpaty a dále Dolní Morava), která byla pro své mimořádné přírodní hodnoty začleněna do sítě biosférických rezervací UNESCO. Velkoplošná chráněná území Jihomoravského kraje doplňuje velký počet **chráněných území maloplošných**: 18 národních přírodních rezervací, 13 národních přírodních památek, 96 přírodních rezervací, 155 přírodních památek. Počtem

maloplošných chráněných památek (s přihlédnutím k rozloze) je Jihomoravský kraj na prvním místě v rámci krajů (viz příloha 4).

V Jihomoravském kraji sídlí 3 **zoologické zahrady**: větší v Brně a menší v Hodoníně a Vyškově. V Lednici se nachází mořské akvárium. Pozoruhodnou atrakcí je DinoPark ve Vyškově (vazba na vyškovskou ZOO) s pohyblivými modely druhohorních dinosaurů. Jihomoravský kraj patří rovněž k oblastem s vysokou koncentrací botanických zahrad. [12, 13, 33]

2.11.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

V Jihomoravském kraji je vybudováno 3 160,6 km značených turistických tras. V hustotě těchto tras tak zaujímá desáté místo a je pod průměrem ČR. Turistické trasy jsou však koncentrovány převážně do dvou částí: Moravského krasu (severní zázemí Brna) a Lednicko-valtického areálu (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Dle Klubu českých turistů (KČT) je Jihomoravský kraj protkán cyklistickými trasami o délce 2 317,5 km a dle databáze cyklistické infrastruktury je na území kraje 103,57 km cyklostezek. Hustotou cyklotras by se tak řadil až na dvanácté místo (viz příloha 6). Na území kraje se však nachází síť Moravských stezek a regionem prochází dále ještě dvě Greenways, a tyto stezky nejsou v registru KČT, část z nich ovšem po značených trasách KČT mohou vést, takže je u Jihomoravského kraje nelze objektivně říci délku cyklotras a stezek [14,15]. Specifickou atraktivitou a současně formou cestovního ruchu, jak již bylo zmíněno výše, je na jižní Moravě vinařství a vinařská turistika. V jižní a jihovýchodní části kraje se nachází systém vinařských stezek se sklepy, sklípky a penziony, nabízejících ochutnávky vína v určitém režimu a s garancí kvality. Každá z 10 vinařských oblastí má svůj vlastní okruh vinařských stezek. Návštěvníkům se tak nabízí možnost cestovat za poznáním folkloru, vína a památek a to na trase 1200 km dlouhé sítě cyklistických stezek. Územím jižní Moravy procházejí i zelené stezky Greenways⁴ Praha-Videň a Krakov-Morava-Videň Greenways. [14, 15, 33, 34]

c) Vodní turistika

Jihomoravský kraj má velice dobré podmínky pro vodní turistiku. Celým územím protéká 22 toků, z nichž vodácky nejatraktivnější jsou Morava, Svratka, Dyje a přítoky těchto řek. Skoro všechny řeky jsou vhodné i pro méně zdatné vodáky.

d) Hipoturistika

Jižní Morava má velmi dobré klimatické i geografické podmínky pro jezdeckou turistiku. Na území lze nalézt velké množství koňských stanic, které poskytují kvalitní služby a vytvářejí přátelské zázemí pro návštěvníky i jejich čtyřnohé společníky. Jihomoravský kraj má zpracovanou mapu koňských stanic, která čítá 62 stanic poskytující služby pro hipoturistiku. [35]

⁴ Zelené stezky jsou trasy, komunikace nebo přírodní koridory, využívané v souladu s jejich ekologickou funkcí a potenciálem pro sport, turistiku a rekreaci. Přinášejí užitek v oblasti ochrany přírody a kulturního dědictví, zlepšují možnosti pro dopravu, rekreaci a turistiku

e) Golf

V Jihomoravském kraji se nachází 4 golfové hřiště. Nejvýznamnější golfové hřiště se nacházejí ve Slavkově u Brna (golf Club Austerlitz, 18jamkové + 6jamkové), Kořenci u Boskovic (Sokrates Golf and Country Club, 18 jamkové), V Brně (golf Autodrom, 9jamkové) a v Jinačovicích (27 jamkové). [17]

f) Sportovní zařízení

V počtu sportovního zařízení (s přihlédnutím k rozloze) je Jihomoravský kraj nad průměrem ČR a v pořadí krajů zaujímá páté místo. Vyniká především v počtu krytých bazénů (34), hřišť (1 274) a tělocvičen (679). Přehled ostatního sportovního zařízení lze vidět v tab. 46 a porovnání s ost. kraji viz příloha 7.

Tab. 46 Sportovní zařízení v Jihomoravském kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Jihomoravský	102	34	679	318	80	16	2 185

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Rybaření

Oblíbenou formou trávení volného času je rybaření. Zájem je o pstruhové vody na Dyji na Znojemsku nebo bohaté rybářské revíry v nádržích Nových Mlýnu. Domácí i zahraniční lovce lákají lovecké revíry kolem Židlochovic nebo lesy u Lanžhota.

h) Motocyklový sport

Dlouholetou tradici má v Brně motocyklový sport. Moderní Masarykův okruh, dlouhý 5403 m, je v provozu od roku 1987. Nejvýznamnějším podnikem je závod mistrovství světa silničních motocyklů Grand Prix České republiky.

2.11.4 Lázeňství

Jediným městem Jihomoravského kraje se statutem lázní je Hodonín. Zdejší lázně byly otevřeny v roce 1979 a léčí se zde vlastním léčebným zdrojem – jodovo-bromovou vodou především pacienti s nemocemi pohybového ústrojí. Ročně je jich na 2 500. [33]

2.11.5 Kongresová turistika

Jihomoravský kraj nabízí, za Prahou a Karlovarským krajem, největší počet zařízení s možností pořádání kongresů. Na jižní Moravě je celkem k dispozici 26 zařízení s možností pořádání kongresů o celkové kapacitě 10 524 osob. Hlavně Výstaviště představuje silné zázemí pro kongresovou turistiku. Podprůměrný je Jihomoravský kraj v počtu zařízení (v přepočtu na rozlohu) pro pořádání školení či kurzů, kterých je v kraji 180. Na území Jihomoravského kraje je ještě 47 zařízení pro obchodní služby, což je třetí největší počet s přihlédnutím k rozloze (viz příloha 9).

2.11.6 Možnosti ubytování

Jihomoravský kraj celkem nabízí 502 hromadných ubytovacích zařízení (v přepočtu na rozlohu tak spadá do podprůměru ČR). Podprůměrný je jak v počtu hotelů a podobných zařízení tak i v počtu ostatních hromadných ubytovacích zařízení (viz příloha 10). Přehled hromadných ubytovacích zařízení lze vidět v tab. 47.

Tab. 47 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely ****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Jihomoravský	502	284	1	13	270	218	42	77	99

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.12 Olomoucký kraj

Olomoucký kraj se rozprostírá na severu střední Moravy. Jeho sousedy jsou Pardubický kraj v Čechách a moravské kraje Jihomoravský, Zlínský a Moravskoslezský. Na severu sousedí s Polskem, se kterým má 104 km dlouhou státní hranici. Svou rozlohou necelých 5 140 km² se

Olomoucký kraj řadí mezi středně velké kraje (6,5 % rozlohy území ČR, osmé místo v pořadí krajů). Na území Olomouckého kraje se nacházejí všechny typy reliéfu běžných v České republice, od hanáckých rovin Hornomoravského úvalu až po Jesenickou hornatinu. Nejvyšším bodem kraje je vrchol Vysoké hole v Hrubém Jeseníku (1464 m n. m.), nejnižším bodem je hladina řeky Moravy u Kojetína (190 m n. m.) [36]

2.12.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Olomoucký kraj se může pyšnit jednou památkou UNESCO. Do Seznamu světového dědictví UNESCO je zapsán Sloup Nejsvětější Trojice. Významný turistický potenciál tvoří památkový fond (**nemovité památky**). Počet památkově chráněných objektů (2 206) je vzhledem k rozloze Olomouckého kraje v pásmu podprůměru České republiky. Pro cestovní ruch krajů jsou dalšími velmi významnými památkami **národní kulturní památky**, kterých je na území kraje 12. Systém plošné památkové ochrany (**památkově chráněného území**) v Olomouckém kraji zahrnuje 3 památkové rezervace (2 městské a 1 vesnická), 15 městských a 9 vesnických památkových zón (viz příloha 1). Častými dominantami krajiny jsou v oblasti turistického ruchu zvláště **hrady a zámky**. Dnes je na Olomoucku zpřístupněno 5 hradů, 11 zámků a 10 zřícenin. V Olomouckém kraji se nachází velké množství **církevních památek**, je zde množství kostelů, klášterů a dalších církevních staveb, z nichž mnohé jsou památkově chráněny. Pro sakrální turistiku mají vedle velké koncentrace církevních staveb význam také **poutní místa**, z nichž nejproslulejší je poutní areál na Svatém Kopečku (pout' k Panně Marii Svatokopecké). Další poutní místa jsou především ve střední a jižní části kraje.

Do jisté míry mohou být turisticky přitažlivé různé **technické památky a zajímavosti**, jako např. větrné mlýny, které v některých oblastech dotvářejí kolorit Olomouckého kraje. Velmi významným technickým dílem a zároveň turisticky přitažlivým místem je přečerpávací vodní elektrárna Dlouhé Stráně. Je to největší vodní energetické dílo v naší republice, výkon jednoho soustrojí je největší svého druhu v Evropě. Pro Olomoucký kraj je typický i **folklor**, který umožní poznat tento region také ze strany starých zvyků, lidových tradic a přiblíží způsob života zdejších lidí v minulosti. Vyhlášena je také bohatost lidových krojů, zvláštnosti a zvyky v trávení volného času, ve stravování a lidových slavnostech. Na území Olomouckého kraje je 51 různých muzeí a 52 galérií, která návštěvníkům přibližují život, zvyky a prostředí v minulosti. Jejich počtem se kraj ale řadí do pásma podprůměru. V počtu ostatního **kulturního zařízení**, jak v počtu divadel (9) a přírodních amfiteátrů (35) tak i v počtu kin a multikin (44), se kraj pohybuje nad průměrem ČR (viz příloha 3). [9, 10, 11, 36]

2.12.2 Přírodní atraktivity

Dobrá stav přírodního prostředí se odráží v jeho ochraně. Na území Olomouckého kraje zasahuje chráněná krajinná oblast Jeseníky a v pásu kolem řeky Moravy nad Olomoucí chráněná krajinná oblast Litovelské Pomoraví. V Olomouckém kraji se nachází i řada maloplošných zvláště chráněných území, zejména přírodních památek a rezervací (viz tab. 48).

Tab. 48 Maloplošná chráněná území (31. 12. 2007)

Kraj	maloplošná (MCHÚ)					
	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)	Podíl z celkové rozlohy MCHÚ* v ČR (%)
Olomoucký	11	11	52	65	6 076	6,3

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

Specifickým chráněným územím s významem pro cestovní ruch je Arboretum Bílá Lhota, které bylo na místě původního zámeckého parku vybudováno dendrologem a botanikem Quido Riedlem. V současné době v něm roste na 300 druhů a forem dřevin. V Olomouckém kraji se dále pak nachází pro milovníky zvířat ZOO Olomouc. [12, 25, 36]

2.12.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Pro pěší turistiku jsou v Olomouckém kraji vhodné podmínky zejména v hornatých a podhorských částech, kde je také turistické značení nej hustší. Na celém území je vyznačeno 3 116,2 km turistických tras, což je třetí nej hustší síť turistických tras mezi kraji. (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Olomoucký kraj má zrealizované velice dobré podmínky pro cykloturistiku. V celém regionu je vybudováno 2 676,94 km cyklotras. Do kategorie cyklotras nepatří místní cyklostezky a cyklistické okruhy, kterých jsou v kraji o délce 112,44 km. Hustotou cyklotras + cyklostezek se Olomoucký kraj řadí

na druhé místo mezi kraji. Olomouckým krajem prochází zelená stezka Greenways (Krakow-Morava-Vídeň).

c) Vodní turistika

V Olomouckém kraji jsou podmínky i pro vodní turistiku, protože jeho územím vedou i mírně proudící toky řek Morava a Bečva s nižším stupněm obtížnosti. Horské toky jsou vhodné spíše pro pokročilé vodáky. [36]

d) Hipoturistika

Možnosti pro hipoturistiku jsou největší v oblasti Jeseníků, zejména v podhorské části Šumperska, kde je relativně hojná nabídka vyjížděk na koni, výuky jízdy na koni či hipoterapie. Olomoucký kraj má zpracovanou mapu koňských static, jejíž výčet čítá 34 těchto stanic.

e) Golf

Podmínky pro golfovou turistiku nejsou příliš rozvinuté, uvést lze pouze devítijamkové golfové hřiště Golf Radíkov a osmnáctijamkové Golf Olomouc. [17]

f) Sportovní zařízení

V počtu sportovního zařízení (s přihlédnutím k rozloze) je Olomoucký kraj nad průměrem ČR a v pořadí krajů zaujímá sedmé místo. Přehled sportovního zařízení lze vidět v tab. 49 a porovnání s ost. kraji viz příloha 7.

Tab. 49 Sportovní zařízení v Olomouckém kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Olomoucký	57	22	819	443	70	9	1 420

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

Zimní turistika a zimní sporty se soustřeďují především do oblasti Jeseníků, které poskytují pro lyžování velmi příhodné podmínky. Je zde množství vleků (nejdelší má Červenohorské sedlo), lanová dráha (Ramzová) i dobré lyžařské běžecké trasy. V omezenějším rozsahu mají podmínky pro zimní turistiku Oderské vrchy, zejména pro běžecké lyžování na Potštátsku. Nachází se zde také zimní středisko Uhřínov, kde je možné i sjezdové lyžování. Pro lyžařskou turistiku je v Olomouckém kraji vyznačeno celkem 457,8 km lyžařských turistických značených tras. Z toho je 8,5 km čistě lyžařského značení a 449,3 km provedeno souběhem s pěšími turistickými značenými trasami, které jsou vybaveny přelepkami lyžařského značení. Tyto lyžařské turistické trasy jsou v oblasti Hrubého Jeseníku, Rychlebských hor a Králického Sněžníku. [36]

2.12.4 Lázeňství

V Olomouckém kraji se nachází 7 lázeňských zařízení s celkovou kapacitou 2 999 lůžek. Převážná část je směřována v oblasti Jeseníků. [18]

2.12.5 Kongresová turistika

Jak lze vidět v příloze 8, Olomoucký kraj má v počtu zařízení s možností pořádání kongresů (10 zařízení o kapacitě 4 934 osob) oproti ostatním krajům podprůměrnou pozici. Ze sousedních krajů jej předstihují všechny, kromě Pardubického. V incentivní turistice je také podprůměrný. Počet zařízení pro pořádání školení či kurzů je v kraji 120 a počet zařízení pro obchodní služby je v celé oblasti 23.

2.12.6 Možnosti ubytování

Celkem Olomoucký kraj nabízí 345 hromadných ubytovacích zařízení. Tímto počtem se řadí mezi podprůměrné kraje spolu s krajem Jihomoravským a Ústeckým. Horších hodnot dosahuje pak už jen kraj Středočeský a Vysočina. Přehled hromadných ubytovacích zařízení lze vidět v tab. 50 a v příloze 10 lze porovnat s ostatními kraji.

Tab. 50 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Olomoucký	345	177	-	7	170	168	11	62	95

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.13 Zlínský kraj

Zlínský kraj vyplňuje střední část východní Moravy a celou svou východní hranici sousedí se Slovenskou republikou (cca 120 km). Svou rozlohou 3 964 km² se řadí mezi nejmenší kraje, zaujímá jen 5 % území České republiky (kromě Prahy jsou menší jen Karlovarský a Ústecký kraj). Má

značně různorodé přírodní podmínky. V jeho západní části jsou dva moravské úvaly – dolní část Hornomoravského a severní část Dolnomoravského, kterými protéká řeka Morava. Do ní se vlévá většina toků protékajících územím, především v severní části Bečva a v jižní části Olšava. Východním směrem se krajina zvedá do horských celků Karpatské soustavy – Beskydy, Javorníky a Bílé Karpaty. [37]

2.13.1 Městský a kulturní cestovní ruch

Zlínský kraj je obohacen o památku zapsanou do **Seznamu kulturního dědictví UNESCO**. Touto jedinečností jsou prohlášeny zahrady se zámek v Kroměříži. Vzhledem k rozloze území je ve Zlínském kraji i poměrně hodně národních kulturních památek (10) a městských památkových zón (14), dále viz tab. 51. Celkový počet památkově chráněných objektů je 1 431, vzhledem k rozloze je Zlínský kraj na posledním místě v počtu těchto objektů.

Tab. 51 Přehled památkově chráněných objektů ve Zlínském kraji (rok 2009)

Kraj	Památky Unesco	Národní kulturní památky	Archeologické památkové rezervace	Městské památkové rezervace	Vesnické památkové rezervace	Krajinné památkové zóny	Městské památkové zóny	Vesnické památkové zóny
Zlínský	1	11	0	1	3	0	14	3

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 9]

Ve Zlínském kraji jsou rovněž oblíbenými památkami **hrady, zámky, zříceniny**. V celém regionu je zpřístupněno 12 zámků, 3 hrady, 14 zřícenin a 2 tvrze [10]. **Technickými památkami** jsou především Baťův mrakodrap a Baťův kanál. Na celém území se nachází i mnoho **církevních památek** představované kostely, kaplemi a farami a **poutních míst** (např. Bystřice pod Hostýnem). V **počtu kulturního zařízení** je Zlínský kraj na velmi dobré úrovni. Nachází se zde velké množství muzeí (59) a galerií (60). V přepočtu na rozlohu se tak Zlínský kraj řadí na třetí místo. Velmi silný je i v počtu divadel (8) a přírodních amfiteátrů (44), kde zaujímá druhé místo mezi kraji. Mírně nadprůměrný je kraj i v počtu kin a multikin (31), v této oblasti zaujímá sedmé místo mezi kraji. [11]

2.13.2 Přírodní atraktivity

Zlínský kraj nemá sice na svém území žádný z národních parků, na jeho území však zasahují významné chráněné krajinné oblasti Beskydy a Bílé Karpaty, které jsou od r. 1996 biosférickou rezervací UNESCO. Zlínský kraj oplývá i řadou maloplošných chráněných území. Významné jsou pro kraj zejména přírodní památky, jejichž počet patří mezi nejvyšší v ČR (viz tab. 52 a příloha 4). Pro zájemce zoologie je ve Zlínském kraji ZOO Lešná.

Tab. 52 Maloplošná chráněná území (31. 12. 2007)

Kraj	maloplošná (MCHÚ)					
	národní přírodní rezervace	národní přírodní památka	přírodní rezervace	přírodní památka	Plocha MCHÚ* (ha)	Podíl z celkové rozlohy MCHÚ* v ČR (%)
Zlínský	6	2	38	123	1 916	2,0

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 12,13]

2.13.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Pro pěší turistiku jsou ve Zlínském kraji vhodné podmínky, výborné podmínky zvláště zejména v hornatých a podhorských částech, kde je také turistické značení nejhustší. Celkem je ve Zlínském kraji 2 149,5 km značených turistických tras. Hustota sítě značených tras je mírně nad úrovní průměru ČR, v nížinatých oblastech je turistických tras méně. Kraj se řadí na 6. místo v republice (viz příloha 5). [14,37]

b) Cykloturistika

Pro cykloturistiku jsou ve Zlínském kraji vytvořeny velmi příhodné podmínky. Délka cyklostezek činí 98,03 km a cyklotrasy jsou vybudovány o délce 2564,5 km. Hustotou cyklistických tras + stezek se kraj řadí na čtvrté místo v ČR. Krajem prochází zelená stezka Greenways Krakov-Morava-Vídeň.

c) Vodní turistika

Ve Zlínském kraji jsou podmínky i pro vodní turistiku, protože se v něm nacházejí i mírně proudící toky řek Morava a Bečva s nižším stupněm obtížnosti.

d) Hipoturistika

V oblasti hipoturistiky Zlínský kraj dosáhl v posledních letech velkého rozkvětu. Na území kraje již existuje několik vybudovaných koňských tras a v návrhu je řada dalších jezdeckých okruhů a tras. Dále pak má kraj zpracovanou publikaci s koňskými stanicemi, kterých je v publikaci uvedeno 49.

e) Golf

Ve Zlínském kraji jsou zájemcům o golf k dispozici 4 golfové hřiště, všechna hřiště jsou devítijamková. [17]

f) Sportovní zařízení

Velice dobře si kraj stojí v počtu sportovního zařízení. V přepočtu na rozlohu zaujímá třetí místo za Prahou a Moravskoslezským krajem. Přehled sportovního zařízení lze vidět v tab. 53 a příloze 7.

Tab. 53 Sportovní zařízení ve Zlínském kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Zlínský	111	26	752	322	64	11	1 286

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

Zimní turistika a zimní sporty se soustřeďují především do oblastí Javorníků, Bílých Karpat, Vsetínských a Hostýnských vrchů, které poskytuje příhodné podmínky pro zimní rekreaci. Je zde množství vleků (žádná lanová dráha) i dobré lyžařské běžecké trasy. [37]

h) Automobilový sport

Ve Zlínském kraji se každoročně koná Barum rally Zlín. Automobilová rally, která má centrum v moravském městě Zlíně, je od roku 1983 součástí mistrovství Evropy jezdců a od roku 2007 součástí prestižního světového seriálu Intercontinental Rally Challenge (IRC).

2.13.4 Lázeňství

Lázeňství ve Zlínském kraji je reprezentováno především Láznemi Luhačovice, a. s. Je zde poskytována lázeňská péče pro dospělé (nemoci onkologické, oběhového ústrojí, trávicího ústrojí, dýchacího ústrojí, z poruch látkové výměny a poruchy pohybového aparátu) i pro děti a dorost (nemoci z poruch výměny látkové a nemoci dýchacího ústrojí). V kraji se nachází dále ještě 20 lázeňských zařízení, čímž se Zlínský kraj řadí na druhé místo po Karlovarském kraji. [18, 37]

2.13.5 Kongresová turistika

Z hlediska nabídky kongresové turistiky se Zlínský kraj pohybuje v pásmu průměru. Ve Zlínském kraji je k dispozici 13 zařízení s možností pořádání kongresů s kapacitou 2 638 osob. Nadprůměrný je kraj v počtu zařízení pro pořádání školení či prac. setkání (168 zařízení). Mírně podprůměrný je Zlínský kraj v počtu zařízení pro obchodní služby (23 zařízení).

2.13.6 Možnosti ubytování

V nabídce hromadných ubytovacích zařízení je Zlínský kraj mírně pod průměrem ČR, zaujímá šesté místo v pořadí. Nadprůměrný je však v počtu hotelů a podobného zařízení a v pásmu průměru se pohybuje v počtu ostatního hromadného ubytovacího zařízení. Přehled hromadných ubytovacích zařízení lze vidět v tab. 54 a příloze 10.

Tab. 54 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	hotely a podobná zařízení celkem	v tom					
			v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom	
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny
Zlínský	366	203	-	11	192	163	20	46

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

2.14 Moravskoslezský kraj

Moravskoslezský kraj se nachází v nejvýchodnější části České republiky. Region se rozléhá na ploše 5554 km². Horopisně leží území kraje na rozhraní Českého masívu a vnějších Západních Karpat.

Nejvyšším pohořím je Hrubý Jeseník (Praděd, 1491 m), jenž patří k Českému masívu a Moravskoslezský kraj se o něj dělí se sousedním Olomouckým krajem. Na opačném, jihovýchodním konci kraje se zvedají Moravskoslezské Beskydy (Lysá hora, 1323 m), které přecházejí do Zlínského kraje, na Slovensko i do Polska. Nižší kopce lemují jihozápadní hranici kraje. Severovýchod se naopak svažuje do Ostravské pánve kolem řeky Odry a jejích přítoků. Nejnižším bodem je soutok řek Odry a Olše (195 m). [40]

2.14.1 Městský a kulturní cestovní ruch

V počtu kulturních památek Moravskoslezský kraj příliš nevyniká. Jednotlivé počty lze vidět v příloze 1. Mezi nejvýznamnější patří především **hrady, zámky, zříceniny**. V celém regionu je 10 zámků, 3 hrady, 14 zřícenin a 3 tvrze. K významným historickým a kulturním atraktivitám patří také dřevěné kostely a lidová architektura. Především množství dřevěných kostelů je v Moravskoslezském kraji (v rámci České republiky) výjimečné. Také rozhledny patří mezi velmi atraktivní turistické cíle Moravskoslezského kraje. Vzhledem ke

své historii se v Moravskoslezském kraji nachází rovněž řada **technických památek**. Jejich význam podtrhuje i to, že se Hornické muzeum OKD a Dolní oblast Vítkovic snaží o zápis na seznam UNESCO. K nejvýznamnějším technickým památkám lze řadit zejména větrné mlýny, hornický skanzen a areál československého opevnění. Významný potenciál Moravskoslezského kraje představují kulturní akce a folklór. Každoročně se v regionu koná řada festivalů. Velice v dobrém postavení je Moravskoslezský kraj počtu **kulturního zařízení**. Na celém území lze navštívit 84 muzeí a 193 galerií, čímž se v přepočtu na rozlohu řadí Moravskoslezský na druhé místo za hlavní město Prahu. Velice nadprůměrný je i v počtu divadel a amfiteátrů. V Moravskoslezském kraji je možné navštívit 22 divadel a 33 amfiteátrů, to je třetí nejvyšší počet v rámci krajů s přihlédnutím k rozloze (za Prahou a Zlínským krajem). Třetí místo zaujímá Moravskoslezský kraj i v počtu kin a multikin (za Prahou a Ústeckým krajem). Celkem se v regionu kraje nachází 55 kin a multikin (viz příloha 3). [9, 10, 11,40]

2.14.2 Přírodní atraktivity

Z hlediska cestovního ruchu patří k největším přírodním atraktivitám pohoří Beskydy a Jeseníky, které byly vzhledem k hodnotám, které představují, vyhlášeny za **chráněné krajinné oblasti**. Další menší chráněnou krajinnou oblastí je Poodří. Dle Agentury ochrany přírody a krajiny ČR je na území Moravskoslezského kraje evidováno 147 **maloplošných chráněných území** (10 národních přírodních rezervací, 7 národních přírodních památek, 74 přírodních rezervací a 56 přírodních památek). Moravskoslezský kraj vyniká především počtem přírodních rezervací (viz příloha 4). Význam chráněné krajinné oblasti Beskydy je podtržen vyhlášením 50 maloplošných zvláště chráněných území, jedná se o 7 národních přírodních rezervací (Kněhyně, Mazák, Mionší, Pulčín-Hradisko, Radhošť, Razula, Salajka), 20 přírodních rezervací a 23 přírodních památek. [12,40]

2.14.3 Sportovní a aktivní dovolená

a) Pěší turistika

Pro pěší turistiku má Moravskoslezský kraj velice příhodné podmínky. Nachází se zde 3 279,1 km značených turistických tras, což řadí kraj na čtvrté místo. (viz příloha 5).

b) Cykloturistika

Podmínky pro cykloturistiku jsou v Moravskoslezském kraji jedny z nejlepších. Krajem je protkána síť cyklotras o délce 2 563,5 km, dále pak je v kraji vybudováno 116,23 km cyklostezek. Hustotou těchto tras Moravskoslezský kraj nachází na třetím místě. Krajem prochází ještě zelená stezka Greenways Krakov-Morava-Videň, která není vedena v registru Klubu českých turistů (KČT), může však z části vést společně s trasami vedenými KČT.

c) Vodní turistika

V Moravskoslezském kraji se nachází sedm sjízdňích řek s celkem 463 km. Nejvýznamnějšími jsou Moravice, Opava, Odra a Ostravice. [40]

d) Hipoturistika

Moravskoslezský kraj má speciálně pro jezdce připraveny desítky kilometrů koňských stezek včetně doprovodných služeb, mezi kterými nechybí ubytování a ustájení koňů. Stezky mají vždy přímou návaznost na jízďárny. [40]

e) Golf

Moravskoslezský kraj může zájemcům o golf nabídnout mimořádné golfové hřiště (Golf Čeladná) s 36 jamkami, což je hřiště s největším počtem jamek v ČR. Dále lze tak využít dalších pět golfových hřišť (Golf Kravaře – 9 jamek, Golf Ostrava – 9 jamek, Golf Ostravice – 18 jamek, Golf Ropice – 18 jamek, Golf Šilheřovice – 18 jamek. [17]

f) Sportovní zařízení

Moravskoslezský má výsadní postavení v počtu sportovního zařízení. S přihlédnutím k rozloze je na druhém místě (za Prahou) v počtu sportovního zařízení. Vyniká ve všech oblastech sportovního zázemí. Jednotlivý přehled lze vidět v tab. 55 a komplexní výčet s ostatními kraji viz příloha 7. [11]

Tab. 55 Sportovní zařízení v Moravskoslezském kraji (rok 2006)

Kraj	koupaliště a bazény	z toho kryté bazény	hřiště	tělocvičny	stadiony včetně krytých	zimní stadiony včetně krytých	Sportovní zařízení celkem
Moravskoslezský	130	60	1 072	662	144	26	2 094

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 11]

g) Zimní sporty

Horské oblasti Moravskoslezského kraje poskytují řadu terénů pro lyžování, v nejvyšších polohách Jeseníků lze lyžovat od listopadu až do května. V kraji se nachází 65 lyžařských středisek s vlekem, 5 lyžařských středisek bez vleků, 21 běžeckých tras a 19 lyžařských areálů. V celém regionu existují jen dvě střediska s lanovkou speciálně upravenou pro lyžaře, těmi jsou Bílá a Dolní Moravice. [40]

2.14.4 Lázeňství

V Moravskoslezském kraji lze nabídnout 4 lázeňská zařízení. Za významné lázeňské lokality kraje lze považovat (Lázně Darkov, Sanatoria Klimkovice, Státní léčebné lázně Karlova Studánka, Beskydské rehabilitační centrum Čeladná). [18, 40]

2.14.5 Kongresová turistika

Vybavenost je ve srovnání s nejvýznamnějšími centry kongresové turistiky a incentive v Moravskoslezském kraji průměrná. Počet zařízení s možností pořádání kongresů je v Moravskoslezském kraji 13 o celkové kapacitě 3600 osob. Významné kapacity se nacházejí v Ostravě a v Beskydech. Pochopitelně však incentive a kongresy lze realizovat v každém zařízení, které disponuje patřičnou technikou a zázemím. Mírně nad průměrem se kraj pohybuje v počtu zařízení pro pořádání školení či kurzů (185) a mírně pod průměrem se kraj pohybuje v počtu zařízení pro obchodní služby (33). Porovnat s ostatními kraji lze v příloze 9. [19]

2.14.6 Možnosti ubytování

Koncem roku 2007 se podle údajů Českého statistického úřadu v Moravskoslezském kraji nacházelo celkem 469 hromadných ubytovacích zařízení. V přepočtu na rozlohu to jsou podprůměrné hodnoty. Mírně pod průměrem se pohybuje v nabídce hotelů a podobného zařízení, kterých je na území 252. Na hranici průměru je kraj v počtu ostatních hromadných ubytovacích zařízení, kterých se v regionu nachází 217. Přehled hromadných ubytovacích zařízení podle kategorie lze vidět v tab. 56 a kompletní výčet krajů si lze prohlédnout v příloze 10.

Tab. 56 Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie (31. 12. 2007)

Kraj	Hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom							
		hotely a podobná zařízení celkem	v tom			ost. hromadná ubytovací zařízení celkem	v tom		
			hotely *****	hotely ****	ost. hotely a penziony		kempy	chatové osady a turistické ubytovny	ostatní zařízení
Moravskoslezský	469	252	-	10	242	217	16	77	124

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 20]

3 ANALÝZA KRAJŮ DLE ÚSPĚŠNOSTI V CESTOVNÍM RUCHU

Pro oblast statistiky cestovního ruchu je v rámci Evropské unie platná Směrnice 95/57/EC (*Council Directive*) o sběru statistických informací v oblasti cestovního ruchu. Na základě této Směrnice jsou členské státy Unie povinny poskytovat údaje o kapacitách a návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních a domácím a výjezdovém cestovním ruchu v určité periodicitě za účelem aktualizace údajů. Ukazatele odpovídají mezinárodní metodice a jsou mezinárodně srovnatelné.

Základními ukazateli cestovního ruchu tedy jsou údaje:

- o kapacitě a návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) sloužících cestovnímu ruchu,
- z výběrového šetření v domácnostech o cestovních zvyklostech rezidentů, tzv. domácí a výjezdový cestovní ruch,
- zahraniční statistiky. [41]

Některé statistiky cestovního ruchu jsou však vytvářeny a publikovány pouze za území celé České republiky, např. chybí statistiky příjmů (výnosů) z cestovního ruchu za jednotlivé kraje. Jsou pouze celorepublikové údaje o příjmech příjezdového cestovního ruchu, které jsou součástí platební bilance České národní banky. A z hlediska domácího cestovního ruchu jsou zjišťovány, formou výběrového šetření v domácnostech, výdaje na tuzemské turistické cesty dle místa pobytu tříděné podle krajů. Z důvodu nedostatečných informací na regionální úrovni není možné hodnotit úspěšnost krajů v cestovním ruchu z hlediska příjmů (respektive výdajů turistů), proto jsou kraje hodnoceny převážně dle statistik o návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení, které odráží atraktivnost kraje.

3.1 Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

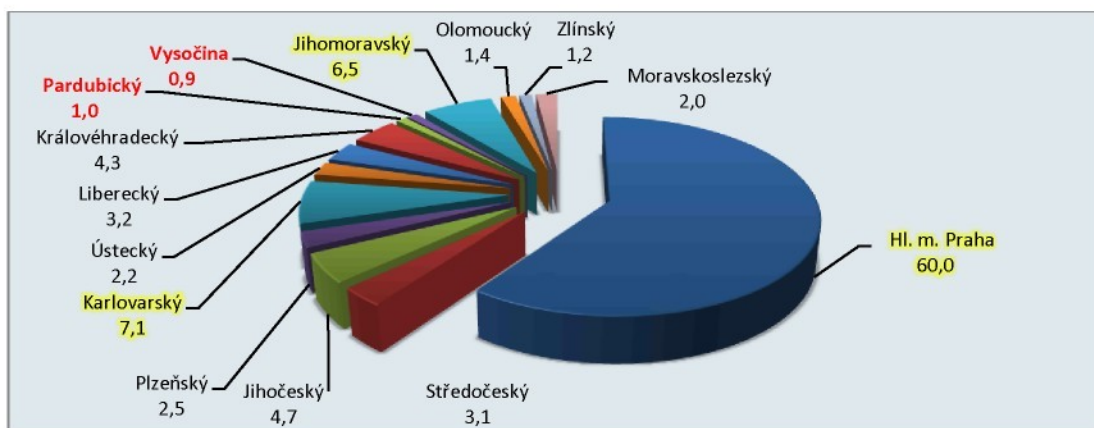
Údaje o návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních vycházejí z pravidelného šetření organizovaného ČSÚ. Do šetření jsou zahrnuta všechna hromadná ubytovací zařízení v ČR. Údaje o návštěvnosti jsou souhrnem zpracovaných dat za předložené dotazníky a za statisticky dopočetná data ubytovacích zařízení, od kterých nebyl vyplněn dotazník získán. [41]

Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení je dělena na *zahraniční hosty a domácí hosty*. Dále pak jsou sledovány statistiky počtu příjezdů do hromadných ubytovacích zařízení (HUZ) a počet přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních.

➤ Zahraniční hosté

Z hlediska zahraniční návštěvnosti (*počtu příjezdů* do HUZ) připadá kolem 60 % na hlavní město Prahu. V roce 2007 přijelo do Prahy 4 009 463 turistů, kteří se ubytovali v nějakém hromadném ubytovacím zařízení. Mezi nejnavštěvovanějšími kraji dále následují s velkým odstupem Karlovarský kraj (7,1 %; 472 635 hostů), Jihomoravský kraj (6,5 %; 432 318 hostů), Jihočeský kraj (4,7 %; 315 629 hostů)

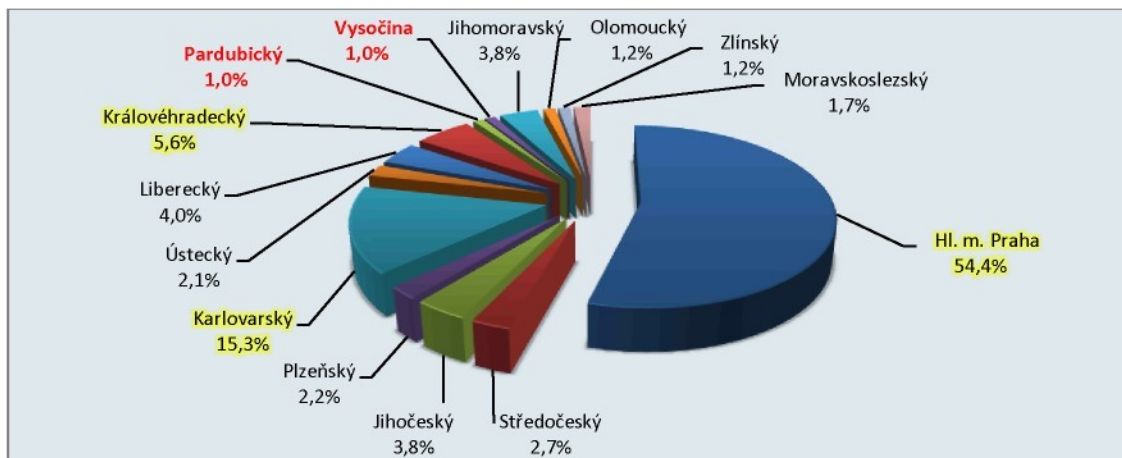
a Královéhradecký kraj (4,3 %; 287 933 hostů). Naopak pro zahraniční turisty jsou nejméně atraktivní kraje Olomoucký (1,4 %; 93 287 hostů), Zlínský (1,2 %; 77 308 hostů), Pardubický (1,0 %; 63 724 hostů) a úplně nejmenší návštěvnost má kraj Vysočina, kde z hlediska zahraniční návštěvnosti na kraj připadá pouze 0,9 %. V roce 2007 tak navštívilo kraj Vysočina 63 059 turistů, kteří zde strávili více jak jeden den (viz graf 1 a příloha 11).

Graf 1 Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2007

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 42]

Z pohledu **počtu přenocování** zahraničních hostů v hromadných ubytovacích zařízeních dominuje opět hlavní město Praha, kde podíl na počtu přenocování v roce 2007 činil 54,4 %. Průměrný počet přenocování při jednom příjezdu do HUZ není nikterak velký, v průměru zde turisté stráví méně jak 3 dny. V počtu přenocování se druhého místa ujímá Karlovarský kraj, kde podíl na počtu přenocování činil 15,3 %. Druhu pozici má zajištěn tím, že v Karlovarském kraji stráví zahraniční turisté v průměru necelých 7 dní. Zatímco Jihomoravský kraj se v počtu přenocování posouvá až na páté místo, protože průměrný počet přenocování při jednom příjezdu do HUZ je pouze 1,8, což je vůbec nejméně mezi kraji. Třetí pozici v počtu přenocování zaujímá Královéhradecký kraj (5,6 %). V Královéhradeckém kraji turisté stráví v hromadném ubytovacím zařízení v průměru 4 dny. V počtu přenocování jsou mezi nejslabšími kraji opět Zlínský (1,2 %), Olomoucký (1,2 %), Vysočina (1,0 %) a Pardubický kraj (1,0 %). V těchto krajích, až na výjimku Olomouckého kraje (kde průměrný počet přenocování činí 2,6), zahraniční turisté v průměru stráví při jednom příjezdu v hromadném ubytovacím zařízení více jak 3 dny, což je nad průměrem ČR. Konkrétní hodnoty lze vidět v příloze 12, podíl krajů na počtu přenocování zahraničních hostů si lze prohlédnout v grafu 2.

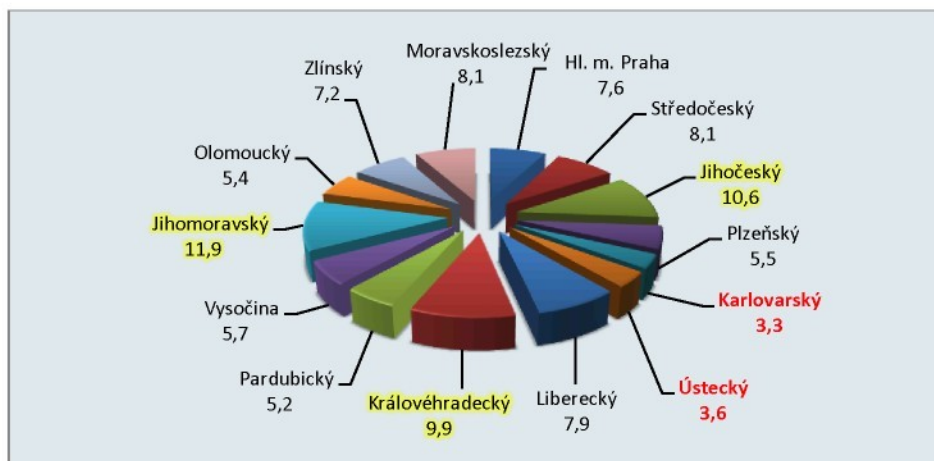

Graf 2 Podíl krajů na počtu přenocování zahraničních hostů (% z celku)

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 43]

➤ Domácí hosté

Pro české turisty je z hlediska počtu příjezdu do HUZ nejatraktivnějším krajem Jihomoravský kraj, kde v roce 2007 navštívilo Jihomoravský kraj 745 796 hostů, což činí podíl 11,9 %. Druhým nejoblíbenějším krajem je Jihočeský kraj (10,6 %, 663 088 hostů) a na třetím místě se nachází Královéhradecký kraj (9,9 %; 621 386 hostů). Čeští turisté nejméně vyhledávají Karlovarský kraj (3,3 %) a Ústecký kraj (3,6 %), viz graf 3 a příloha 11.

Graf 3 Domácí hosté v hromadných ubytovacích zařízeních v krajích v roce 2007

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 42]

Pokud se hledí na návštěvnost kraje z hlediska počtu přenocování, o prvenství se dělí Jihočeský kraj a Královéhradecký kraj (11,6 %) a za nimi následují Liberecký a Moravskoslezský kraj (8,4 %). Jihomoravský kraj se v počtu přenocování posouvá na třetí místo, protože v průměru v něm turisté zůstávají pouze 2,1 noci, což je společně s Prahou nejméně ze všech krajů ČR. Jihomoravský kraj se dělí o třetí místo se Zlínským krajem (viz graf 4). Nejméně přenocování čítá Ústecký kraj (4,0 %), průměrný počet přenocování je však v kraji nad průměrem ČR. V Ústeckém kraji se turisté v průměru zdrží 3,5 noci.

O trochu lepších hodnot než kraj Ústecký dosahuje kraj Vysočina (4,6 %), Pardubický kraj (4,7 %) a Praha (4,9 %). Všechny tyto kraje jsou v průměrném počtu přenocování domácích hostů pod průměrem ČR (viz příloha 12).

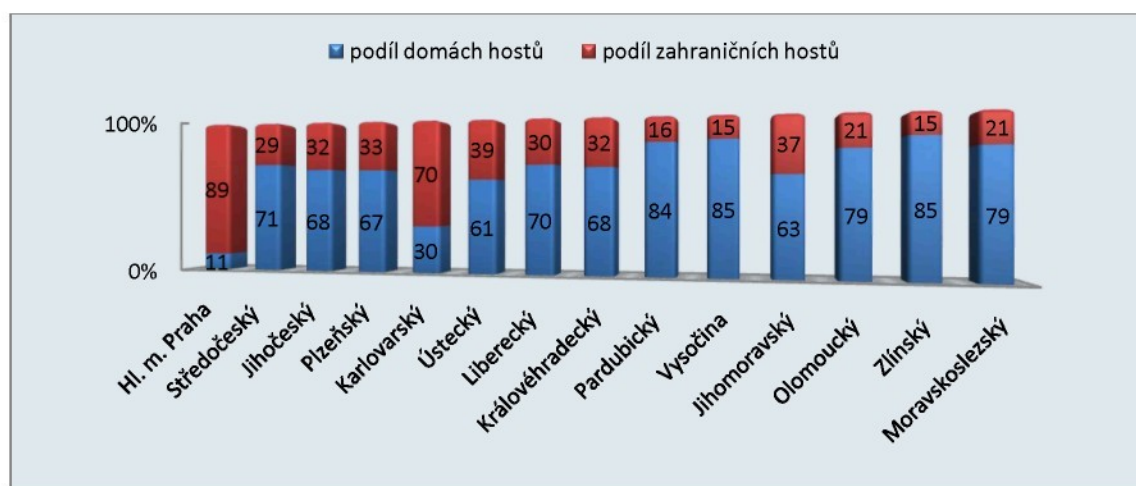

Graf 4 Podíl krajů na počtu přenocování domácích hostů v roce 2007

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 43]

➤ Podíl domácích hostů na příjezdech

Při porovnání meziregionálních rozdílů je podíl domácích hostů ubytovaných v jednotlivých krajích velmi rozdílný. Nejnižší podíl domácích hostů dlouhodobě dosahuje Praha (10,61 %) následováno Karlovarským krajem 30,40 %). Na opačném konci je kraj Zlínský, kde domácí hosté tvoří 85,48 %. Dalšími kraji velmi závislými na domácím cestovním ruchu jsou kraj Vysočina (84,94 % domácích hostů), Pardubický (83,59 %) a Moravskoslezský kraj (79,46 %), v těchto krajích je podíl domácího cestovního ruchu tradičně vysoký (viz graf 5 a příloha 11).

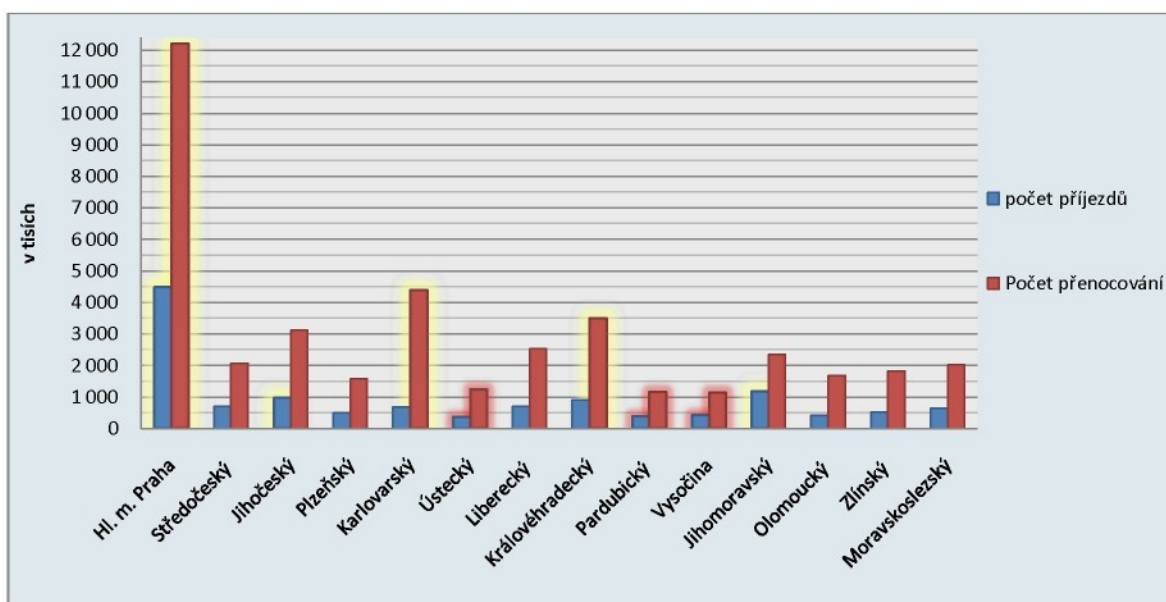

Graf 5 Podíl domácích a zahraničních hostů na příjezdech do jednotlivých krajů

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 42]

➤ Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení celkem

Při pohledu na celkovou návštěvnost hostů dohromady domácích i zahraničních ubytovaných v jednotlivých krajích, zaujímá první místo hlavní město Praha jak v počtu příjezdů tak i počtu přenocování, následovaná Karlovarským krajem. Z pohledu počtu příjezdů a i počtu přenocování v hromadných ubytovacích zařízeních jsou nejslabšími kraji Ústecký, Pardubický a Vysočina (viz graf 6 a příloha 11, 12).

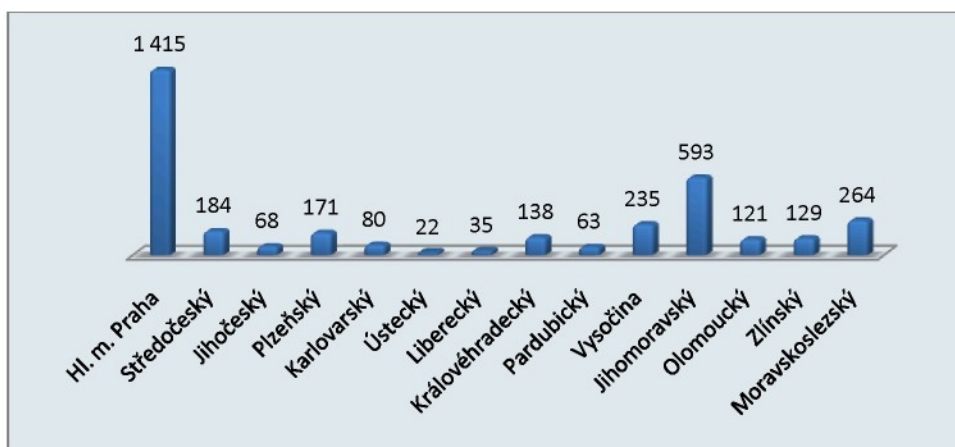
Graf 6 Počet příjezdů a přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních CELKEM

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 42, 43]

➤ Kongres a konference v hromadných ubytovacích zařízeních

Počet kongresů/konferencí a počet účastníků na těchto akcích je zjišťován výkazy o návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních. Údaje jsou souhrnem dat za zpracované dotazníky. Do počtu zařízení byla zahrnuta všechna hromadná ubytovací zařízení, která v průběhu sledovaného období vykazala alespoň jednu akci se 100 a více účastníky. [41]

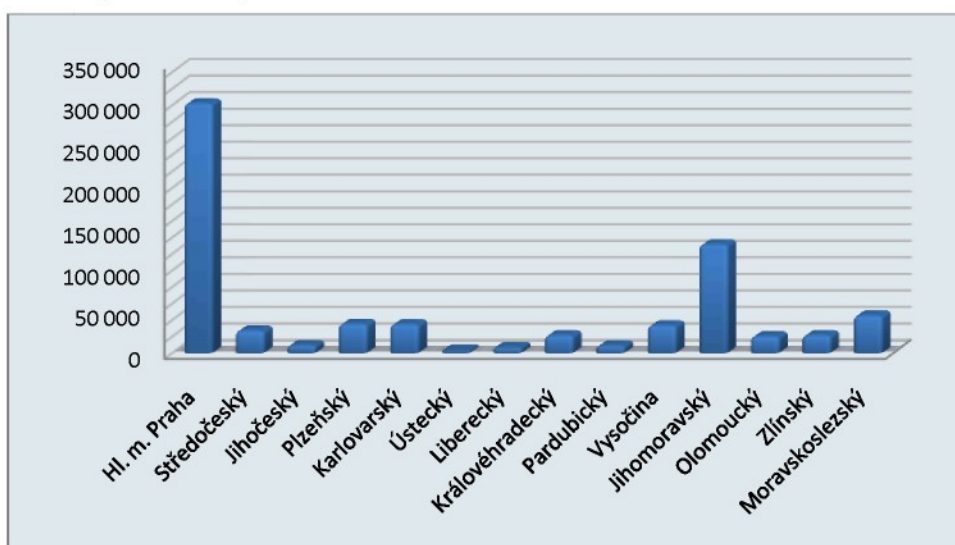
V roce 2007 nejvíce kongresů proběhlo v Praze, kde celkový počet účastníků činil 302 282. Dále se pak nejvíce těchto akcí konalo v Jihomoravském kraji. Naopak nejméně kongresů nebo konferencí proběhlo v Ústeckém kraji, kde se konalo 22 těchto akcí a celkový počet účastníků byl 2 730 (viz graf 7).

Graf 7 Počet kongresů/konferencí v krajích ČR

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 43]

Z hlediska počtu účastníků na kongresech je pozoruhodný kraj Karlovarský, kde proběhlo pouze 80 těchto akcí, ale počet účastníků činil 35 397 osob, což je třetí největší počet mezi kraji. Další srovnání viz graf 8 a konkrétní hodnoty lze vidět v příloze 14.

Graf 8 Počet účastníků na kongresech/konferencích v krajích ČR

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 43]

3.2 Domácí cestovní ruch

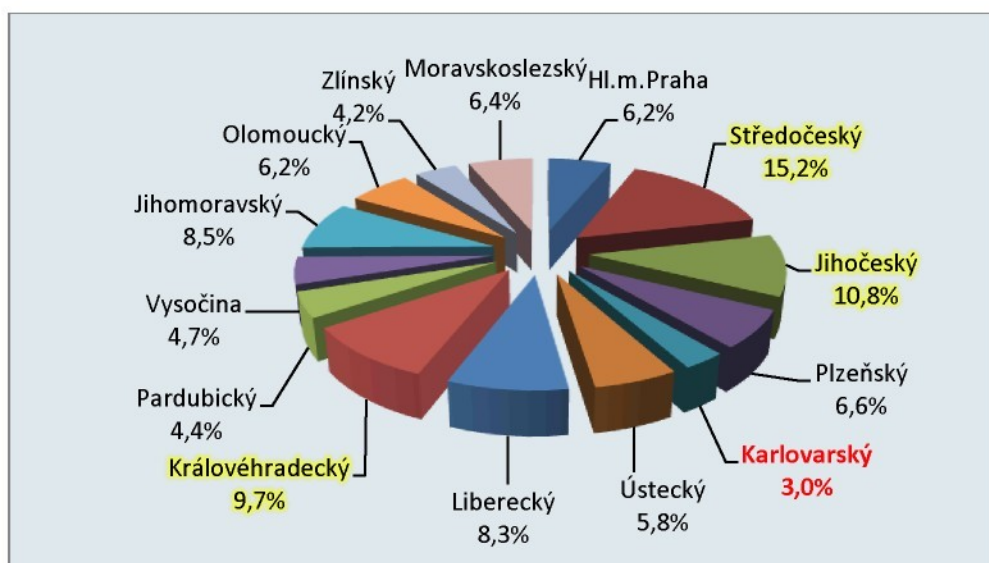
Zdrojem údajů o domácím cestovním ruchu je výběrové šetření cestovního ruchu. Údaje o jejich cestovních zvyklostech se zjišťují u jednoho vybraného člena domácnosti staršího 15-ti let, který obvykle bydlí v šetřeném bytě. Ten je dotazován na cesty, jež uskutečnil ve sledovaném měsíci za účelem trávení volného času, rekreace nebo služební cesty; mimo své obvyklé prostředí (tj. mimo své trvalé a přechodné bydliště, pracoviště, školu apod.). Údaje zjištěné ve výběrovém šetření jsou přepočteny na celou populaci starší 15 let. Jedná se o dvoustupňový náhodný výběr. Jednotkou výběru prvního stupně je sčítací obvod a na druhém

stupni se provádí prostý náhodný výběr bytů ve sčítacích obvodech. Výběrové šetření probíhá na území ČR s měsíční periodicitou a výsledky se publikují čtvrtletně a celoročně. [41]

Z výše uvedených informací vyplývá, že údaje o domácím cestovním ruchu budou mít odlišné hodnoty než údaje získané z návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení. Do statistiky domácího cestovního ruchu se totiž začleňují i jednodenní cesty (bez přenocování).

➤ Tuzemské turistické cesty

Nejvíce tuzemských turistických cest je směřováno do Středočeského kraje. Druhým nejnavštěvovanějším krajem byl kraj Jihočeský, následovaný krajem Královéhradeckým. Tyto kraje se umísťují na stejných pozicích i z hlediska počtu přenocování. Naopak nejméně tuzemských cest a i nejméně přenocování bylo realizováno v Pardubickém kraji, Zlínském kraji a úplně nejméně v Karlovarském kraji (viz graf 9 a příloha 13).

Graf 9 Tuzemské turistické cesty do jednotlivých krajů ČR v roce 2007

Zdroj: [Vlastní upraveno dle 44]

➤ Tuzemské služební cesty

V roce 2007 bylo v České republice realizováno celkem 2 534 900 služebních cest. Z toho v Praze jich bylo uskutečněno 674 400, čímž Praha zaujímá prvenství i v počtu přenocování. Za Prahou následuje Jihomoravský kraj, kde je počet služebních cest poloviční (v počtu přenocování však zaujímá až třetí místo). Hodně služebních cest bylo soustředěováno i do Plzeňského kraje, který se řadí v počtu služebních cest do popředí. V Plzeňském kraji se jednalo však ve velké míře o jednodenní služební cesty. Těsně za Plzeňským krajem se pohybuje kraj Středočeský, v počtu přenocování se však Středočeský kraj umísťuje za hlavní město Prahu. Na druhé straně v počtu služebních cest nejméně vyniká kraj Karlovarský (47 200 služebních cest). V Karlovarském kraji jsou však realizovány služební cesty na několik dní. V průměru na jednu služební cestu činí počet přenocování 3,5. Mezi kraje s nejmenším počtem služebních cest spadá i kraj Zlínský

(51 400 služebních cest) a Liberecký kraj (53 700 služebních cest). V celkovém počtu přenocování je nejslabší kraj Zlínský, za ním následuje Liberecký kraj a dále pak Karlovarský kraj (viz tab. 57).

Tab. 57 Tuzemské služební cesty dle místa pobytu v roce 2007

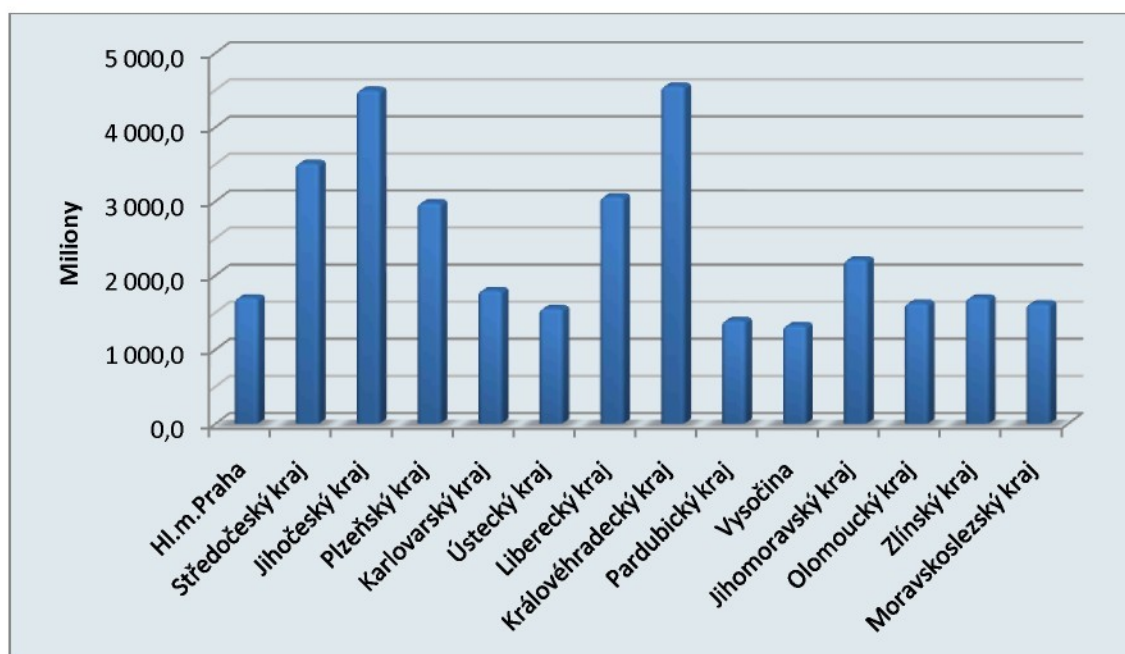
	Počet cest (v tisících)	Celkový počet přenocování (v tisících)	Průměrný počet přenocování na 1 cestu
Hl.m.Praha	674,4	1 845,5	2,7
Středočeský kraj	217,4	733,0	3,4
Jihočeský kraj	165,6	477,5	2,9
Plzeňský kraj	219,5	381,5	1,7
Karlovarský kraj	47,2	165,2	3,5
Ústecký kraj	154,1	401,2	2,6
Liberecký kraj	53,7	125,3	2,3
Královéhradecký kraj	181,1	338,0	1,9
Pardubický kraj	162,3	556,9	3,4
Vysočina	69,3	244,6	3,5
Jihomoravský kraj	326,8	649,7	2,0
Olomoucký kraj	90,0	232,7	2,6
Zlínský kraj	51,4	95,2	1,9
Moravskoslezský kraj	122,0	200,5	1,6
Česká republika	2 534,9	6 446,8	2,5

Zdroj[46]

➤ Výdaje na tuzemské turistické cesty

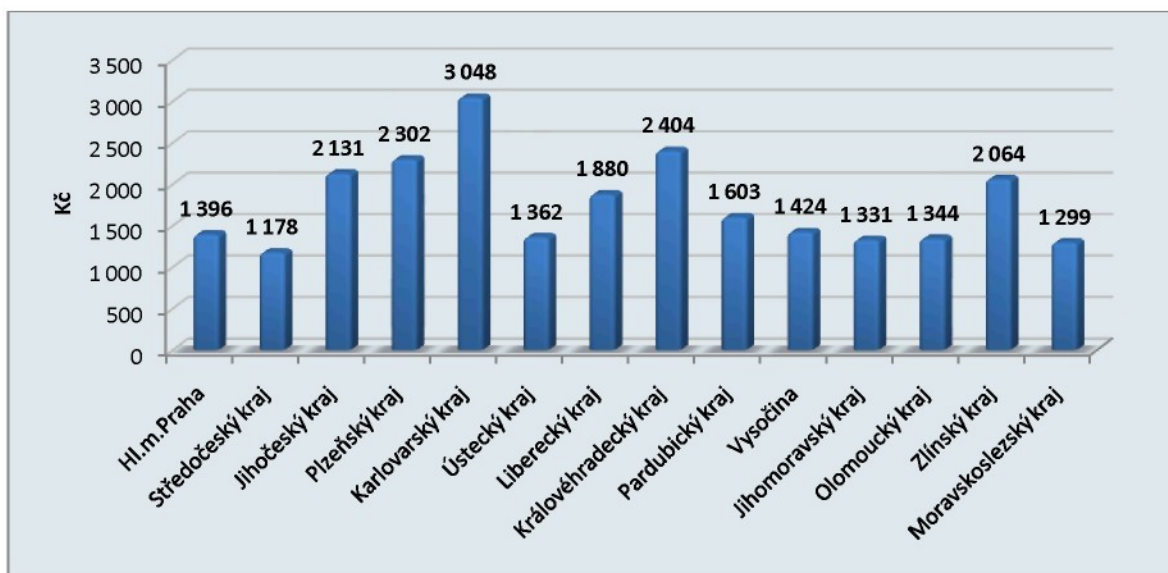
Tuzemští turisté nejvíce svých prostředků v 2007 utratili v Královéhradeckém kraji, kde celkové výdaje za všechny cesty činili 4 553,3 mil. Kč. Za ním následuje kraj Jihočeský (4 498,5 mil. Kč) a kraj Středočeský (3 512, 3 mil. Kč), viz graf 10 a příloha 15. Z pohledu na průměrné výdaje na jednu turistickou cestu však získává prvenství Karlovarský kraj, kde se na jednu cestu v průměru utratilo 3 048 Kč. Dále se pak v průměru na jednu cestu nejvíce utratilo v Královéhradeckém kraji (2 404 Kč) a Plzeňském kraji (2 302 Kč).

Nejméně svých prostředků pak turisté nechali v kraji Vysočina (1 323 mil. Kč) a v Pardubickém kraji (1 390,8 mil. Kč). V průměru na jednu turistickou cestu se nejméně utrácelo ve Středočeském kraji, kde na jednu cestu v průměru činili výdaje pouze 1 178 Kč (dále viz graf 11 a příloha 15).

Graf 10 Výdaje na tuzemské turistické cesty v roce 2007

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 47]

Graf 11 Průměrné výdaje na 1 turistickou cestu v roce 2007

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 47]

4 VYHODNOCENÍ CESTOVNÍHO RUCHU V KRAJÍCH

Tato kapitola vychází z předcházejících kapitol a obsahuje souhrnné vyhodnocení nejsilnějších a nejslabších krajů jak z hlediska nabídky, tak z hlediska úspěšnosti v cestovním ruchu. Následně jsou vyhodnoceny nejslabší kraje v cestovním ruchu, kterým budou navrženy vhodné kroky k efektivnějšímu rozvoji cestovního ruchu.

A) VYHODNOCENÍ CESTOVNÍHO RUCHU DLE NABÍDKY KRAJŮ

Městský a kulturní cestovní ruch

- Počet nemovitých památek (s přihlédnutím k rozloze)
 - *Nejsilnější kraje:* hlavní město Praha, Královéhradecký kraj, Liberecký kraj
 - *Nejslabší kraje:* Středočeský kraj, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj
- Počet památek a území s vyšší památkovou ochranou (Světové dědictví UNESCO, národní kulturní památky, chráněná území celkem s přepočtením na rozlohu)
 - *Nejsilnější kraje:* Hlavní město Praha, Liberecký kraj, Jihočeský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj, kraj Vysočina (celkovým počtem zaujímá poslední místo mezi kraji, ale na jeho území se nacházejí 3 památky UNESCO, což je nejvíce mezi kraji)
- Kulturní zařízení (s přihlédnutím k rozloze)
 - *Nejsilnější kraje:* hlavní město Praha, Zlínský kraj, Moravskoslezský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj

Přírodní atraktivita

- Počet velkoplošných chráněných území
 - *Nejsilnější kraje:* Liberecký kraj, Ústecký kraj, Plzeňský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Hlavní město Praha, Karlovarský kraj
- Plocha maloplošných zvláště chráněných území
 - *Nejsilnější kraje:* Jihočeský kraj, Středočeský kraj, Královéhradecký kraj
 - *Nejslabší kraje:* Hlavní město Praha, Zlínský kraj

Sportovní dovolená

- Hustota pěších turistických tras
 - *Nejsilnější kraje:* Liberecký kraj, Královéhradecký kraj, Olomoucký kraj
 - *Nejslabší kraje:* Jihomoravský kraj, kraj Vysočina, Karlovarský kraj
- Hustota cyklotras a cyklostezek
 - *Nejsilnější kraje:* Pardubický kraj, Olomoucký kraj, Moravskoslezský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Ústecký kraj, Středočeský + hl. město Praha

- Golf (počet golfových hřišť)
 - *Nejsilnější kraje:* Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Karlovarský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Olomoucký kraj, kraj Vysočina
- Sportovní zařízení (s přihlédnutím k rozloze)
 - *Nejsilnější kraje:* Hlavní město Praha, Moravskoslezský kraj, Zlínský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Středočeský kraj, Jihočeský kraj, Plzeňský kraj

Lázeňství

- *Nejsilnější kraje:* Karlovarský kraj, Zlínský kraj, Středočeský kraj
- *Nejslabší kraje:* Hlavní město Praha a kraj Vysočina (zde se žádné lázeňské zařízení nenachází)

Počet hromadných ubytovacích zařízení s možností kongresové nebo incentivní turistiky (s přihlédnutím k rozloze)

- Počet zařízení s možností pořádání kongresů
 - *Nejsilnější kraje:* hl. m. Praha, Karlovarský kraj, Jihomoravský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Pardubický kraj, Ústecký kraj, Plzeňský kraj
- Počet zařízení pro pořádání školení, prac. setkání
 - *Nejsilnější kraje:* hl. m. Praha, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj
 - *Nejslabší kraje:* Středočeský kraj, kraj Vysočina, Plzeňský kraj
- Počet zařízení pro obchodní služby
 - *Nejsilnější kraje:* hl. m. Praha, Karlovarský kraj, Jihomoravský kraj
 - *Nejslabší kraje:* Plzeňský kraj, Pardubický kraj

Počet hromadných ubytovacích zařízení (s přihlédnutím k rozloze)

- *Nejsilnější kraje:* hl. m. Praha, Liberecký kraj, Královéhradecký kraj
- *Nejslabší kraje:* kraj Vysočina, Středočeský kraj

Z hlediska nabídky se jeví jako nejstabilnější kraj Liberecký, který v šesti hlediscích spadal mezi nejsilnější kraje. Na území se nacházejí rozsáhlé přírodní atraktivity a velký počet památek. Je zde zázemí jak pro městský a kulturní cestovní ruch, sportovní dovolenou, tak i pro incentivní turistiku. V žádných sledovaných parametrech nespadal Liberecký kraj mezi nejslabší kraje. V nejvíce hlediscích byla mezi nejsilnějšími kraji Praha. Dominovala v osmi sledovaných parametrech, ale na druhou stranu ve čtyřech parametrech spadala mezi nejslabší kraje. Je zde zázemí především pro městský a kulturní cestovní ruch a pro kongresovou a incentivní turistiku. Ze sportovního vyžití dominuje počtem sportovního zařízení.

Jako nejslabší kraj v oblasti nabídky cestovního ruchu se jeví kraj Vysočina. V šesti oblastech nabídky cestovního ruchu spadal mezi nejslabší kraje a v žádné nabídce nedominoval.

B) VYHODNOCENÍ CESTOVNÍHO RUCHU DLE ÚSPĚŠNOSTI KRAJŮ

Jak již bylo uvedeno výše, z důvodu nedostatečných informací, nelze úspěšnost krajů hodnotit podle finančního hlediska. Na úspěšnost krajů v cestovním ruchu se hledí z hlediska návštěvnosti v hromadných ubytovacích zařízeních. K hodnocení krajů mohou napomoci data z domácího cestovního ruchu, získaná výběrovým šetřením v domácnostech, jedná se však pouze o orientační hodnoty. Z údajů domácího cestovního ruchu budou pro úspěšnost kraje použity hodnoty výdajů na domácí turistické cesty.

Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení

- Počet příjezdů (zahraniční a domácí hosté celkem)
 - *Nejsilnější kraje:* hl. město Praha, Jihomoravský kraj, Jihočeský kraj
 - *Nejslabší kraje:* kraj Vysočina, Pardubický kraj, kraj Ústecký
- Počet přenocování (zahraniční a domácí hosté celkem)
 - *Nejsilnější kraje:* Hlavní město Praha, Karlovarský kraj, Královéhradecký kraj
 - *Nejslabší kraje:* Ústecký kraj, Pardubický kraj, kraj Vysočina

Výdaje na tuzemské turistické cesty

- *Nejsilnější kraje:* Královéhradecký kraj, Jihočeský kraj, Středočeský kraj
- *Nejslabší kraje:* Ústecký kraj, kraj Pardubický, kraj Vysočina

Nejúspěšnějším krajem co se návštěvnosti týče, je bezkonkurenčně hlavní město Praha, která je lákadlem především pro zahraniční turisty.

Při propojení krajů nejsilnějších v nabídce cestovního ruchu a úspěšnosti v této oblasti, je pozoruhodný kraj Liberecký, který má vybudovanou rozmanitou nabídku, ale v návštěvnosti nespádá mezi nejnavštěvovanější kraje. Především v oblasti návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízeních s možností pořádání kongresů/konferencí je velice v pozadí za ostatními kraji, a to přes to že nabídkou zařízení s možností pořádání školení či pracovního setkání se řadí mezi nejsilnější kraje.

Nejslabšími a nejméně navštěvovanými kraji jsou kraj Pardubický, Vysočina a Ústecký kraj. Kraj Vysočina zaostává i z hlediska nabídky cestovního ruchu. Tyto kraje budou v následující kapitole ještě podrobněji analyzovány, aby bylo možné jim následně navrhnout efektivní kroky k rozvoji a vzestupu cestovního ruchu.

5 STRATEGIE ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU V NEJSLABŠÍCH KRAJÍCH

Pro navržení vhodných strategických kroků je zapotřebí mít dobře zanalyzovaný cestovní ruch v regionu, tzn. mít vytvořenou situační analýzu, jejíž úkolem je rozbor současného stavu cestovního ruchu v kraji, pomocí kterého lze vytvořit hlavní východiska pro analýzu silných a slabých stránek regionu a z velké části i jeho budoucích příležitostí a možných ohrožení.

5.1 Kraj Vysočina

5.1.1 Situační analýza

5.1.1.1 Vyhodnocení analýzy nabídky

Z charakteristiky nabídky, uvedené v druhé kapitole, lze konstatovat, že kraj Vysočina v mnohých oblastech nabídky zaostává. Má nedostatky jak v počtu kulturního zařízení, tak i v síti vybudovaných turistických tras a cyklistických tras + stezek, tak i v počtu sportovního zařízení a golfové turistiky. Kraj Vysočina dále pak nemá vytvořené vhodné zázemí pro kongresovou a incetivní turistiku. I v počtu a úrovni hromadných ubytovacích zařízení je kraj Vysočina hluboko pod průměrem, a to především v počtu hotelů a podobného zařízení. Na druhé straně téměř celé území má významný turistický potenciál – zachovalou přírodu, udržované historické části měst, řadu cenných stavebních památek. Velkým potenciálem pro kraj Vysočina jsou památky UNESCO. Kraj Vysočiny vytváří sama o sobě atraktivní prostředí pro trávení volného času. Značný rekreační potenciál mají zejména lokality v údolích řek a v okolí vodních ploch. Pro zimní sporty je vhodná většina území Vysočiny, zejména pro běžecké lyžování.

5.1.1.2 Analýza poptávky (profil návštěvníka)

a) Skladba návštěvníků

Z hlediska geografického původu převažují domácí návštěvníci, kteří se v letním období podíleli na celkovém počtu návštěvníků 83 %, v zimním období 87 %. Mezi zahraničními návštěvníky byly v letním období nejčastěji hosté ze Slovenska (18 %), Německa (13 %), Holandska (13 %) a Rakouska (11 %). V zimním období nejčastěji návštěvníci ze Slovenska (25 %), Německa (17 %), Rakouska (13 %) a Polska (12 %). Z hlediska zahraničních návštěvníků je kraj Vysočina nejméně navštěvovaný kraj.

b) Bydliště domácích návštěvníků

Významný podíl návštěvníků tvoří obyvatelé Vysočiny (22,4 %), nejvíce návštěvníků přijelo dále ze sousedních krajů – z jižní Moravy (16,2 %, z toho z Brna 7,5 %), ze středních Čech (15,2 %, z toho z Prahy 10,3 %), z jižních Čech (8 %) a z východních Čech 6,3 %).

c) S kým návštěvníci přijeli

Do kraje Vysočina přijíždějí nejvíce návštěvníci s partnerem/známými (60 %). Nejméně do kraje přijíždějí s malými dětmi 9 %. Se staršími dětmi přijíždí 12 % návštěvníků a samo do kraje přijíždí 19 % návštěvníků

d) Věk návštěvníků

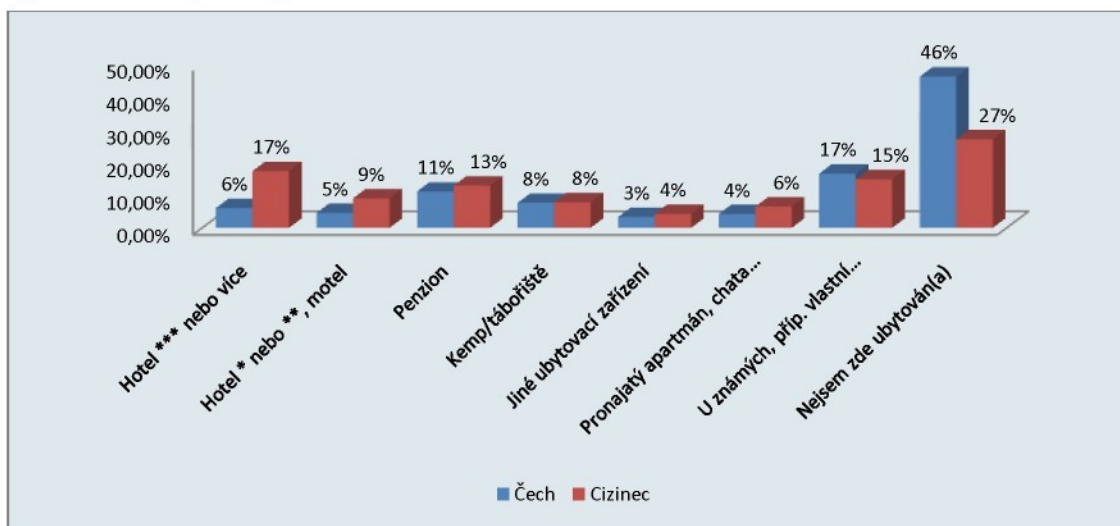
Z hlediska věkové skladby návštěvníků tvoří nejpočetnější skupinu turisté ve věku 35 až 49 let (30 %), tuto skupinu následuje věková kategorie 26 až 34 let (24 %), dále pak věková skupina do 26 let (21 %). Návštěvníci starší jak 50 let tvoří pouze 24 %, 17 % 50 až 59 let, 7 % 60 a více let.

e) Délka pobytu

Největší podíl návštěvníků plánoval strávit v regionu pouze jen den bez noclehu 47 %. Nejčastěji přijíždějí na 1–2 noci (24 %), téměř stejné množství jich tráví v regionu 3–7 nocí (23 %), týdenní a delší pobyty tvoří (7 %).

f) Druh ubytování

Návštěvníci, kteří se rozhodli v regionu strávit více dní (56 %), se ubytovali nejčastěji u známých, příbuzných, popř. na vlastní chatě či chalupě (16 %) či v penzionu (11 %), v kempech (8 %). Z hlediska využitých ubytovacích zařízení rozdělených na zahraniční a domácí návštěvníky, nejvíce zahraničních návštěvníků bylo ubytováno v hotelu tří a více hvězdiček, dále pak u známých či na vlastní chatě a v penzionu. Oproti tomu domácí návštěvníci byli ubytováni nejvíce u známých či ve vlastní chatě, v penzionu a kempu (viz graf 12).

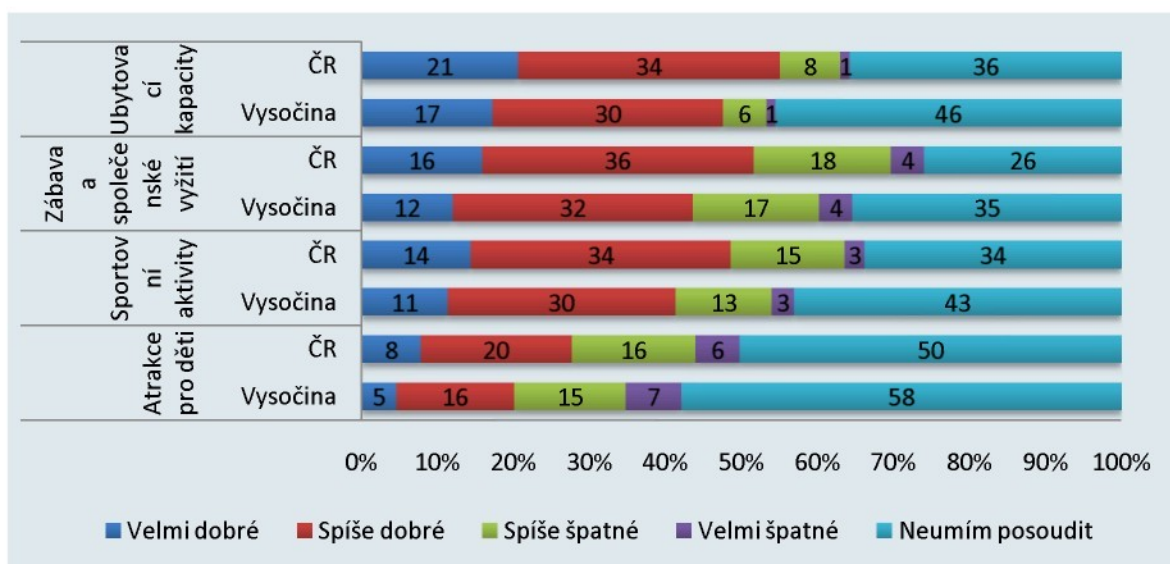

Graf 12 Využitý typ ubytování v kraji Vysočina

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 48]

g) Hodnocení vybavenosti

Na otázku vybavení pro sportovní aktivity se nevyjádřilo 43 % návštěvníků. Více než polovina ostatních byla s vybaveností pro sportování v zásadě spokojena. Vybavenost regionu atrakcemi pro děti nedokázalo posoudit 58 % dotázaných. Z těch, kteří na otázku odpověděli, byla polovina poměrně kritická. S nabídkou ubytovacích kapacit bylo spokojeno 47 % návštěvníků, stejné množství se neumělo vyjádřit, 7 % návštěvníků projevilo nespokojenost. Se zábavou a společenským vyžití byli dotázaní návštěvníci celkem spokojeni (44 %), 21 % návštěvníků spokojeno nebylo a 35 % návštěvníků se nedokázalo vyjádřit. Pokud se však uvedené ukazatele porovnají s ČR, je spokojenost ve všech hlediscích nižší než v průměru v ČR (viz graf 13). [48]

Graf 13 Hodnocení vybavenosti vybraných ukazatelů

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 48]

5.1.1.3 SWOT analýza

Jedná se o souhrn silných a slabých stránek z pohledu úspěšnosti na trhu a souhrn příležitostí a ohrožení, která na trhu existují. Závěry by měly ukázat, které silné stránky rozvíjet, kterým slabým stránkám se věnovat, abychom je eliminovali, které příležitosti využít a na která ohrožení si dát zvláštní pozor. [49]

SILNÉ STRÁNKY (+):	SLABÉ STRÁNKY (-):
- Dostupnost kraje - Zachovalá krajina - Existence chráněných přírodních území - Vysoký kulturní potenciál - historická jádra měst, koncentrace památek Unesco na světové úrovni	- Kapacitně a kvalitativně nedostatečná nabídka ubytovacích zařízení - absence ubytování vyššího standardu, nerovnoměrně rozložené ubytovací kapacity, nízké využití ubytovacích kapacit - Oproti jiným krajům nízký počet kulturního zařízení

• Atraktivní síť lyžařských běžeckých stop • Rozšiřující se nabídka pro jezdeckví a hipoturistiku • Významný potenciál venkovské turistiky a lidové architektury • Zájem o poznávací turistiku • Tradiční a atraktivní kulturní akce pro různé cílové skupiny (Prázdniny v Telči, Festival rekordů v Pelhřimově, Záměstí v Třebíči (velikost cílových skupin 1 až 10 tisíc, délka trvání 1 den až 1 měsíc) • Možnosti rybolovu • V počtu uskutečněných kongresů kraj zaujímal čtvrté místo mezi kraji	• Nedostatečná doprovodná infrastruktura – oproti jiným krajům malá hustota turistických tras a cyklotras + cyklostezek • Nedostatečná nabídka sportovního zařízení • Pouze dvě golfové hřiště na celém území • Nedostatečné zázemí pro kongresovou a incentivní turistiku • Krátká průměrná doba pobytu návštěvníků • Nízká návštěvnost kraje zahraničními turisty • Do kraje málo jezdí rodiny s malými dětmi – nedostatečná nabídka atrakcí pro děti
PŘÍLEŽITOSTI (+): • Zachovalá příroda • Poptávka po volnočasových aktivitách všeobecně stále roste - venkovská turistika, hipoturistika, cykloturistika, pěší a horská turistika (rozvoj dlouhodobě udržitelného cestovního ruchu) • Potenciál pro venkovskou turistiku a agroturistiku • Potenciál pro rozvoj volnočasových aktivit (rozšíření turistických tras a cyklotras) • Vyšší zájem turistů o kraj a delší doba pobytu v kraji (při zlepšení ubytovacích podmínek, rozšíření nabídky cestovního ruchu a efektivním marketingu) • Rozvoj kongresové a incentivní turistiky • Zvýšení zájmu zahraniční klientely (při efektivním marketingu a přizpůsobení nabídky zahraničním turistům, tzn. ubytování vyšší kategorie, sportovní vyžití – rozšíření golfových hřišť, sportovního zařízení a kulturního zařízení • Zvýšení zájmu o rodinnou dovolenou (při vytvoření vhodných atrakcí pro děti)	HROZBY (-): • Nebezpečí poškození přírody a krajiny v důsledku neorganizovaného a živelného rozvoje CR • Negativní vnímání zvyšujícího se počtu turistů u obyvatel menších sídel v kraji • Hospodářská krize v ČR a ve světě • Nedostatek financí pro rozvoj cestovního ruchu • Ztráta zájmu o turistické cíle bez atraktivní nabídky • Efektivní rozvoj cestovního ruchu v konkurenčních krajích a přesun návštěvníků do těchto oblastí

5.1.2 Strategie rozvoje cestovního ruchu

5.1.2.1 Výstavba a modernizace ubytovacích zařízení

Slabou stránkou kraje je ve srovnání s vyspělými regiony nedostatečná nabídka ubytovacích možností. Pokud chce kraj Vysočina přilákat více zahraniční klientelu, musí se v něm vybudovat zařízení s vyšším standardem, tzn. několik hotelů*****, razantně zvýšit počet hotelů ****, usilovat o certifikaci u všech zařízení a zvyšovat standard vybavenosti ubytovacích zařízení. Častým problémem u ostatních forem hromadných ubytovacích zařízení (kempy, chatové osady, atd.) je nízká úroveň a počet sociálního zařízení. Dostatečný počet a kvalita (čistota, vybavenost) sociálních zařízení by měla být standardem a základem u všech těchto forem ubytování.

Očekávané přínosy

- Zvýšení atraktivnosti kraje
- Delší doba pobytu návštěvníků
- Zvýšení zájmu o destinaci u zahraničních turistů
- Zvýšené příjmy z CR

5.1.2.2 Rozšíření sportovních zařízení

a) Bazény a koupaliště

Kraj Vysočina se potýká s nedostatečnou nabídkou sportovního zařízení. Pro cestovní ruch jsou především významné koupaliště a bazény a to jak venkovní tak i kryté. Protože v kraji by měli být vybudovány atraktivní i pro nepřízeň počasí nebo zimní období. Snahou kraje by tedy mělo být vybudování kvalitních koupališť a krytých bazénů odpovídajících dnešnímu trendu (protiproudy, tobogány, skluzavky...).

b) Wellness zařízení

Na trhu volnočasových aktivit narůstá zájem o zdravý životní styl a wellnessové pobyty, a to jak na mezinárodní tak i národní úrovni. Vysočina se potýká s velmi krátkou průměrnou dobou pobytu návštěvníků. Rozšířením zařízení zaměřených na wellness umožní prodloužit délku pobytu návštěvníků a současně zvýšit jejich finanční výdaje v kraji.

c) Golfová hřiště

Současným trendem je i zájem o golfovou turistiku, která přináší vysoké výnosy. V kraji Vysočina pro tento druh cestovního ruchu nejsou vybudované dostatečné podmínky. Aby se kraj vyrovnal domácí konkurenci, mělo by se v něm vybudovat ke stávajícím dvěma hřištím dalších 3 – 5 hřišť, minimálně 18 jamkových s kvalitními doprovodnými službami (ubytovací, stravovací, relaxační služby apod.).

Očekávané přínosy

- Příliv domácích a zahraničních turistů
- Prodloužení pobytu v kraji
- Zvýšení sportovního vyžití jak pro návštěvníky tak i obyvatele kraje

- Zvýšení konkurenceschopnosti nabídky zaměřené volnočasové aktivity
- Zvýšené příjmy z CR

5.1.2.3 Výstavba a zkvalitnění zařízení pro kongresovou turistiku

Z analýzy vyplynulo, že kraj Vysočina má nedostatečnou nabídku ubytovacích zařízení vhodných pro kongresovou a incentivní turistiku. Svou polohou uprostřed ČR má kraj velký potenciál uspět v této oblasti. Tomu nasvědčuje i fakt, že v analýze počtu uskutečněných kongresů, kraj Vysočina figuroval na čtvrtém místě. V kraji je však pouze několik menších kongresových zařízení, rostoucí poptávka po kongresové turistice však vyžaduje rozšíření a modernizaci stávajících kongresových center, ale je zapotřebí i vybudovat nová moderní a kapacitně větší centra, která budou vyhovovat i zahraniční klientele.

Očekávané přínosy

- Přiliv zahraničních i domácích turistů vyšších vrstev
- Zvýšení hodnoty destinace
- Zvýšené příjmy z CR

5.1.2.4 Výstavba infrastruktury pro pěší turistiku, cykloturistiku a hipoturistiku

a) Pěší turistika

Na základě analýzy nabídky bylo zjištěno, že kraj Vysočina má ve srovnání s ostatními kraji nedostatečnou síť značených pěších turistických tras. Tím přichází o řadu tržních příležitostí, protože pěší turistika je po poznávací turistice nejpreferovanější atraktivitou v ČR. Pro rozvoj cestovního ruchu v kraji je proto nutné vyznačit nejméně 500 km pěších tras, aby kraj mohl konkurovat ostatním krajům. Programy musí být ovšem sestavovány tak, aby nepoškozovaly přírodu, tedy aby splňovaly veškeré podmínky udržitelného rozvoje cestovního ruchu.

b) Cykloturistika

Cykloturistika se stala velkým boomem a je velmi oblíbenou formou trávení volného času. Rychle se vyšplhala na třetí nejpreferovanější aktivitu v ČR. Kraj Vysočina zaostává za ostatními kraji v hustotě těchto tras, proto pro efektivní rozvoj cestovního ruchu je nutné vybudovat lepší podmínky pro tento druh cestovního ruchu. Znamená to vyznačení nejméně 700 km cyklistických tras. Velmi oblíbené u turistů jsou cyklostezky, které mají v oblibě jak cyklisté tak i in-line bruslaři. Protože je to komunikace bez automobilového provozu, je vhodná i pro děti. Cyklostezky je vhodné budovat především kolem vodních toků. Cyklotrasy by měly být vybudovány tak, že bude prokazatelný jejich soulad se zásadami trvale udržitelného rozvoje, přínos k zachování kulturního a přírodního dědictví a rozvoji šetrné rekreace a turistiky ve prospěch místní komunity. Těmto požadavkům odpovídají „Zelené stezky Greenways. Vhodné by bylo tyto trasy spojit s tematikou venkova, který je pro kraj typický. To znamená, že zelenými stezkami propojit vesnice, které odrážejí lidovou architekturu kraje a které seznamují s lidovými tradicemi a hlavně se životem na venkově. Návštěvníkům by se tak nabídla možnost výběru jednodenních i vícedenních výletů za poznáním památek, venkova, domácích a hospodářských zvířat. Návštěvníci by tak mohli na svých cestách pozorovat

pasoucí se hospodářskou zvěř. Ve vesnicích by měli možnost navštívit farmy, kde by bylo dovoleno zvířata nakrmit, prohlédnout si je, či si je pohladit. V některých farmách by bylo možné vyměnit kola za koňský hřbet a udělat si projížďku na koních. Ve vesnicích by se měli prodávat BIO a domácí výrobky (možnost ochutnat domácí kozí sýr, mléko, možnost nakoupení bylinek, přírodních mýdel apod.). Na trasách by bylo vyznačeno, kde je možné se ubytovat na farmách. Tyto stezky by mohly být publikovány pod názvem „Vysočanské zelené stezky venkova“.

c) Hipoturistika

Kraj Vysočina by měl i nadále rozvíjet hipoturistiku, protože se stává stále oblíbenější formou trávení volného času. Předmětem opatření je vyznačení hipotras, zatraktivnění tras odpočinkovými místy a vytvoření ucelené mapy s vyznačenými hipotrasami a koňskými farmami.

Očekávané přínosy

- Rozptýlení návštěvnosti i do venkovských oblastí
- Podpora rozvoje služeb pro volný čas, sport a turistiku
- Vytváření nových pracovních míst na venkově
- Zhodnocení přilehlých parcel a budov
- Atraktivita pro rodinný sport a rekreaci
- Zvýšení návštěvnosti
- Prodloužení délky pobytu
- Podpora zdraví populace
- Rozvoj venkova
- Zvýšené příjmy z CR

5.1.2.5 Rozvoj šetrných forem cestovního ruchu

Nejen kraj Vysočina, ale i všechny ostatní kraje by měli rozvíjet cestovní ruch šetrnými formami k životnímu prostředí a stát by je při tom měl podporovat. Cestovní ruch by měl být rozvíjen tak, aby zabezpečil uspokojení současných potřeb, aniž by ohrozil možnosti uspokojení potřeb generací budoucích.

Šetrné formy cestovního ruchu představují takový rozvoj cestovního ruchu, který nenarušuje životní prostředí a přispívá k trvale udržitelnému rozvoji územních celků. Mezi šetrné formy cestovního ruchu patří agroturistika, ekoagroturistika a ekoturistika. V širším pojetí sem zařazujeme i cykloturistiku a další aktivity v rámci rozvoje venkovského cestovního ruchu.

- **Agroturistika** = forma venkovské turistiky, která je provozována podnikateli v zemědělské výrobě a slouží jim jako dodatečný nebo další finanční zdroj k udržení nebo rozšíření hlavního podnikatelského programu, tj. výroby zemědělských produktů. Zvláštnost agroturistiky na rodinné farmě spočívá v tom, že turista se volně pohybuje v provozním prostředí zemědělského podnikatele, resp. má možnost se seznámit se vším, co tvoří zemědělskou usedlost. Jde zejména o domácí a hospodářská zvířata (kočky, psy, koně,

krávy, prasata, ovce, kozy, drůbež aj.) a hospodářské objekty a movitosti (stáje, chlévy, stodoly, zemědělské stroje, nářadí apod.).

- **Ekoagroturistika** = je turistika na ekologicky hospodařících farmách produkujících bio-produkty, které jsou umístěny ve zdravotně příznivém životním prostředí. Ekologická farma nepoužívá při výrobě rostlin a chovu zvířat žádné syntetické chemikálie, hnojiva, hormonální přípravky, umělá barviva či konzervační látky. Zvířata jsou chována přirozeným způsobem a krmena bez používání masokostních mouček apod. Podstatným znakem ekoagroturistiky je nejen sejetí turisty s farmářskou rodinou, ale i účast na zemědělských pracích a konzumace produktů jejich ekologického zemědělství.
- **Ekoturistika** = je nejčastěji vymezována jako cestovní ruch zaměřený na poznávání přírody a orientovaný především na poznávání přírodních rezervací, národních parků, chráněných krajinných oblastí a dalších přírodních krás tak, aby nebyly cestovním ruchem narušovány. [50]

Opatření

Na šetrný rozvoj cestovního ruchu by se mělo hledět komplexně. To znamená propojit ubytování, stravování a volnočasové aktivity tak, aby přispívali k trvale udržitelnému rozvoji. Ubytovací a stravovací zařízení by se měli připojit k ekologickému fungování např. tím, že budova bude dobře tepelně izolována, že budou třídít odpad, používat na chodbách světla na fotobuňku, svítit úspornými žárovkami, využívat alternativní zdroje energie (solární panely, ekologické vytápění), využívat dešťovou vodu pro zalévání, používat české BIO potraviny, používat potraviny balené ve velkých balení (např. nepoužívat ke snídáním malá balená máslička, medy, marmelády...) atd. Ubytovací nebo stravovací zařízení, které by bylo umístěno na zelené stezce, by získalo certifikaci Zelené stezky, pouze pokud by splňovala výše uvedená kritéria. Samozřejmě, že ekologicky smýšlející podnikatelé by měli být dotováni a marketingově podporováni krajem (státem, EU) oproti neekologicky podnikajícím subjektům.

Na cyklostezkách, turistických stezkách či hipostezkách by měly být rozmístěny koše pro tříděný odpad (u sebe tři koše na plast, sklo a papír). Dále pak by bylo vhodné umístit na trasu zastřešená odpočinková místa, kde by byla zajímavou vzdělávací formou návštěvníkům a to hlavně dětem přibližována příroda. To znamená u odpočinkových míst vybudovat různá hřiště (vše by mělo být vyrobeno ze dřeva) s tematikou živé a neživé přírody či její ochrany. Cílem by bylo přispět k lepšímu povědomí jak dětí tak i dospělých o možnostech ochrany životního prostředí a zkvalitnění vztahu k přírodě, k jejímu lepšímu poznání a pochopení.

Očekávané přínosy

- Podpora rozvoje venkova
- Zvýšení hodnoty kraje
- Zlepšení či udržení životního prostředí
- Podpoření místních podnikatelů a produktů
- Delší doba pobytu v kraji

- Příliv rodin s dětmi
- Příliv turistů z velkých měst, kteří vyhledávají čistější prostředí
- Udržení krajiny i pro budoucí generace
- Zvýšení příjmů z CR

5.1.2.6 Rozšíření nabídky pro rodiny s dětmi

Analýzou bylo zjištěno, že do kraje přijíždí málo rodin s dětmi, a ti co přijeli, tak hodnotili negativně nabídku atraktivit pro děti. Jelikož populačně silný 70. ročník je ve věku, kdy zakládá nebo již má založenou rodinu, tak zaměření na tuto početnou skupinu osob by bylo velice perspektivní. K tomu je však zapotřebí připravit pro rodiny s dětmi cílenou a bohatou nabídku. Na následujících řádcích jsou nastíněny některé příklady nabídek pro děti.

Pobyt na farmě

Jedním z lákadel pro děti, jak již bylo zmíněno výše, by mohly být farmy. Současným nedostatkem většiny dětí je, že znají hospodářská, některé děti i domácí zvířata pouze z obrázků a nemají možnost se s nimi seznámit na vlastní oči a kůži a poznat jak to vůbec na farmě chodí a co to obnáší. Na farmách by tak měly jedinečnou možnost vše poznat – trávit volný čas v obklopení zvířat, asistovat při dojení, pomáhat krmit, ... K pobytu na farmě by neodmyslitelně patřily výše uvedené „Vysočanské zelené stezky venkova“.

Vzdělávací a zábavné zařízení „Poznej venkov a přírodu“

Další formou jak zabavit ratolesti (i při nepřízní počasí) by mohlo být zřízení vzdělávacího a zábavného zařízení (např. velký statek), kde by na děti čekal v jednotlivých světnicích personál, se kterým by si mohly zkusit vyrobit přírodní mýdlo; svíčku; keramiku; zvířátko, figurku nebo jinou dekoraci ze slámy, mechu, kaštanů a dalších přírodních materiálů, a jiné ruční práce (tematicky na Vánoce vyrábět svícínky, ozdoby na stromeček, dárečky, atd.; na Velikonoce pletení pomlázky, malování vajíček, atd.). Měla by být snaha používat výhradně přírodní materiály. Děti by dále měly možnost si zde vyrobit a s asistencí v peci upéct koláče, chleba, atd., ochutnat zde různé potraviny a pokrmy (kozi sýr, mléko, domácí buchty...). Pro děti by zde byl připraven i program her (např. poznávání přírodních produktů čichem, hmatem, chutí; poznávání obilnin, domácích a hospodářských zvířat + čím se živí; správně roztřídit odpad,...) Za jednotlivé hry by dostaly odměnu (malý dárek z přírodního materiálu), např. dřevěnou káču, vypálený obrázek zvířátka do dřeva, figurku, atd. Na statku by byl i koutek pro vyprávění pohádek nebo hraní loutkového divadla. V chlívkách a na prostranství statku by byla možnost i kontaktu s domácími a menšími hospodářskými zvířaty.

Programy pro děti

Během letní sezony by měly být různě na území kraje organizovány programy cílené pro děti. Vhodné jsou pro tyto aktivity hrady a zámky. Příkladem může být např. odhalování záhad na hradech či na nějakém

zámku zorganizovat zámecký bál (děti by přišly oblečené jako princezny a princové, byly by pro ně připravené různé soutěže a doprovodný program), a tak dále.

Dalšími programy by mohly být „šlápoty“ na pěších a cyklistických trasách s různou tematikou, kde by byly pro děti připravené různé hry a úkoly, za které by dostaly razítko a v cíli by děti získaly nějaký dárek na památku.

Koupaliště, aquaparky, muzea, multikina a jiné

Nezbytnou součástí musí být v kraji dostatečné množství venkovních koupališť vhodných pro děti (čistota, brouzdaliště, skluzavky, hřiště,...). V kraji musí být připraveny i atraktivity pro nepřízeň počasí či zimní období. Proto by se zde měly vybudovat, jak již bylo zmíněno výše, kryté aquaparky, muzea a multikina.

Očekávané přínosy

- Přilákání rodin s dětmi
- Prodloužení doby pobytu
- Vzdělání v oblasti poznání přírody, venkova, atd.
- Budování kladného vztahu k přírodě u dětí
- Zvýšení příjmů z CR

5.1.2.7 Propagace

Neodmyslitelnou a nesmírně důležitou aktivitou v cestovním ruchu je propagace, do které by se mělo investovat nemálo prostředků. Protože propagace je významným a někdy i rozhodujícím činitelem při získávání trhů. Je proto důležité, aby nově navržené ale i stávající atraktivity byly vhodnými formami propagovány a distribuovány k potenciálním návštěvníkům. Důležitým nástrojem propagace cestovního ruchu jsou propagační materiály. Kraj Vysočina jich má zpracovanou celou řadu. Z materiálů získaných na veletrhu cestovního ruchu Holiday World v Praze v roce 2009 lze konstatovat, že těmto materiálům chybí přehlednost. Jsou sice rozdělena na tematické celky, ale obsahová stránka není příliš přehledná. Pro návštěvníka je však jednoduchost a srozumitelnost propagačních materiálů důležitá. Proto vhodným řešením by bylo jednotlivé tematické propagační materiály zpřehlednit – doplnit o mapku s rejstříkem, kontakty graficky oddělit od ostatního textu (např. ke kontaktu dát obrázek obálky, která by byla v jiné barvě než ostatní text). Kraj Vysočina by se měl při tvorbě propagačních materiálů inspirovat knihami Evy Obůrkové, edicí KAM v České republice, která postupně mapuje celé území naší vlasti. Je to velmi pěkně a přehledně zpracovaný turistický průvodce. Je tematicky seřazen tak, aby se mohlo jednoduše hledat jen podle okruhů preferovaných zájmů. Pro snadnou orientaci a výběr výletů jsou knihy doplněny mapkou s rejstříkem. Pokud návštěvníka zajímá určitá oblast kraje, podle piktogramů a čísel uvedených v mapě pak může v rejstříku vyhledat, na kterých stránkách knihy jsou daná místa popsána. Piktografická mapka je vypracovaná i u jednotlivých tematických celků, což návštěvníkovi velmi zjednodušuje orientaci. V příloze 16 je možné si ukázky z knihy Evy Obůrkové (z knihy KAM na Jižní Moravě) prohlédnout. Obdobnou úpravu by kraj Vysočina měl provést i na jeho elektronickém turistickém portálu. Ten je sice velmi dobře rozčleněn na

tematické celky, které však obsahují pouze výčet atraktivit s informacemi (chybí tomu atraktivnost, poutavost...). Proto by kraj Vysočina měl turistický portál trochu zatraktivnit (doplnit kreslenými obrázky, fotografiemi, upravit barevné zpracování, piktogramovou mapku, atd.). Opět by bylo vhodné se inspirovat některým z turistických průvodců Evy Obůrkové. Další velmi účinnou formou propagace by byla reportáž v pořadu Toulavá kamera na ČT. Bylo by proto vhodné oslovit ČT a v reportáži vyzdvihnout jedinečnost kraje – Vysočanské zelené stezky venkova a ekologické farmy na nich umístěné + návštěvu vzdělávacího a zábavného zařízení „Poznej přírodu a venkov“

Očekávané přínosy: všechny výše uvedené

5.2 Pardubický kraj

5.2.1 Situační analýza

5.2.1.1 Vyhodnocení analýzy nabídky

Z mapování nabídky v druhé kapitole vyplynulo, že si Pardubický kraj v oblasti nabídky úplně špatně nevede. Je bezkonkurenčně první v hustotě cyklistických tras a má velmi dobré zázemí má i pro pěší turistiku a hipoturistiku. Mírně nadprůměrný je Pardubický kraj i v počtu divadel, kin (multikin) a sportovního zařízení. Mírně podprůměrný je pouze v počtu muzeí, oproti jiným krajům zůstává pozadu v počtu národních kulturních památek a památkově chráněných území a také v počtu ubytovacích zařízení vyššího standardu. Kde kraj velmi zaostává, jsou zařízení s možností pro kongresovou turistiku, v této oblasti je Pardubický kraj na tom nejhůře z celé ČR.

5.2.1.2 Analýza poptávky (profil návštěvníka)

a) Skladba návštěvníků

Do Pardubického kraje přijíždějí převážně domácí turisté (84 %). U zahraničních ale i domácích turistů není Pardubický kraj příliš oblíben, patří mezi tři nejméně navštěvované kraje. Zahraniční turisté přijíždějí zejména ze Slovenska (31,25 %), Německa (18,32 %) a Velké Británie (13,58 %).

b) S kým návštěvníci přijeli

Do Pardubického kraje přijíždějí turisté nejvíce s partnerem/ se známými (53 %) a nejméně do kraje přijíždějí s malými dětmi (11 %). Samo návštěvníků přijelo 23 %, se staršími dětmi/dítětem (13 %).

c) Věk návštěvníků

Z hlediska věkové kategorie je Pardubický kraj nejvíce oblíben u věkové skupiny 26 až 34 let (28 %) a 35 až 49 let (28 %). S přihlédnutím k průměru ČR je nejmenší zájem o kraj u věkové skupiny 50 až 59 let (13 %). Věková skupina do 25 let tvoří 22% podíl a věková skupina 60 a více 9% podíl.

d) Délka pobytu

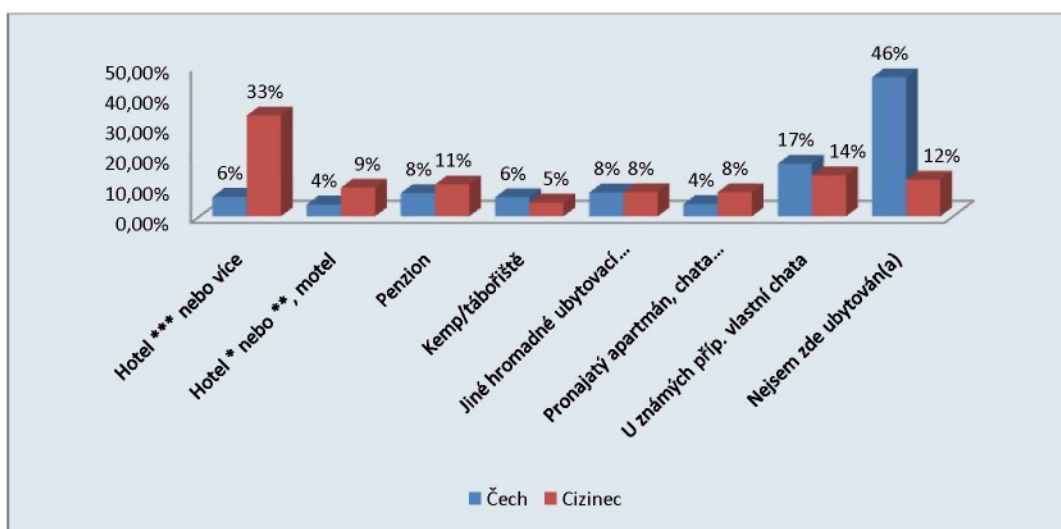
Největší podíl návštěvníků strávil v Pardubickém kraji pouze jeden den bez noclehu (47 %). Na 1-2 dny noci přijelo 24 % návštěvníků, 3-7 nocí (21 %) a delší cesty uskutečnilo pouze 9 % návštěvníků.

e) První versus opakovaná návštěva

Téměř polovina návštěvníků již byla v kraji více než třikrát. Více než čtvrtina návštěvníků zavítalo do kraje 1 až 3 kraj a zbývajících 28 % navštívilo kraj poprvé. Z toho vyplývá, že převážnou část tvoří věrní návštěvníci, kteří se do kraje vrací.

f) Využití ubytování

Téměř 60 % návštěvníků využilo nějaké ubytovací zařízení. Zahraniční návštěvníci nejvíce využívali hotely *** a více (33 %). Domácí návštěvníci byli ubytováni nejčastěji u známých příp. ve vlastní chatě (viz graf 14)

Graf 14 Využitý typ ubytování v Pardubickém kraji

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 48]

g) Hodnocení vybavenosti

Z hodnocení vybavenosti nejhůře dopadlo hodnocení atraktivit pro děti, kde se větší část návštěvníků vyjádřila negativně (20 % hodnotilo spíše špatně, 8 % velmi špatně), 51 % se neumělo vyjádřit a pouze 21 % procent bylo s atraktivitami pro děti celkem spokojeno (6 % velmi spokojeno, 15 % spíše spokojeno).

5.2.1.3 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY (+)	SLABÉ STRÁNKY (-)
- Hustota cyklistických tras – nejhustší síť cyklostezek a cyklotras v ČR - Hustota pěších turistických tras - Tradice hipoturistiky - Přírodní potenciál 5. místo v počtu tuzemských služebních cest - Významný potenciál venkovské turistiky - Dostihové závodiště Pardubice - Možnost zimních sportů - Dobrá dostupnost kraje	- Nedostatečná nabídka zařízení pro pořádání kongresů - Nízká nabídka ubytování vyššího standardu - Oproti statním krajům malý počet národních kulturních památek/ památkově chráněných území - Malý zájem o kraj u rodin s dětmi a negativní hodnocení atraktivit pro děti - Malý zájem o kraj u věkové skupiny starší 50 let - Krátká doba pobytu - Neefektivní či nedostatečná propagace kraje
PŘÍLEŽITOSTI (+)	HROZBY (-)
- Zvýšení zájmu o kraj u zahraničních turistů - Zvýšení zájmu o kraj u domácích turistů - Prodloužení doby pobytu - Příchod rodin s dětmi - Podpora místních malých a středních podniků (pohostinství, ubytovací zařízení, obchody...) - Rozvoj kongresové turistiky – příliv turistů vyšších vrstev	- Neefektivní propagace – špatně vynaložené finanční prostředky - Nedostatek finančních prostředků pro rozvoj cestovního ruchu - Hospodářská krize - Nebezpečí poškození a zatěžování krajiny necitlivým rozvojem ČR - Změna trendů v ČR

5.2.2 Strategie rozvoje

5.2.2.1 Ubytovací zařízení vyššího standardu

V Pardubickém kraji je nutné rozšířit ubytovací zařízení vyššího standardu a otevřít tak dveře rozvoji cestovního ruchu s vysokou přidanou hodnotou (příjezdový, sportovní, kulturní, veletržní cestovní ruch apod.). V kraji se nachází pouze dva hotely se čtyřmi hvězdičkami a žádný pěti hvězdičkový hotel. Vybudovat ubytovací zařízení vyššího standardu je nutné především pro zahraniční klientelu. Zahraniční turisté totiž vyhledávají čtyř a pěti hvězdičkové hotely. Proto pro získání této klientely ale i domácích turistů vyšších vrstev je nutné vybudovat síť hotelů **** (nejméně dalších 7 hotelů) a min. dva pěti hvězdičkové hotely.

Očekávané přínosy

- Příliv zahraničních turistů a domácích turistů vyšších vrstev
- Prodloužení doby pobytu
- Rozvoj podnikatelských služeb pro cestovní ruch
- Výrazné zvýšení příjmů z ubytování

5.2.2.2 Zařízení pro kongresovou turistiku

Pardubický kraj se řadí na poslední místo v počtu zařízení s možností pořádání kongresů. Na celém území Pardubického kraje jsou pouze 3 takováto zařízení, což je neuspokojivé málo. Přestože Pardubický kraj má úplně nejméně těchto zařízení, tak se v počtu uskutečněných kongresů nepohybuje na posledním místě, za ním ještě následují kraje Ústecký a Liberecký. Z toho lze usuzovat, že o Pardubický kraj jakožto cíl kongresové turistiky by byl zájem. Aby Pardubický kraj byl schopen uspokojit poptávku po kongresové turistice, je nutné vybudovat nová kongresová centra odpovídající kvality a doprovodných služeb o kapacitě alespoň 4 000 osob.

Očekávané přínosy

- Příliv velkých skupin návštěvníků
- Oslovení zahraniční klientely
- Delší doba pobytu
- Výrazné zvýšení příjmů z CR

5.2.2.3 Vytváření kvalitního prostředí pro poznávací cestovní ruch

Poznávací turistika je jednou z tradičních a nejvyhledávanějších forem cestovního ruchu. Rozvoj poznávacího cestovního ruchu umožňují kulturně-historické, architektonické, technické památky. Řada z nich se nenachází v dobrém stavu, některé jsou v důsledku toho využívány jen částečně nebo jejich stav žádné využití neumožňuje. Cílem opatření proto je rekonstrukce a zpřístupnění dalších objektů, které mohou přispět k rozvoji poznávacího cestovního ruchu (např. chátrající zámky a další usedlosti, muzea, rozhledny apod.). K tomu je zapotřebí provést podrobnou analýzu prostředí a nalézt vhodné investiční příležitosti.

Dalším řešením rozvoje poznávacího cestovního ruchu by mohlo být zvýšení hodnoty některých památek. Cílem opatření by tedy byla snaha o prohlášení vybraných památek za národní kulturní památku či určité území jako památkově chráněné území.

Očekávané přínosy

- Kultivovanější prostředí
- Zvýšení zájmu o poznávací turistiku v Pardubickém kraji
- Prodloužení doby pobytu
- Zvýšení příjmů z CR

5.2.2.4 Vytvoření nabídky pro rodiny s dětmi

Stejně jako u kraje Vysočina tak i v Pardubickém kraji chybí dostatečné množství nabídek a atraktivit cílených na děti. Pardubický kraj by proto měl vytvořit kalendář akcí s bohatým programem pro děti. Na území kraje by se tedy průběžně měly konat programy zaměřené na děti – zábavné, výchovné, kulturní nebo sportovní apod. Na turistických stezkách, cyklistických stezkách či hipostezkách je zapotřebí mít vybudovaná hřiště pro zabavení dětí a zpestření jejich výletu. V kraji nesmí chybět již zmiňované zařízení pro nepřízeň počasí (kryté bazény, muzea, různá návštěvnická centra apod.). Pro přilákání rodin s dětmi je důležitá hlavně dobrá propagace destinace. Pokud se destinace chce zaměřit i na rodiny s dětmi, měla by o tom také dát vědět široké veřejnosti. Proto je potřeba propagaci směřovat tak, aby oslovila tuto skupinu. To znamená vytvoření propagačních materiálů, které budou informovat o atraktivitách zajímavých a vhodných pro rodiny s dětmi, kalendář programových akcí pro děti, atd. Takové materiály by kromě běžných údajů měly podávat informace o tom, zda je atraktivita/aktivita vhodná pro děti všech věkových skupin, o ceně rodinného vstupného, otevírací době, internetových stránkách atd. Pokud destinace využívá reklamy v médiích, měla by i tam používat prvky, které podpoří dojem destinace vhodné pro rodiny s dětmi (např. reklama v rádiu může být namluvena dítětem, v tištěných reklamách mohou být obrázky rodin doplněné kreslenými obrázky).

Očekávané přínosy

- Zvýšení zájmu o kraj u rodin s dětmi
- Prodloužení doby pobytu
- Vzdělávání dětí a mládeže
- Zvýšení příjmu z CR

5.2.2.5 Propagace

Jelikož z analýzy vyplynulo, že Pardubický kraj v některých významných oblastech nabídky vyniká a až na nedostatečnou nabídku zařízení pro kongresovou turistiku v ničem zásadně nezaostává, je pravděpodobné, že Pardubický kraj uplatňuje neefektivní či málo intenzivní propagaci svého kraje.

Proč je poptávka po destinaci A vyšší než po destinaci B? A co motivuje klienta si vybrat tu či onu destinaci? Pokud existuje předchozí zkušenost klienta s destinací, je odpověď jednoduchá, protože jeho rozhodnutí vychází s největší pravděpodobností právě z ní. Druhá varianta odpovědi v případě, že dosud destinaci nenavštívil, zní, že klient se rozhodl na základě předchozí komunikace. Komunikace představuje základ propagace destinace a vychází ze skutečnosti, že produkt cestovního ruchu destinace je nehmotný a jako takový nemůže být viděn, ohmatán, ochutnán či jiným způsobem otestován. Povědomí klienta o destinaci a její výběr z větší části závisí na jeho informačních zdrojích. Informace (informační zdroj) jsou označovány za hlavní strategický faktor úspěchu destinace. Prvotní komunikace zahrnuje propagaci a zdroje informací. Zdroje informací lze rozdělit do čtyř skupin – komerčně a nekomerčně poskytované informace, informace poskytované osobně a neosobně (médiu). Kombinací uvedených skupin vzniká tzv. informační matice koncového klienta (viz obr. 2) [51].

KOMERČNÍ	OSOBNÍ		NEOSOBNÍ (masmédia)	
	touroperátor, agent průvodce turistická informační centra organizační pracovníci a další		reklama katalogy letáky videa teletext a další	
	VÝHODY • detailní a flexibilní • jednoduše dosažitelné • oboustranná komunikace • přesvědčivější než neosobní informace	NEVÝHODY • přesnost a kvalita se mohou lišit • vyžadují organizační management, aby byl efektivní	VÝHODY • jednoduše dosažitelné • konzistentní kvalita informací • dobré pro vytvoření povědomí a zájmu o destinaci	NEVÝHODY • jednosměrná komunikace • drahé na výrobu i na prezentaci v médiích
NEKOMERČNÍ	OSOBNÍ		NEOSOBNÍ (masmédia)	
	příbuzní a známí učitelé ve škole skupiny stejného zaměření (studenti, pracovníci jedné firmy...) reklama „ústa-ucho“ a další		programy o cestování noviny webové stránky průvodci (knihy) filmy zprávy a další	
	VÝHODY • u klientů považovány za důvěryhodné • detailní a flexibilní	NEVÝHODY • často neodborné • obtížně ovlivnitelné	VÝHODY • vysoká důvěryhodnost • považovány za odborné a profesionální • vysoká míra vlivu na klienta	NEVÝHODY • neflexibilní • obtížná kontrola obsahu

Obr. 2 Informační matice koncového klienta – zdroje informací a výhody a nevýhody

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 51]

Dle průzkumu STEM/MARK získávají turisté informace převážně z internetu, turistických center a hlavně od příbuzných nebo známých.

Pardubický kraj by se měl proto zaměřit především na následující formy propagace a aktivity:

- *tvorba propagačních materiálů* (přehledné a jednoduše srozumitelné, tematicky dělené)
- *dobře proškolený personál v turistických informačních centrech*
- *účast na veletrzích* (aktivně oslovovat potenciální návštěvníky, motivovat k návštěvě, pouštět video z kraje, mít k dispozici dostatečné množství propagačních materiálů atd.)
- *spravovat internetový turistický portál* (efektivně zpracovaný – přehledný, srozumitelný, doplněný o otevírací doby a odkazy na internetové stránky apod.)
- *reklama* - na různých webovských stránkách s turistickou tematikou, v tisku, eventuálně v rádiu (při medializaci kulturních a podobných akcí). Dále pak by bylo vhodné se spojit s ostatními kraji a lobovat o zavedení nového pořadu na České televizi. Mohlo by se jednat o pořad s např. s názvem „A to je ta krásná země, země česká“. Jednalo by se o pořad s týdenním vysíláním, jehož náplní by bylo

seznamování občanů s krásami České republiky. Jednotlivé díly by byly rozděleny tematicky na kraje, v nichž by byl připraven program např. na víkend + pozvání na plánované akce. Kraje by s ČT spolupracovaly na obsahu pořadu (za svůj kraj by sestavily víkendový program). Jelikož Česká televize má povinnost vytvářet vlastní tvorbu, mohla by být k takovému návrhu vstřícná.

Očekávané přínosy: všechny výše uvedené

5.3 Ústecký kraj

5.3.1 Situační analýza

5.3.1.1 Vyhodnocení analýzy nabídky

Ústecký kraj v některých oblastech nabídky cestovního ruchu vyniká, opak v jiných je hluboko pod průměrem ČR. Přestože byla velká část území kraje zdevastována v důsledku industrializace kraje a povrchové těžby uhlí, jsou na území velmi cenné lokality, a to jak z přírodního, tak i kulturně-historického hlediska. Ústecký kraj, který je považován za kraj průmyslový, má zároveň nejvyšší podíl velkoplošných chráněných území ve srovnání s ostatními kraji ČR. Důraz na průmyslový rozvoj kraje v období socialismu vedl také k zanedbání kulturně-historických památek. K celkové zchátralosti památek přispělo také poválečné vysídlení Němců. Řada památek (zejména sakrálních) přestala být využívána nebo byla využita velmi nevhodným způsobem [52]. Přestože kraj disponuje velkým počtem chráněných nemovitých památek, k cestovnímu ruchu se jich využívá pouze zlomek. Z hlediska kulturního zařízení Ústecký kraj disponuje velmi širokou nabídkou kin a multikin. Dále pak kraj nabízí řadu muzejních expozic a galerií s pestrým tematickým záběrem. V počtu divadel a přírodních amfiteátrů je Ústecký kraj pod průměrem ČR. Ústecký kraj má oproti jiným krajům i mezery v hustotě značených turistických a zejména cyklistických tras. Nedostatečnou nabídku má i v oblasti sportovní infrastruktury, zařízení pro kongresovou turistiku a i v oblasti ubytovacích možností.

5.3.1.2 Analýza poptávky (profil návštěvníka)

a) Skladba návštěvníků

Převažující část návštěvníků Ústeckého kraje tvoří domácí turisté (61 %). Nezanedbatelnou část zahraničních turistů tvoří zejména návštěvníci z Německa (67 %), Holandska (9 %) a Slovenské republiky (5 %).

b) S kým přijely

Největší podíl návštěvníků do Ústeckého kraje přijelo s přítelem/se známými (59 %). Samo se do kraje vydalo 18 % návštěvníků, s malými dětmi 11 % návštěvníků a téměř stejný podíl návštěvníků přijelo se staršími dětmi.

c) Věk návštěvníků

Mezi návštěvníky převažují spíše mladší lidé. Ve věku do 49 let jsou jich přibližně tři čtvrtiny. Nejpočetnější skupinou je věková kategorie 35-49 let.

d) Délka pobytu

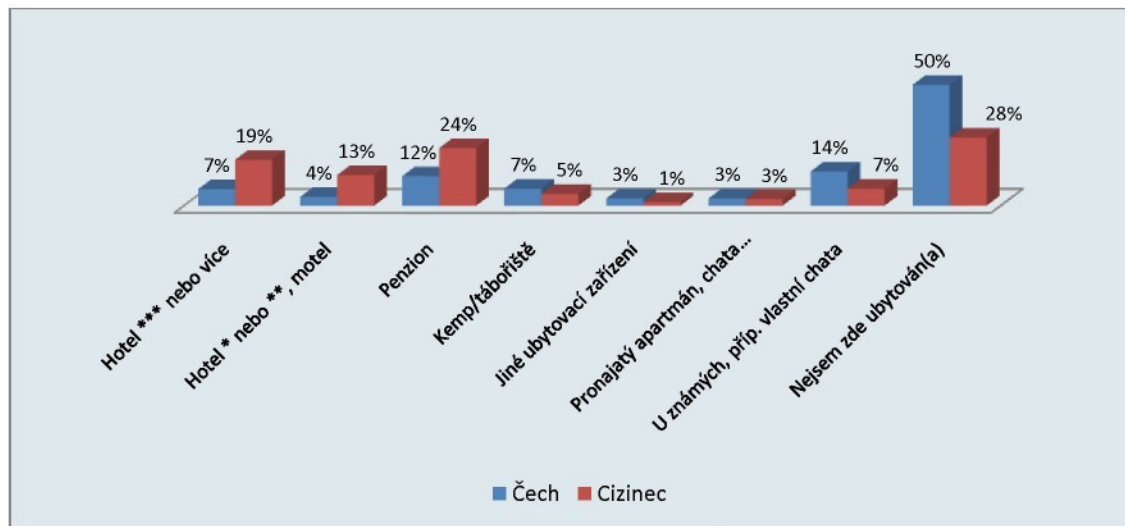
Necelá polovina návštěvníků Ústeckého kraje jsou jednodenní návštěvníci – stráví v kraji pouze jeden den, čtvrtina návštěvníků se v kraji zdrží 1 – 2 noclehy, 21 % se ubytuje na 3 – 7 noclehů a pouze 9 % na pobyt delší jak sedm dní.

e) První versus opakovaná návštěva

34 % návštěvníků zavítalo do Ústeckého kraje poprvé, téměř 30 % návštěvníků již v Ústeckém kraji bylo 1 až 3 krát a největší podíl návštěvníků (36 %) bylo v Ústeckém kraji již vícekrát.

f) Využití ubytování

Téměř 60 % turistů za své ubytování platilo, 40 % turistů ubytováno v kraji nebylo. Uskutečněné ubytování se liší, zda jde o domácího či zahraničního návštěvníka. Zahraniční návštěvníci byli ubytováni převážně v penzionech a hotelech *** a více. Naopak domácí návštěvníci více preferovali ubytování u známých či ve vlastní chalupě a v penzionu (viz graf 15).

Graf 15 Využití ubytování při pobytu v Ústeckém kraji

Zdroj: [Vlastní, upraveno dle 48]

5.3.1.3 SWOT analýza

SILNÉ STRÁNKY (+)	SLABÉ STRÁNKY (-)
• Výhodná poloha kraje • Existence lázeňských zařízení • Přírodní potenciál – národní park, CHKO • Počet nemovitých památek • Počet kin a multikin • Počet golfových hřišť v porovnání s ost. kraji	• Rozsáhlé poškození krajiny v důsledku industrializace • Chátrání či nešetrné využívání nemovitých památek • Nedostatečné zázemí pro kongresovou turistiku • Nedostatečná infrastruktura – sportovní zařízení, turistické trasy, cyklotrasy a hipotras • Kvalitativně i kvantitativně nedostatečná nabídka ubytovacích zařízení • Špatná pověst kraje – průmyslový kraj se zdevastovaným životním prostředím
PŘÍLEŽITOSTI (+)	HROZBY (-)
• Podpora rozvoje venkova • Zlepšení životního prostředí • Přeshraniční spolupráce • Zatraktivnění kraje • Zlepšení image kraje • Příliv domácích i zahraničních turistů • Prodloužení doby pobytu • Podpora malého a středního podnikání v kraji	• Nízká podpora cestovního ruchu ze strany státu či EU • Prohloubení negativní pověsti kraje • Kvalitnější nabídka v konkurenčních krajích či oblastech • Hospodářská krize • Nedostatek finančních prostředků na rozvoj CR

5.3.2 Strategie rozvoje cestovního ruchu

5.3.2.1 Výstavba a modernizace sportovního zařízení

Centra sportovní turistiky zpravidla v Ústeckém kraji neposkytují alternativní druhy sportovního vyžití, zábavy nebo např. odpočinku. Typickým příkladem je zejména nedostatečná nabídka kvalitních plaveckých bazénů a hřišť. Ústecký kraj by měl proto podpořit projekty na výstavbu nových a modernizaci některých stávajících plaveckých bazénů a hřišť (tenisová, volejbalová, nohejbalová, horolezecké stěny apod.)

5.3.2.2 Vybudování rozsáhlejší volnočasové dopravní infrastruktury

a) Pěší turistika

Jelikož druhou nejoblíbenější atraktivitou v ČR je pěší turistika, měla by se v Ústeckém kraji rozšířit síť značených pěších turistických tras. Vybudovat pouze samotné trasy však nestačí. Pro lepší atraktivnost je vhodné doplnit turistické trasy naučnými odpočinkovými místy či tabulemi. Kromě toho je prostor pro

zlepšení zejména v budování další doprovodné infrastruktury podél tras, jako jsou vyhlídkové body, lavičky a odpadkové koše. Naučné stezky mohou významně přispět k zapojení málo využívaných kulturně-historických a technických památek včetně lidové architektury do rozvoje cestovního ruchu. Při realizaci projektu by měl být kladen důraz propojenost jednotlivých tras, na principy udržitelného rozvoje, ochranu přírody a čistotu (rozmístění odpadkových košů na třídění odpadu podél tras, odpočinková a výhledová místa doprovázena naučnými tabulemi a zejména hřišti). Ústecký kraj, aby se dostal v hustotě turistických tras do popředí, by měl vyznačit nejméně 400 km tras.

b) Cykloturistika

Ústecký kraj má velké nedostatky v hustotě cyklistických tras. Mezi kraji se řadí až na poslední místo. Cyklistika se však stala velkým trendem a je hojně vyhledávanou volnočasovou aktivitou. Aby se Ústecký kraj posunul do popředí v hustotě cyklotras, musí jich vybudovat kolem 1000 km. Jelikož má Ústecký kraj velké problémy s tím, že je na něho nahlíženo jako na kraj průmyslový se zdevastovanou přírodou, měl by více než kterýkoliv jiný rozvíjet cestovní ruch a tedy i síť cyklotras na principech dlouhodobě udržitelného rozvoje. Při budování cyklotras by se dále pak nemělo zapomínat na propojenost jednotlivých tras, bezpečnost, naučná odpočinková místa s tématem ekologie či přírody a její ochrany, odpadkové koše pro tříděný odpad apod.).

c) Hipoturistika

Zájem o hipoturistiku se stále zvyšuje, proto je zapotřebí neotálet a vytvořit příhodné podmínky pro tuto volnočasovou aktivitu i v Ústeckém kraji. Je zapotřebí dohoda se stávajícími ranči a vytvoření mapy s vyznačenými trasami a ranči.

Očekávané přínosy

- Zvýšení atraktivity a konkurenceschopnosti Ústeckého kraje pro domácí i zahraniční cestovní ruch
- Posílení image kraje jakožto ideálního místa pro aktivní turistiku, sporty a zdraví prospěšné trávení volného času
- Propojení přírodních i kulturně-historických atraktivit do tematických okruhů
- Prodloužení doby pobytu
- Zvýšení využívání ubytovacích kapacit
- Zvýšení příjmů z cestovního ruchu

5.3.2.3 Využití kulturně-historického potenciálu

Ústecký kraj z hlediska potenciálu kulturně historických památek patří mezi nejrozmanitější kraje v České republice. Na jeho území se nachází velké množství památek nejrůznějších typů, z nichž mnoho je ale ve špatném technickém stavu a řada památek není pro účely cestovního ruchu zatím využívána. Opatřením by tedy měla být regenerace, údržba a péče o vzhled městských center (veřejná zeleň, prostranství, revitalizace brownfields...), rekonstrukce, údržba technického stavu a zpřístupňování kulturně historických a technických památek, které mohou být využity pro turistické účely.

Očekávané přínosy

- Zlepšení vzhledu a image měst a obcí v Ústeckém kraji
- Zlepšení technického stavu kulturně historických a technických památek
- Zapojení do rozvoje cestovního ruchu turisticky méně exponovaná území a venkovské oblasti
- Prodloužení průměrné délky pobytu návštěvníků v regionu
- Vysoké využívání ubytovacích kapacit
- Zvýšení návštěvnosti kraje domácími i zahraničními návštěvníky
- Zvýšení příjmů z cestovního ruchu

5.3.2.4 Rozšíření ubytovacích možností

Ústecký kraj se potýká s nedostatečnou nabídkou ubytovacích možností. V počtu hotelů 4 hvězdičkových Ústecký kraj nepatří mezi nejhorší kraje, přesto by se měl zaměřit na budování především hotelů 3 a 4 hvězdičkových na úkor hotelů nižších kategorií. Vhodné by bylo, zejména pro kongresovou turistiku a zahraniční klientelu, v kraji vybudovat alespoň tři hotely 5 hvězdičkové. Pro kvalitní uspokojení turistů je nutné kontrolovat úroveň zejména sociálních zařízení v kempech, chatových osadách a obdobných hromadných ubytovacích zařízeních. Ústecký kraj by měl především pro domácí návštěvníky zvýšit počet chatových osad.

Očekávané přínosy

- Prodloužení doby pobytu
- Vyšší využívání ubytovacích kapacit
- Zvýšení příjmů z cestovního ruchu

5.3.2.5 Výstavba a modernizace zařízení pro kongresovou turistiku

Toto opatření je těsně spjata s opatřeními předchozími. Kongresová turistika si žádá ubytování vyšších kategorií plus další specifika (vhodná místa pro pořádání kongresů, dopravní obslužnost, doprovodné programy - možnosti odpočinkových, sportovních, kulturních, společenských a zábavních aktivit apod.).

Pro konání akcí kongresového turismu jsou typická tato místa:

Kongresová centra, konferenční centra, výstavní haly - jsou specializovanými zařízeními k pořádání velkých akcí kongresového typu.

Kongresové hotely - jedná se o hotely s vhodným vybavením, především s odpovídajícím kongresovým nebo konferenčním sálem, s místnostmi pro činnost sekce, konání workshopů atd.

Vysoké školy - patří mezi tradiční místo konání kongresových akcí. Kromě jiného mají dobré odborné a personální zázemí pro pořádání kongresových akcí.

Kulturní, společenská centra - jedná se o významné objekty zpravidla s vysokou kulturní, společenskou či historickou hodnotou. K takovým objektům patří například Obecní dům, Španělský sál Pražského hradu, Karolinum.

Sportovní haly a stadiony - pro určitý typ akcí je možné využít i velká sportovní centra, především haly a zastřešené stadiony.

Dopravní prostředky - určitou oblibu získávají v poslední době pro pořádání akcí na dopravních prostředcích, především zámořské a říční lodě. [53]

Očekávané přínosy

- Zvýšení návštěvnosti domácích a zejména zahraničních klientů vyšších vrstev
- Prodloužení průměrné doby pobytu regionu
- Vysoké využívání ubytovacích kapacit vyšších kategorií
- Podpoření doprovodných služeb – sportovní zařízení, kulturní zařízení, relaxační zařízení apod.
- Zvýšení příjmů z cestovního ruchu

5.3.2.6 Vybudování lepšího image kraje

„Image je výraz celkových objektivních znalostí, dojmů, předsudků, obrazotvornosti a emociálních myšlenek jednotlivce nebo skupiny o konkrétním předmětu nebo místě“ [54, str. 134]

Rozvoj cestovního ruchu šetrným přístupem k životnímu prostředí

Jak již bylo zmíněno, Ústecký kraj se potýká s problémem negativního image a to i přes to, že se na jeho území nachází i rozsáhlá plocha významných chráněných oblastí. Aby se změnilo mínění turistů o Ústeckém kraji, nelze se pouze zaměřit na marketingovou strategii, důležité je konkrétními kroky dávat veřejnosti najevo snahu nápravy zlepšení životního prostředí. Změna postojů klientů k destinaci je nesložitější cíl a je to běh na dlouhou trať. Pokud se však negativní mínění o destinaci dokáže zlomit, bude mít kraj otevřené dveře pro efektivní rozvoj cestovního ruchu. Fakt že průmysl narušil životní prostředí kraje, již změnit nelze. Lze však činit taková opatření, kterými budou vzniklé ztráty z části kompenzovány a životní prostředí se tak bude vylepšovat. To znamená, že by Ústecký kraj měl při rozvoji cestovního ruchu a plnění všech výše uvedených opatření využívat ekologické technologie a materiály (tepelná izolace, obnovitelné zdroje – solární panely, ekologické vytápění, apod.), finančně a marketingově podporovat podniky, které uplatňují principy ekologického zemědělství, bydlení či stravování. Dále je nutné vzniklé ztráty na životním prostředí kompenzovat např. výsadbou stromů, ochranou přírody, podporou vzdělání a výchovy v oblasti ekologie, životního prostředí a důležitosti přírody (ať vzdělávací a naučná odpočinková místa s hřišti na turistických a cyklistických stezkách, tak i finanční podpora ekologických besed, programů s ekologickou tematikou a tematikou spjatou s přírodou pro školy, školky a širokou veřejnost apod.). Jednoduše řečeno, kraj aby změnil negativní smýšlení návštěvníků o Ústeckém kraji jako průmyslové destinace se zdevastovanou krajinou, musí viditelně a konkrétními kroky dát najevo, že se tento kraj snaží chovat ekologicky a své prostředí intenzivně vylepšuje a chrání. Pokud bude Ústecký kraj usilovnými kroky stavět cestovní ruch na ekologických principech, je velice pravděpodobné, že se bude i takto jevit v očích návštěvníků. Mimo to se

těmito veřejnoprospešnými aktivitami bude zasluhovat o pozitivní public relations, což je jedna z neúčinnějších forem propagace. Negativní image lze eliminovat s výše uvedenými nápravnými kroky společně prostřednictvím promyšlené a dlouhodobé prezentační a komunikační strategie.

Očekávané přínosy

- Pozitivní vnímání kraje – zlepšení image
- Zlepšení životního prostředí
- Vzdělávání návštěvníků a veřejnosti v oblasti ekologie a výjimečnosti přírody
- Zvýšení návštěvnosti domácích i zahraničních návštěvníků
- Prodloužení doby pobytu
- Vysoké využívání ubytovacích kapacit
- Zvýšení příjmů z cestovního ruchu a další

5.4 EKONOMICKÉ ZHODNOCENÍ

Určení nákladů jednotlivých opatření je velice složité. K tomu aby bylo možné objektivně určit nákladové položky je zapotřebí hlubších analýz a již konkretizovaných projektů. Proto pro představu o výnosnosti rozvoje cestovního ruchu je vybráno jedno opatření, u které jsou určeny přibližné očekávané náklady a výnosy z tohoto opatření plynoucí. Pro nákladovou analýzu bylo vybráno opatření **vybudování cyklistických tras v kraji Vysočina**. Na rozpočet projektu bude nahlíženo komplexně za celý projekt vybudování cyklotras o délce 700 km. Na základě získaných informací bude možné zhodnotit, zda opatření bude ekonomicky přínosné a zda se tedy mají investovat prostředky do jednotlivých dílčích podprojektů (jednotlivých cyklotras).

5.4.1 Rozpočet nákladů komplexního projektu Vysočanské zelené stezky venkovem

Budování cyklotras by mělo být v souladu s přírodou a pro větší bezpečnost zároveň s minimálním kontaktem automobilové dopravy, tzn. využívat již existujících polních zemědělských cest, lesních cest a málo frekventovaných silnic. Jak již bylo zmíněno v návrhu, cyklotrasy by měly být doplněny odpočinkovými místy, kde by byla zajímavou vzdělávací formou návštěvníkům a to hlavně dětem přibližována příroda. To znamená u odpočinkových míst vybudovat různá hřiště s tematikou živé a neživé přírody či její ochrany. Cílem by bylo přispět k lepšímu povědomí jak dětí tak i dospělých o možnostech ochrany životního prostředí a zkvalitnění vztahu k přírodě, k jejímu lepšímu poznání a pochopení. Výchovné areály budou střídavě proloženy klasickými dětskými hřišti a běžnými odpočinkovými místy (zastřešená odpočinková místa, lavičky apod.). U všech odpočinkových míst budou umístěny stojany na kolo, infostojany a odpadkové koše pro tříděný odpad. Budování tras bude soustředěno do venkovských oblastí, dojde k propojení jednotlivých vesnic, a tím k podpoře místních podnikatelských a zemědělských subjektů.

Dle informací poskytnutých Klubem českých turistů stojí zpracování projektu značení cyklotrasy vč. schvalovacího řízení cca 500-600 Kč/1 km, vyznačení 1 km cyklotrasy se pohybuje v průměru kolem 3500 až 4000 Kč (podle hustoty značek a nutnosti zabudovávat pro ně samostatné sloupky). Tyto částky však nejsou konečné. Pro zatraktivnění cyklotrasy je zapotřebí vybudovat dostatečnou síť doprovodné infrastruktury, její orientační kalkulaci lze vidět v tab. 58.

Tab. 58 Orientační rozpočet nákladů projektu Vysočanské zelené stezky venkovem

ORIENTAČNÍ ROZPOČET PROJEKTU			
Název projektu: VYSOČANSKÉ ZELENÉ STEZKY VENKOVEM			
Místo realizace: KRAJ VYSOČINA (venkovské oblasti – nutno rozpracovat na dílčí projekty)			
Období realizace: PRŮBĚŽNĚ			
NÁKLADY NA PROJEKT			
Položky	Množství/ délka	Cena za jednotku	Cena celkem (Kč)
Vyznačení cyklotrasy	700 km	3800 Kč/km	2 660 000
Zpracování projektové dokumentace značení cyklotrasy, vč. schvalovacího řízení	700 km	500 Kč/km	350 000
Plánovaný počet odpočívadel celkem	140 odpočívadel		
- z toho: lavičky (dřevo)	330 kusů	3 500 Kč/kus	1 155 000
Zastřešená odpočívadla (2 lavičky + stůl)	35 kusů	8 000 Kč/ souprava	280 000
herní a výchovné areály (dřevo)	70 objektů	300 000 Kč/ objekt	21 000 000
stojany na kola (kov, pro 6 kol)	140 kusů	1140 Kč/ kus	159 600
odpadkové koše na tříděný odpad (beton, dřevo)	140 kusů	5 400 Kč/set košů na tříděný odpad	756 000
malé odpadkové koše na smíšený odpad (dřevo)	140 kusů	980 Kč/kus	182 000
Infostojan (dřevo)	140 kusů	14 000 Kč/kus	1 960 000
Zpracování projektové dokumentace doprovodné infrastruktury a stavu cyklotrasy	700 km	1000 Kč/km	700 000
Práce: montáž herních a výchovných areálů		20 % z ceny	4 200 000
montáž ostatního mobiliáře		15 % z ceny	673 890
zemní práce + materiál – dle potřeby oprava povrchu vozovky, úprava zeleně, zbudování lávek, mostků...	Orientační odhad – 50 % cyklotrasy (tzn. 350 km)	300 Kč/m	105 000 000*
NÁKLADY CELKEM			139 076 490

Zdroj: [Vlastní]

* Při budování cyklotrasy je zapotřebí počítat i s náklady na bezpečnost, tzn., že některé úseky trasy budou potřebovat úpravu cesty, eventuálně vozovky. Může se jednat o úpravu vyježděné cesty v přírodním terénu (zasypání výmolů,

vyhlazení nerovnosti, posekání porostů zasahujících do cesty...(méně finančně náročné)) nebo se může jednat o cesty zpevněné (výsrava, vyčištění zpevněného povrchu...(více finančně náročné)). Jelikož tyto informace budou známy až při rozčlenění projektu na dílčí podprojekty, jedná se pouze o velmi orientační odhad, k určení přesnějších nákladů, jsou nutné již detailní jednotlivé dílčí projekty a tedy již určené a konkretizované cyklotrasy. Náklady jsou záměrně nadhodnocené.

5.4.2 Finanční zabezpečení projektu

Finanční prostředky lze získat z následujících dotačních titulů:

- **Strukturální fondy - Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) - Regionální operační program NUTS II Jihovýchod – rozvoj infrastruktury pro cestovní ruch**

V rámci této oblasti budou podporovány především tyto aktivity: značení, opravy a úpravy cyklotras včetně doplňkových zařízení. Součástí této oblasti bude také rekonstrukce či výstavba přístupových komunikací k cyklostezkám. Dotace na rozvoj cyklistické infrastruktury může činit z EU až 85 %, státní rozpočet 7,5 %, a zbylých 7,5 % tvoří finanční zdroje kraje. Na prioritní osu 2 (rozvoj udržitelného cestovního ruchu) je z fondů EU vyčleněno 133, 8 mil. EUR. Na prioritní osu 3 (udržitelný rozvoj měst a venkovních sídel) je z fondů EU vyčleněno 201,5 mil. EUR. Na prioritní osu 4 (technická pomoc – výběr projektů, zpracování studií a analýz...) je z fondů EU vyčleněno 23,9 mil. EUR.

- **Evropský fond – Program rozvoje venkova**

Významným finančním zdrojem je rovněž Program rozvoje venkova, který je samostatně financován v rámci společné zemědělské politiky EU z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Řídícím orgánem programu je Ministerstvo zemědělství. Cestovní ruch je v tomto programu chápán jako příležitost pro diverzifikaci ekonomických aktivit na venkově, čímž významně přispívá k rozvoji nezemědělské produkce. Celkově je na podporu rozvoje cestovního ruchu v tomto programu alokováno v opatření 1.3 Podpora cestovního ruchu včetně veřejných a soukromých zdrojů cca 144,8 mil EUR, ze kterých budou podporovány projekty zaměřené zejména na budování rekreační infrastruktury a zajištění služeb pro pěší a vodní turistiku, lyžování, budování vinařských stezek a hippostezek. [57]

- **Dalším zdrojem financování je Nadace Partnerství – grantový program Greenways**

Jejich cílem je podporovat dlouhodobý rozvoj a péči o víceúčelové trasy a stezky, které nesou jméno Greenways.

Dle informací poskytnutých ministerstvem pro místní rozvoj, lze počítat s tím, že pokud bude projekt detailně propracován, můžou výše uvedené dotace pokrýt až 95 % vynaložených nákladů.

V následující tabulce 59 jsou zachyceny zdroje financování. Očekává se, že 87,3 %, tj. 121 413 776 Kč bude získáno z dotačních titulů. Zbylých 12,7 % (17 662 714 Kč) bude muset být hrazeno z prostředků krajů a obcí (eventuelně úvěrem) či sponzoringem podnikatelských subjektů.

Tab. 59 Zdroje financování projektu

Dotační subjekt	Dotační titul	Očekávaná přidělená dotace (%)	Očekávaná přidělená dotace (Kč)
EU	Strukturální fondy ROP NUTS II Jihovýchod	62 %	86 227 424
	Program rozvoje venkova	20 %	27 815 298
Státní rozpočet	Regionální rozvoj	5 %	6 953 825
Nadace Partnerství	Greenways	0,3 %	417 230
Zdroje vlastní	Zdroj financování	% z celkových vynaložených nákladů	Vynaložené náklady
Zdroje kraje a obcí	Rozpočet kraje a obcí, sponzoring podnikatelských subjektů	12,7 %	17 662 714

Zdroj: [Vlastní]

5.4.3 Analýza výnosů (užitků)

Vybudováním sítě ekologických cyklotras orientovaných převážně na venkovské oblasti, dojde ke vzniku nových rozvojových příležitostí v občanské vybavenosti, nových investičních příležitostí a dále pak ke zvýšení zaměstnanosti zejména v obslužných zařízeních cestovního ruchu a údržbových zařízeních komunikace a k dalším užitkům.

Výnosy z realizace projektu jsou sledovány přímé a nepřímé:

Mezi **přímé výnosy** se řadí zejména výběry z pronájmu, např. parkovacích ploch, tržních ploch, výběry vstupného, správní a místní poplatky, výnosy z prodeje a realizace obecního majetku a další příjmy z vlastního hospodaření. **Nepřímé výnosy** jsou zejména přínosy od výběru daní, např. daň z příjmu fyzických osob, daň z příjmu právnických osob, daň z nemovitostí, dále příjmy rozpočtových organizací, odvody příspěvkových organizací. Kromě toho je možno hovořit o užitcích (výnosech) hmotných a nehmotných, tedy takových, které vytvářejí vyšší užitnou hodnotu.

Analýza výnosů je nejzranitelnější část při plánování projektu, neboť finanční efekty z investice je velice obtížné plánovat, protože jsou ovlivněny širokou škálou různých faktorů, které nelze vždy přesně postihnout a zpracovat do návrhu investičního projektu. Proto je třeba zvažovat různé varianty vývoje a počítat s možností, že dosažené hodnoty nemusí vždy odpovídat předpokládanému odhadu.

Identifikaci peněžních toků respektive číselně vyjádřitelných přínosů (výnosů) je možno vyčíslit pomocí finančních efektů vyplývajících z určitých makroekonomických důsledků. Při odhadu makroekonomických číselně vyjádřitelných důsledků se bude vycházet ze zvýšení obrátu v regionu, tj. ze zvýšení zájmu turistů o daný region a následného rozvoje podnikatelských aktivit v daném regionu. Je třeba si zejména uvědomit

pozitivní vliv agregátní poptávky na rozvoj výroby a služeb a následného multiplikačního účinku. Zvýšený zájem turistů by měl vést ke zvýšeným příjmům podnikatelů, tím i k většímu odvodu daní, k novým investicím či další spotřebě a to i v důsledku příjmů zaměstnanců u nově vytvořených pracovních míst. [56]

Tento multiplikační účinek není přesně možné zcela postihnout, proto se zdůrazní finanční i další účinky z následujících oblastí:

- a) Úspora v důsledku nově vytvořených pracovních míst,
- b) Zvýšení bohatství podnikatelských i soukromých subjektů v důsledku přilákání nových turistů - dodatečné přírůstkové výnosy spočívající ve vytvořeném zisku v důsledku prodeje suvenýrů, provozování restauračních zařízení, ubytování i zvýšených tržeb v obchodech a samozřejmě již výše zmíněné příjmy z biopotravin a přírodních výrobků,
- c) Nehmotné, finančně prakticky nevyjádřitelné užítky.

V následující analýze bude postupováno obezřetně a pracováno spíše spolu s Evropskou unií uplatňovanou zásadou opatrnosti, tj. počítat s nižšími výnosy.

a) Úspora v důsledku nově vytvořených pracovních míst

Úspora vzniklá v důsledku vytvoření jednoho pracovního místa se předpokládá ročně ve výši 138 552 Kč.

Vychází se z nákladů na vyplacené podpory v nezaměstnanosti, sociálních dávek, zdravotního pojištění placeného státem, ztráty v důsledku neodváděného zdravotního a sociálního pojištění zaměstnancem [56].

Celková roční úspora bude pak záviset na předpokládaném počtu vytvořených a indukovaných pracovních míst. Pokud se bude skromně předpokládat vytvoření 1 pracovního místa v rozmezí deseti kilometrů cyklotrasy (tzn. 70 nových pracovních míst), úspora pak bude činit $138\,552 \times 70 = 9\,698\,640,-$ Kč ročně.

b) Zvýšení bohatství podnikatelských, zemědělských i soukromých subjektů v důsledku přilákání nových turistů

Pro kraj Vysočina bylo navrženo vybudovat 700 km cyklistických tras. Tímto počtem nově vybudovaných cyklotras předstihne kraj Vysočina konkurenční sousední Jihočeský kraj. Cílem opatření je mimo jiné zvýšení návštěvnosti hromadných ubytovacích zařízení, protože platí zkušenost EU, že turisté utratí 60 % nákladů na dovolenou za ubytování a stravování v místě rekreace [55]. Konkurenční Jihočeský kraj má třetí největší návštěvnost v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR. Počet příjezdů do hromadných ubyt. zařízení v Jihočeském kraji činí 978 717 příjezdů. Návštěvnost hromadných ubytovacích zařízení v kraji Vysočina je o více jak polovinu nižší. Proto byl určen cíl opatření přiblížit se Jihočeskému kraji a zvýšit návštěvnost alespoň o 80 000 návštěvníků za rok. Vybudováním a při správném propojení cyklotras vytvoří kraj rozmanitější nabídku pro příznivce této volnočasové aktivity, která je třetí nejvyhledávanější aktivitou v ČR a tudíž je pravděpodobné, že se návštěvníci v kraji zdrží déle a tím pádem i v kraji utratí více než doposud, kde průměrná útrata na jednu turistickou cestu u domácích turistů činila 1424 Kč. Cílem opatření je prodloužit dobu pobytu a navýšit průměrnou útratu na jednu turistickou cestu na 1 800 Kč.

Zvýšení bohatství subjektů bude v důsledku nárůstu návštěvnosti (domáci i zahraniční) a zvýšení průměrné útraty na jednu turistickou cestu činit: $80\,000 \times 1\,800 = 144\,000\,000$ Kč ročně

Celkové roční makroekonomické přírůstkové efekty budou ve výši **153 698 640 Kč** (viz tab. 60).

Tab. 60 Roční makroekonomické přírůstkové efekty

B. VÝNOSY Z PROJEKTU	Kč
Roční zvýšení příjmu z cestovního ruchu (Kč)	144 000 000
Úspora v důsledku nově vytvořených míst	9 698 640
VÝNOSY CELKEM	153 698 640

Zdroj: [Vlastní]

c) Nehmotné, finančně prakticky nevyjádřitelné užitky

Je třeba zmínit i nehmotné finančně prakticky nevyčíslitelné užitky jako např. zvýšení spokojenosti občanů, zlepšení životního prostředí, podpora rozvoje venkova, vzdělávání populace v oblasti ekologie a životního prostředí, podpora aktivního a zdravého trávení volného času apod.

5.4.4 Hodnocení ekonomické efektivity

Nákladové položky v rozpočtu jsou sice pouze orientační. Konkrétní požadavky na vybudování cyklotrasy by byly známy až po přesném vymezení jednotlivých tras. Přesto lze konstatovat, že opatření je výnosné, protože roční ekonomické přírůstkové efekty převyšují vynaložené náklady. Je zapotřebí zmínit, že atraktivnost kraje se nezvýší pouze tímto opatřením, ale je zapotřebí zapracovat i na dalších navržených krocích, které jsou branou k tomu, aby návštěvníci v kraji strávili více dní a utratili více prostředků než doposud.

Ekonomická efektivnost projektu bude doložena na následujících ukazatelích:

a) Doba návratnosti

je doba, za kterou splatí peněžní příjmy z investice investiční výdaj. Pokud by byla naplněna výše uvedená očekávání, tzn., že se zvýší návštěvnost, útrata turistů a počet pracovních míst doba návratnosti investice by byla realizována **do jednoho roku** po zavedení projektu do užívání.

Musí se však počítat s tím, že očekávané cíle nenastanou a tudíž je zapotřebí zohlednit to riziko. Riziko je možno zahrnovat do investičních projektů tím, že optimistickou variantu snížíme o riziko nedosažení vytyčených cílů. V podstatě se jedná o upravení o tzv. jistotní koeficient, tj. pravděpodobnost, že daný efekt nastane. Bude se počítat s tím, že pravděpodobnost, že daný efekt nastane, je 50 %.

Předpokládaný roční peněžní příjem při akceptování makroekonomických důsledků (zahrnutí rizika) je uvažován následující: $153\,698\,640 \times 0,5 = 76\,849\,320 \text{ Kč}$

Prostá doba návratnosti investice při začlenění rizika = $139\,076\,490 / 76\,849\,320 = 1,8 \text{ roku}$

b) Čistá současná hodnota (ČSH)

ČSH se vypočítá jako rozdíl diskontovaných peněžní příjmů a investičních výdajů. ČSH v podstatě ukazuje absolutní přínos projektu, tj. ukazuje, jak projekt přispěje ke zvýšení absolutního bohatství sídel, firem a zemědělských subjektů, kteří se do cestovního ruchu zapojují.

ČSH bez začlenění rizika (5 let)

$$\begin{aligned} \text{ČSH} = & \left[153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^1} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^2} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^3} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^4} + \right. \\ & \left. 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^5} \right] - 139,08 \text{ mil.} = 526,363 \text{ mil.} \end{aligned}$$

ČSH je kladná. Projekt je efektivní.

ČSH se začleněním rizika (5 let)

$$\begin{aligned} \text{ČSH} = & \left[76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^1} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^2} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^3} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^4} + \right. \\ & \left. 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^5} \right] - 139,08 \text{ mil.} = 193,41 \text{ mil.} \end{aligned}$$

ČSH je kladná. Projekt je efektivní i přes začleněné riziko.

c) Index ziskovosti (Iz)

Iz bez začlenění rizika (5 let)

$$Iz = \frac{153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^1} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^2} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^3} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^4} + 153,7 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^5}}{139,08 \text{ mil.}} = 4,78$$

Index ziskovosti je větší jak 1, je vhodné projekt realizovat.

Iz se začleněním rizika (5 let)

$$Iz = \frac{76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^1} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^2} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^3} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^4} + 76,8 \text{ mil.} \times \frac{1}{(1+0,05)^5}}{139,08 \text{ mil.}} = 1,96$$

Index ziskovosti je větší jak 1, je tedy vhodné projekt realizovat.

Pozn. Byla použita nízká diskontní sazba pro veřejné projekty užívaná a doporučovaná EU.

Přínosy projektu jsou zejména makroekonomické a to především ve zvýšení počtu turistů i zvýšeném podnikatelském a investorském zájmu.

Závěry vyplývající z finanční analýzy jsou tedy jednoznačně pozitivní. Vypočtené hodnoty doby návratnosti, čisté současné hodnoty a indexu ziskovosti jednoznačně ukazují na přijatelnost a finanční efektivnost

projektu, a to všechno i za předpokladu vysoce rizikových makroekonomických efektů, které jsou pro účely výpočtu sníženy o 50 % a přesto vypočtené hodnoty jsou velice příznivé.

ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo popsat a zanalyzovat současný stav cestovního ruchu v jednotlivých krajích České republiky a nejslabším krajům navrhnout takové aktivity, které podpoří rozvoj cestovního ruchu, přilákají více turistů a investorů a zlepši postavení kraje na trhu.

Tomu předcházela nutnost analýzy nabídky cestovního ruchu jednotlivých krajů a následné analyzování krajů kde úspěšnosti v cestovním ruchu. Výsledky analýz ukázaly, že v oblasti cestovního ruchu jsou na tom nejhůře kraj Vysočina, Pardubický kraj a Ústecký kraj. U těchto krajů byla provedena situační analýza a následně SWOT analýza. Ze zjištěných informací pak bylo možné navrhnout určité strategické kroky, které by do budoucna mohly vylepšit nepříznivou situaci cestovního ruchu ve sledovaných krajích.

Prioritou číslo jedna při rozvoji cestovního ruchu by měl být udržitelný a ekologický přístup k životnímu prostředí. To znamená dívat se na ekonomický rozvoj s novým pohledem, který by měl přihlížet k ekologickým principům, při co možná nejnižším znečištění životního prostředí a při zachování základního životního standardu lidí. Takových cílů lze dosáhnout finanční podporou výhradně projektů ekologicky smýšlejících a to jak ze strany EU, státu tak i kraje. Na šetrný rozvoj cestovního ruchu by se mělo hledět komplexně. To znamená propojit ubytování, stravování, volnočasovou infrastrukturu a další složky cestovního ruchu tak, aby přispívali k trvale udržitelnému rozvoji. Veškerá zařízení by se měla připojit k ekologickému fungování např. tím, že budova bude dobře tepelně izolována, že budou třídit odpad, používat na chodbách světla na fotobuňku, svítit úspornými žárovkami, využívat alternativní zdroje energie (solární panely, ekologické vytápění), využívat dešťovou vodu pro zalévání, u stravovacích zařízení používat české BIO potraviny, používat potraviny balené ve velkých balení (např. nepoužívat ke snídaním malá balená máslička, medy, marmelády...) atd. K větší motivaci podnikatelských subjektů, by bylo vhodné marketingově podporovat pouze ty subjekty, které by plnily ekologická kritéria. Důležité je i vychovávat populaci k šetrnému přístupu k přírodě. Proto by bylo vhodné rozšířit městský mobiliář o koše na tříděný odpad a rozmístit je do parků, po městech, na pěší cesty, cyklotrasy apod. a nenásilnou formou tak pobídnout návštěvníky a obyvatele k třídění odpadu. Dále pak by bylo vhodné na pěší a cyklistické trasy umisťovat ekologické areály, které by pomohly přispět k lepšímu povědomí jak dětí tak i dospělých o možnostech ochrany životního prostředí a zkvalitnění vztahu k přírodě, k jejímu lepšímu poznání a pochopení.

Provedenou analýzou bylo zjištěno, že kraj Vysočina je nejslabším krajem, co se týče nabídky cestovního ruchu a patří i mezi nejslabší kraje v návštěvnosti. Proto by kraj Vysočina měl zapracovat na rozmanitosti nabídky cestovního ruchu. Vysočina má vysoký potenciál pro rozvoj venkovského cestovního ruchu, protože 60 % území tvoří zemědělská půda a lesy. Kraj Vysočina by měl tedy rozvíjet cestovní ruch na těchto principech a stát se tak dominantou v oblasti venkovské turistiky. K uspokojení potřeb návštěvníků je však důležitá i doprovodná infrastruktura, kterou má kraj Vysočina poměrně zaostalou. V kraji by měla být proto vybudována či modernizována sportovní zařízení – bazény a koupaliště, wellness zařízení, golfová hřiště, dále pak je zapotřebí vybudovat rozsáhlejší síť infrastruktury pro pěší a cykloturistiku (Vysočanské zelené

stezky venkovem) a rozšířit nabídku pro děti (přístupné farmy, zařízení „Poznej přírodu a venkov“, programy pro děti, apod.). Pro kongresovou turistiku a zahraniční klientelu, je nutné v kraji vybudovat zařízení vyšší kvality a zařízení vhodná pro kongresovou turistiku.

Pardubický kraj si v oblasti nabídky špatně nevede a přes to spadá mezi kraje s nejmenší návštěvností. Proto u Pardubického kraje by měl být kladen velký důraz na propagaci a marketingovou strategii. V diplomové práci jsou nastíněny formy propagace a aktivity, na které by se kraj měl zaměřit. Velmi vhodnou formou propagace by mohlo být spojení se s ostatními kraji a lobovat o zavedení nového pořadu na České televizi. Mohlo by se jednat o pořad např. s názvem „A to je ta krásná země, země česká“. Jednalo by se o pořad s týdenním vysíláním, jehož náplní by bylo seznamování občanů s krásami České republiky, a bylo by to zaměřené vždy na určitý kraj. Obdobnou velmi účinnou formou propagace by byla reportáž v pořadu Toulavá kamera na ČT. Bylo by proto vhodné oslovit ČT a v reportáži vyzdvihnout jedinečnost kraje. V diplomové práci jsou uvedeny i další aktivity, se kterými může Pardubický kraj přilákat více turistů a zvýšit si tak příjmy z cestovního ruchu.

Ústecký kraj se potýká s problémem negativního image kraje. Je vnímán jako kraj průmyslový se zdevastovanou krajinou a to ho při rozvoji cestovního ruchu velice brzdí. Je proto nutné na tomto problému zapracovat. Je to úkol velice obtížný a je to více méně běh na dlouhou trať. Ale pokud se kraji podaří negativní mínění změnit, bude mít otevřené dveře pro efektivní rozvoj cestovního ruchu. Aby se změnilo mínění turistů o Ústeckém kraji, nelze se pouze zaměřit na marketingovou strategii, je důležité konkrétními kroky dávat veřejnosti najevo snahu nápravy a životní prostředí zlepšovat. Mimo tento nedostatek jsou v diplomové práci řešeny i jiné problémy, které by mohly napomoci zvýšit atraktivnost kraje a podpořit tak rozvoj cestovního ruchu.

V závěru práce je provedeno ekonomické zhodnocení návrhu „Vysočanské zelené stezky venkovem“. U tohoto opatření jsou určeny přibližné očekávané náklady a makroekonomické přínosy z tohoto opatření plynoucí. Je zde hodnocena ekonomická efektivnost za předpokladu, že se očekávané cíle naplní i za předpokladu vysoce rizikových makroekonomických efektů. V obou případech jsou vypočtené hodnoty velice příznivé, tudíž je návrh přínosný a realizovatelný.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] CzechTourism [online]. [cit. 4. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.czechtourism.cz/statistiky-a-trendy/tourism-in-the-czech-republic-facts-figures/>
- [2] Vzdělávání v oblasti cestovního ruchu v regionech. [online]. [cit. 24. 4. 2009]. Dostupné z: [http://ct.scentrum.cz/eknihovna/index.php?SERV\[service_id\]=ek_preview&SERV\[mess_id\]=preview](http://ct.scentrum.cz/eknihovna/index.php?SERV[service_id]=ek_preview&SERV[mess_id]=preview)
- [3] ČSÚ [online]. [cit. 4. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/edicniplan.nsf/aktual/ep-9#92>
- [4] ŠTĚPÁNEK, V., KOPAČKA, L. a ŠÍP J. *Geografie cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2001. 228 s. ISBN 80-246-0172-9.
- [5] Informační server hlavního města Prahy [online]. [cit. 5. 7. 2009]. Dostupné z: [http://doprava.praha-mesto.cz/\(upxsnd45onq5da45ru5lmja3\)/default.aspx?id=7667&sh=-1527427493](http://doprava.praha-mesto.cz/(upxsnd45onq5da45ru5lmja3)/default.aspx?id=7667&sh=-1527427493)
- [6] MMR. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007 – 2013*.
- [7] MMR. *Cestovní ruch v České republice 2006/1.pololetí 2007*. Praha: B. I. G. Prague, 2007.
- [8] Středočeský kraj [online]. [cit. 4. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.kr-stredocesky.cz/portal/institute/dokumenty/detail.htm?id=148>
- [9] Národní památkový ústav [online]. [cit. 5. 7. 2009]. Dostupné z: <http://monumnet.npu.cz/monumnet.php>
- [10] Encyklopedický přehled památek v České republice [online]. [cit. 7. 7. 2009]. Dostupné z: http://www.soupisamatek.cz/i2/i2.entry.cls?ictx=kc&show_lim=1&src=kc_un_auth-1
- [11] ČSÚ Středočeský kraj [online]. [cit. 7. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.stredocesky.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/kapitola/13-2101-08-2008-10>
- [12] Agentura ochrany přírody a krajiny ČR [online]. [cit. 10. 7. 2009]. Dostupné z: <http://drusop.nature.cz/ost/chrobjecky/zchru/index.php?frame>
- [13] ČSÚ [online]. [cit. 10. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/kapitola/10n1-08-2008-0300>
- [15] Databáze cyklistické infrastruktury [online]. [cit. 13. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.ts-web.info/Cycle21/index.php?show=infrastruktura&typ=20>
- [16] Raft, vodácký průvodce [online]. [cit. 13. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.raft.cz/obtiznost.aspx>
- [17] Golfová hřiště [online]. [cit. 14. 7. 2009]. Dostupné z: <http://www.golfova-hriste.cz/>
- [18] ČSÚ [online]. [cit. 14. 7. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/9C0040F119/\\$File/92056701.pdf](http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/9C0040F119/$File/92056701.pdf)
- [19] ČSÚ [online]. [cit. 14. 7. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/9C0040F0FE/\\$File/92056901.pdf](http://www.czso.cz/csu/2006edicniplan.nsf/t/9C0040F0FE/$File/92056901.pdf)
- [20] ČSÚ [online]. [cit. 12. 8. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/t/13002E3EC4/\\$File/13-2101080912.pdf](http://www.czso.cz/xs/edicniplan.nsf/t/13002E3EC4/$File/13-2101080912.pdf)
- [21] Jihočeský kraj [online]. [cit. 17. 9. 2009]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/index.php?par%5Bid_v%5D=1195&par%5Blang%5D=CS
- [22] Svaz provozovatelů lanovek a vleků [online]. [cit. 15. 8. 2009]. Dostupné z: <http://www.sply.cz/index.php?t=informace&lokalita=18>

- [23] Plzeňský kraj – Turistů ráj [online]. [cit. 20. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.turisturaj.cz>
- [24] Občanské sdružení Klub hipoturistiky Plzeňského kraje [online]. [cit. 20. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.hipostezkypk.cz>
- [25] Výletníček [online]. [cit. 21. 9. 2009]. Dostupné z: <http://vyletnicek.cz/zoologicke-zahrady-v-cr.html#sc>
- [26] Krajský úřad Karlovarského kraje. *Karlovy Vary region – Kultura a sport*.
- [27] Turistický portál Karlovarského kraje [online]. [cit. 22. 9. 2009]. Dostupné z: <http://cestovani.kr-karlovarsky.cz/cz/Stranky/default.aspx>
- [28] Statutární město Ústí nad Labem [online]. [cit. 22. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.usti-nl.cz/cz/turistum/tipy-na-vylet/ustecko-z-konskeho-sedla.html>
- [29] Liberecký kraj [online]. [cit. 24. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.kraj-lbc.cz/index.php?page=131>
- [30] Královéhradecký kraj [online]. [cit. 24. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.kr-kralovehradecky.cz/scripts/detail.php?id=13318>
- [31] Pardubický kraj. *Na koni do východních Čech*. Vizovice: SHOCart, 2007.
- [32] Kraj Vysočina [online]. [cit. 25. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.kr-vysocina.cz/soubory/450008/strategie.doc>
- [33] Jihomoravský kraj [online]. [cit. 25. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=34671&TypeID=2>
- [34] Nadace partnerství. *Asistenční a grantový program - Zelené stezky Greenways*. 2004.
- [35] Jihomoravský kraj [online]. [cit. 25. 9. 2009]. Dostupné z: <http://jizni-morava.net/files/material15/4705-putovaniA4-katalog.pdf>
- [36] Olomoucký kraj [online]. [cit. 28. 9. 2009]. Dostupné z: http://www.kr-olomoucky.cz/OlomouckyKraj/Cestovni+ruch/Program+rozvoje+cestovniho+ruchu+OK/program+rozvoje+cestovniho+ruchu_CZ.htm?lang=CZ
- [37] Zlínský kraj [online]. [cit. 29. 9. 2009]. Dostupné z: <http://www.kr-zlinsky.cz/docDetail.aspx?docid=29586&doctype=ART&&cpi>
- [38] Cestovní ruch Hlavní město [online]. [cit. 4. 7. 2009]. Dostupné z: Praha <http://cestovniruch.praha-mesto.cz/path/default.aspx?Id=78547&ido=9511&sh=100746840>
- [39] Ústecký kraj [online]. [cit. 30. 9. 2009]. Dostupné z: http://brouk.kr-ustecky.cz/vismo/dokumenty2.asp?u=450018&id_org=450018&id=771708
- [40] Moravskoslezský kraj [online]. [cit. 30. 9. 2009]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/cr_3.html
- [41] Český statistický úřad [online]. [cit. 5. 11. 2009]. Dostupné z: http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/metodika_casove_rady_cestovni_ruch
- [42] Český statistický úřad [online]. [cit. 5. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/p/9207-07>
- [43] Ministerstvo pro místní rozvoj [online]. [cit. 12. 11. 2009]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/Cestovni-ruch/Statistiky-Analyzy/Rocenka-cestovniho-ruchu/fdfd>

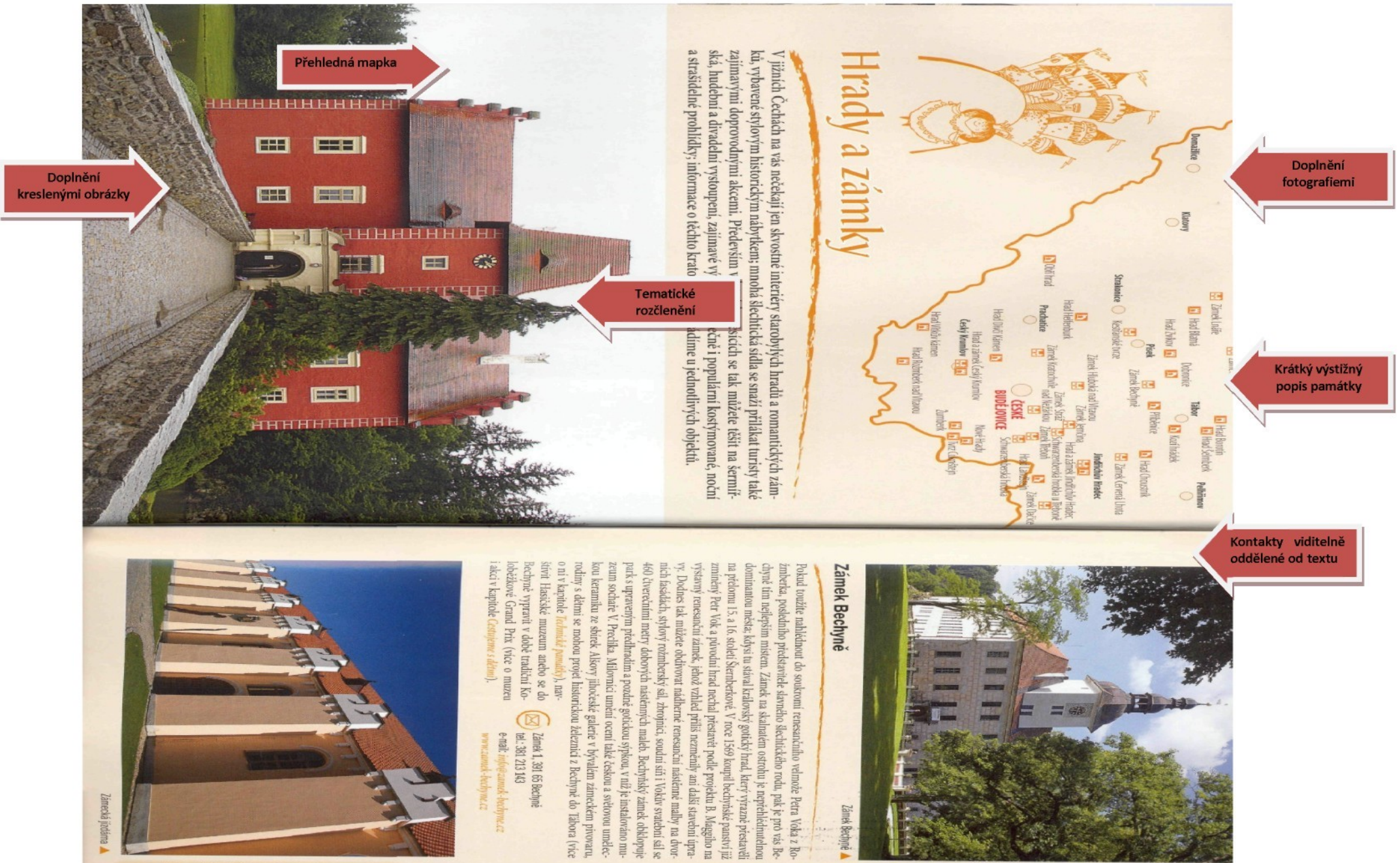
- [44] Český statistický úřad [online]. [cit. 14. 11. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6A9E/\\$File/920307q425.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6A9E/$File/920307q425.pdf)
- [45] Český statistický úřad [online]. [cit. 14. 11. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6AB2/\\$File/920307q436.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6AB2/$File/920307q436.pdf)
- [46] Český statistický úřad [online]. [cit. 14. 11. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6AA9/\\$File/920307q431.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6AA9/$File/920307q431.pdf)
- [47] Český statistický úřad [online]. [cit. 14. 11. 2009]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6AB4/\\$File/920307q445.pdf](http://www.czso.cz/csu/2007edicniplan.nsf/t/19003C6AB4/$File/920307q445.pdf)
- [48] Monitoring návštěvníků v turistických regionech České republiky [online]. [cit. 18. 11. 2009] <http://monitoring.czechtourism.cz/>
- [49] PAVLÍČKOVÁ, M. *Praktický marketing aneb co vám učebnice zatajily*. Praha: Ekopress, s r. o., 2004. ISBN 80-69119-81-5.
- [50] MMR. *Školení a vzdělávání pracovníků v cestovním ruchu - Venkovský cestovní ruch, jeho specifika, podmínky a rozvoj*. Praha, 2007. ISBN 80-245-1159-2.
- [51] PALATKOVÁ, M. *Marketingová strategie destinace cestovního ruchu – Jak získat více příjmů z cestovního ruchu*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2006. 224 s. ISBN 80-247-1014-5.
- [52] Ústecký kraj [online]. [cit. 20. 11. 2009]. Dostupné z: http://www.kr-ustecky.cz/vismo/zobraz_dok.asp?id_org=450018&id_ktg=98266&p1=117147
- [53] MMR. *Event marketing v cestovním ruchu*. Praha, 2007.
- [54] GOODALL, B., ASHWORTH, G. *Marketing in the Tourism Industry*. London: Routledge, 1988.
- [55] FORET, M., FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2001. 180 s. ISBN 80-247-0207-X.
- [56] VALTR, P. *Analýza ekonomických přínosů vč. finanční organizace a technických potřeb realizace cyklistické magistrály Praha - Regensburg, v prostoru Svazku měst a obcí Domažlicko*. 2006
- [57] Fondy Evropské unie [online]. [cit. 3. 12. 2009]. Dostupné z: <http://www.strukturalni-fondy.cz/>
- [58] RUBÍN J., aj. *Navštivte přírodní památky, rezervace a parky*. 1. vyd. Praha: Olympia, 2004. 192 s. ISBN 80-7033-826-1

SEZNAM PŘÍLOH

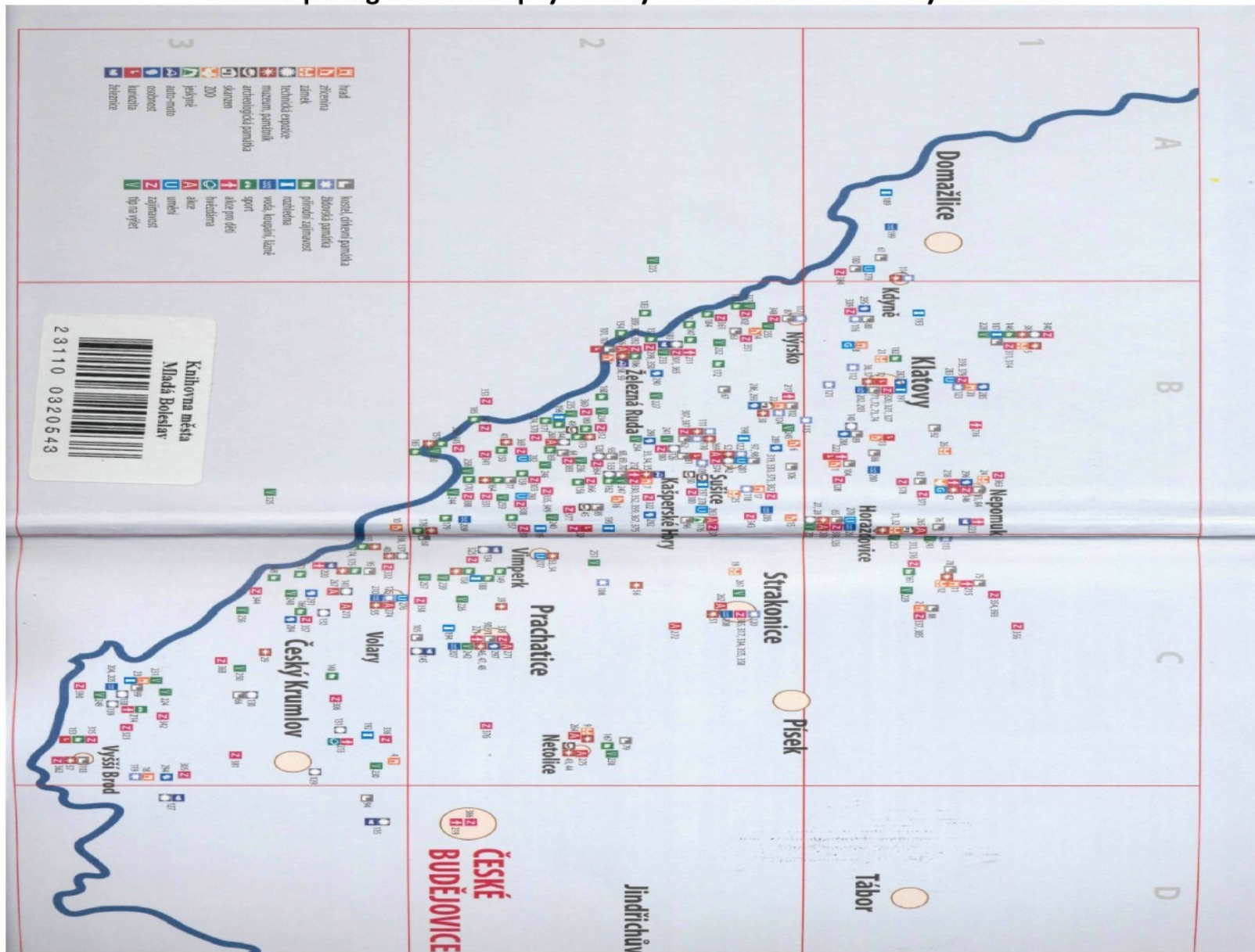
PŘÍLOHA 1	Památkové chráněné objekty v krajích ČR
PŘÍLOHA 2	Hrady, zámky, zříceniny a tvrze v krajích ČR
PŘÍLOHA 3	Kulturní zařízení v krajích ČR
PŘÍLOHA 4	Chráněná území v krajích ČR
PŘÍLOHA 5	Vyznačené turistické trasy v krajích ČR
PŘÍLOHA 6	Cyklotrasy a cyklostezky v krajích ČR
PŘÍLOHA 7	Sportovní zařízení v krajích ČR
PŘÍLOHA 8	Přehled kapacit lázeňských ubytovacích zařízení podle krajů
PŘÍLOHA 9	Přehled kapacit hromadných ubytovacích zařízení s možností pořádání kongresů podle krajů
PŘÍLOHA 10	Hromadná ubytovací zařízení cestovního ruchu podle kategorie a podle krajů
PŘÍLOHA 11	Počet příjezdů do hromadných ubytovacích zařízení cestovního ruchu za rok 2007
PŘÍLOHA 12	Počet přenocování hostů v hromadných ubytovacích zařízeních cestovního ruchu za rok 2007
PŘÍLOHA 13	Tuzemské turistické cesty
PŘÍLOHA 14	Kongresy a konference v krajích v roce 2007
PŘÍLOHA 15	Výdaje na tuzemské turistické cesty podle místa pobytu
PŘÍLOHA 16	Ukázka z knižní edice „KAM“ od Evy Obůrkové
PŘÍLOHA 17	Mapa chráněných území ČR

PŘÍLOHA 16

Ukázka z knihy Kam v jižních Čechách od Evy Obůrkové

Ukázka piktogramové mapky z knihy Kam na Šumavě od Evy Obůrkové

PŘÍLOHA 17

Chráněná přírodní území České republiky

